

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Mgr. Jan Kubeček

Rozhodnutí v přípravném řízení

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: **JUDr. Simona Heranová, Ph.D.**

Tematický okruh: Trestní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 7. 12. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 365 658 znaků včetně mezer.

Mgr. Jan Kubeček

V Praze dne

Poděkování

Děkuji JUDr. Simoně Heranové, Ph.D., za cenné rady a připomínky v průběhu psaní mé rigorózní práce.

OBSAH

Úvod	5
1. Přípravné řízení	8
1.1. Zkrácené přípravné řízení	17
1.2. Vymezení přípravného řízení <i>de lege ferenda</i>	19
2. Rozhodnutí z hlediska teorie práva	23
3. Orgány vydávající rozhodnutí v přípravném řízení	26
3.1. Policejní orgán	27
3.2. Státní zástupce	30
3.3. Soud	33
3.3.1. Příslušnost soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení	37
4. Předpoklady vydání rozhodnutí	42
4.1. Zásada oficiality	43
4.1.1. Výjimky ze zásady oficiality	45
4.2. Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti	48
4.3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti	50
4.3.1. Rychlost vedení přípravného řízení	55
4.3.2. Navrácení lhůty	61
5. Usnesení	64
5.1. Proces utváření usnesení	65
5.1.1. Fáze usnášení	65
5.1.2. Fáze vyhlášení	67
5.1.3. Fáze písemného vyhotovení	71
5.1.4. Fáze oznámení doručením	76

5.1.5. Judikatura Ústavního soudu ve věcech oznamování usnesení doručení, nebo vyhlášením	87
5.1.6. Faktické seznámení se s rozhodnutím	94
5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením	98
5.3. Účinky usnesení o zahájení trestního stíhání	102
5.4. Sdělení obvinění <i>de lege ferenda</i>	111
6. Rozhodnutí svého druhu	113
7. Nabytí právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí	121
7.1. K okamžiku nabytí právní moci usnesení	125
7.2. Vykonatelnost rozhodnutí	126
8. Opatření jako procesní úkon	128
Závěr	133
Seznam zkratk	138
Seznam použitých zdrojů	140
Název rigorózní práce v českém jazyce, abstrakt v českém jazyce a 3 klíčová slova v českém jazyce	148
Název rigorózní práce v anglickém jazyce, abstrakt v anglickém jazyce a 3 klíčová slova v anglickém jazyce	150

Úvod

Téma rigorózní práce jsem si vybral ze zkušenosti advokáta, který se s rozhodnutími orgánů činných v trestním řízení denně setkává. Jsem jejich adresátem, podávám vůči nim v souladu se zákonem opravné prostředky. Ale žádná tato rozhodnutí nevytvářím. Právě tento vztah advokáta k rozhodnutím mi na celém tématu práce připadá nejzajímavější.

Cílem mojí práce je blíže popsat, jak se v přípravném řízení rozhodnutí tvoří, jak nabývají právních účinků a jak jsou oznamována svým adresátům. V práci ukáži a rozeberu, že současná praxe orgánů činných v trestním řízení při vydávání rozhodnutí je výsledkem trvalého postupného vývoje. Přestože trestní řád obsahuje mnohokrát novelizovaná, přesná pravidla, ukazuje se, že současným společenským požadavkům tato samotná pravidla nemohou vyhovovat. V mých očích advokáta na prvním místě jsou samozřejmě problematická ustanovení trestního řádu na ochranu práv obviněného a poškozeného. Ale obecnou výzvou zůstává, jak přispět k modernímu efektivnímu a rychlému – pozor, nikoliv vždy nutně rychlejšímu - vedení trestního řízení jako takového. Na tyto požadavky pak pochopitelně reaguje judikatura vyšších soudů a soudu Ústavního. Takto kontinuálně se tvořící judikatura významně ovlivňuje a mění současnou aplikační praxi. Vliv na aplikační praxi je třeba též přiznat pokynům obecné povahy nejvyššího státního zástupce, výkladovým stanoviskům Nejvyššího státního zastupitelství a v neposlední řadě i vybraným polemickým článkům v odborných časopisech.

V jednotlivých kapitolách práce se budu postupně zabývat vymezením přípravného řízení včetně zkráceného přípravného řízení a taky budoucí úpravě přípravného řízení v novém trestním řádu, který se připravuje. Budu se věnovat pojmu rozhodnutí z hlediska teorie práva, dále pak orgánům vydávajícím rozhodnutí v přípravném řízení. Tedy policejnímu orgánu, státnímu zástupci a soudu plus výjimečným případům, ve kterých trestní řád připouští v rámci přípravného řízení i rozhodnutí jiných subjektů. Poslední podkapitola této části rigorózní práce pojednává o otázce místní příslušnosti soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení, a to na kazuistice Davida Ratha.

Poté budu zpracovávat předpoklady vydání rozhodnutí. Vybral jsem do práce určité zásady trestního řízení, které považuji za zvláště významné a přiléhavé při tvorbě rozhodnutí. Z toho důvodu se domnívám, že je velice důležité tyto zásady řádně aplikovat a při tvorbě rozhodnutí

neopomíjet, natož porušovat.

Těmito zásadami jsou zásada oficiality včetně výjimek z této zásady, zásada přiměřenosti a zdrženlivosti a zásada rychlosti s ohledem na dodržování lhůt, rychlost vedení přípravného řízení a též s ohledem na institut navrácení lhůty. Vzhledem k obecnému tématu rigorózní práce nebude možno komplexně zpracovat všechny základní zásady ovládající přípravné řízení.

Připomínám však, že všechny zásady ovládající trestní řízení mají svůj význam při aplikaci právě ve svém souhrnu.

V dalších kapitolách se budu věnovat jednotlivým druhům rozhodnutí v přípravné řízení: usnesení a rozhodnutí svého druhu. A opatření, které není rozhodnutím, ale procesním úkonem. Budu se jimi zabývat z hlediska procesu tvorby a následného oznamování rozhodnutí subjektům trestního řízení a jejich zástupcům, abych určil, v jakém okamžiku rozhodnutí nabývají právních účinků - vnitřní vázanosti, právní moci, vykonatelnosti a od kdy počíná běžet lhůta k podání opravného prostředku proti nim. Zde dílčím způsobem využiji srovnání s ostatními obory českého právního řádu. Samostatné podkapitoly věnuji účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání - pro jeho velký význam mezi rozhodnutími v rámci přípravného řízení - a úpravě sdělení obvinění *de lege ferenda*. Posledním okruhem v práci budou právě shora uvedené otázky právní moci a vykonatelnosti v kapitole Nabytí právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí. Otázky z této kapitoly přímo souvisejí s oznamováním/doručováním rozhodnutí, proto je do rigorózní práce zařadím.

Jak uvádím výše, práce bude obsahovat zamýšlené změny ve zpracovávané oblasti, které přináší připravovaná rekodifikace trestního řádu. Podle toho, jak postupují přípravné práce dvou různých komisí pro nový trestní řád¹, budu vycházet z jejich Věcného záměru zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008, Východisek a principů nového trestního řádu z 2014, projednaných částí nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění a konečně z aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022². Bohužel aktuální zprávy z Ministerstva spravedlnosti znějí tak, že současný

---

¹Válová, I. *Po velké a malé komisi pro rekodifikaci trestního řádu se sešla užší skupina*. In Česká justice [online], Media Network s.r.o., 2014 [cit. 3. 4. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2014/08/po-velke-a-male-komisi-pro-rekodifikaci-trestniho-radu-se-sesla-uzsi-skupina/>>. A dále Komise pro trestní řád má nového předsedu. Zdroj: Česká justice, Nejvyšší soud. In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019 [cit. 3. 4. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/01/15/komise-pro-trestni-rad-ma-noveho-predsedu/>>.

²Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace->

ministr spravedlnosti Pavel Blažek pro nesouhlas jak obou komor Parlamentu, tak odborné veřejnosti, zejména zástupců advokacie, nepředloží návrh nového trestního řádu vládě. Raději Ministerstvo spravedlnosti uvažuje připravit obsáhlou novelu stávajícího trestního řádu, která odstraní problematické pasáže. Na takové změně panuje širší shoda, a proto snad úspěšně projde legislativním procesem.³ Právě uvedený postoj Ministerstva spravedlnosti dokazuje, jak aktuální a, dá se říct, ožehavé téma rekonstrukce je a že patří do méj rigórní práce.

Pro práci budu používat odbornou literaturu dostupnou jak online, tak monografie a sborníky ve fakultní knihovně. Budu používat judikaturu nejen Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu, ale i rozhodnutí nižších soudů, z nichž některá byla oficiálně publikována ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Do práce zahrnu svoje zkušenosti z advokátní praxe, které se věnuji celý svůj profesní život. Proto v práci budu citovat některá rozhodnutí Okresního soudu v Náchodě. Při psaní rigórní práce budu využívat metod analýzy, syntézy a metody srovnávací mezi různými obory českého právního řádu, zejména trestním právem procesním a správním právem procesním. Budu zpracovávat i některá rozhodnutí soudů, která se sice týkala jiných stadií trestního řízení, avšak se domnívám, že závěry v nich obsažené věcně dopadají v praxi i na typově shodná či podobná rozhodnutí v přípravném řízení.

Rigórní práce vychází z právního stavu k 24. 9. 2023.

---

trestniho-prava-procesniho>.

³Nový trestní řád je ve sněmovně neprůchodný, potvrdil Blažek. In Česká justice [online], Media Network s.r.o., 2023. Dostupný také z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/05/novy-trestni-rad-je-ve-snemovne-nepruchodny-potvrdil-blazek/>>.

1. Přípravné řízení

Zákonná úprava přípravného řízení je obsažena v části druhé zákona č. 141/1960 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), (dále jen „trestní řád“ či „tr. řád“) v § 157 - 179h. V řízení proti mladistvým podle § 1 odst. 3 zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), (dále jen „ZSVM“) a v řízení proti právnickým osobám podle § 1 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb., o o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, (dále jen „TOPO“) se obecná právní úprava použije subsidiárně, tedy i tyto dva typy řízení podle vedlejších trestních zákonů začínají přípravným řízením, srov. § 97 odst. 2 ZSVM a § 1 odst. 2, 3 TOPO⁴. České trestní řízení představuje tzv. reformovaný typ evropského kontinentálního procesu, pro nějž je typické předsoudní stadium trestního řízení.⁵

Přípravné řízení trestní je prvním stadiem trestního řízení. Samotný začátek trestního řízení podle mého názoru nastává prvním úkonem orgánu činného v trestním řízení upraveným trestním řádem, srov. dále v této kapitole. V rámci trestního řízení pak přípravné řízení začíná okamžikem, kdy policejní orgán sepíše záznam o zahájení úkonů trestního řízení. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán předtím, než záznam sepíše, nejprve provede potřebné neodkladné nebo neopakovatelné úkony – v tomto případě pak okamžikem zahájení přípravného řízení je okamžik počátku provádění takového neopakovatelného nebo neodkladného úkonu.⁶ Neodkladnými úkony jsou takové úkony, jejichž provedení nelze pro jejich povahu odložit až na dobu po zahájení trestního stíhání vzhledem k nebezpečí jejich zmaření, zničení nebo ztráty důkazu.⁷ Neopakovatelnými úkony jsou takové úkony, které nelze prvotně provést až v řízení před soudem. Definice neodkladných a neopakovatelných úkonů je obsažena v § 160 odst. 4 tr. řádu.

---

⁴Ustanovení § 97 odst. 2 ZSVM: „Pokud jiné předpisy mluví o trestním řízení, rozumí se jím podle povahy věci též řízení ve věcech mladistvých podle tohoto zákona.“ A ustanovení § 1 odst. 2 a 3 TOPO: „Nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti právnické osobě trestní řád a v řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přiměřeně zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, není-li to z povahy věci vyloučeno.“ a „Pro účely jiných právních předpisů se trestním řízením rozumí i řízení vedené proti právnické osobě podle tohoto zákona.“ In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 11. 2021].

⁵Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 150.

⁶Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 230 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 512.

Zákonný výklad pojmu přípravného řízení přinesla tzv. velká novela trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. účinná od 1. 1. 2002 stále dosud ve výkladovém ustanovení § 12 odst. 10 tr. řádu, podle kterého přípravným řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu (dále jen „dohoda o vině a trestu“), postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.

Od počátku účinnosti trestního řádu 1. 1. 1962 do 31. 12. 1993 přípravné řízení představovalo úsek, který začínal vyhotovením usnesení o zahájení vyšetřování (§ 164 tr. řádu ve znění účinném od 1. 1. 1962) prokurátorem⁸. V této fázi se řízení ještě nevedlo proti konkrétní osobě, šlo o trestní stíhání tzv. „ve věci“⁹. Přípravné řízení končilo rozhodnutím prokurátora o podání obžaloby, postoupení věci, zastavení trestního stíhání a s dočasnými účinky rozhodnutím o přerušení trestního stíhání (§ 172 a násl. tr. řádu ve znění účinném od 1. 1. 1962). Na základě novely trestního řádu zákonem č. 292/1993 Sb. v období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 2001 se přípravným řízením rozuměl až úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání formou sdělení obvinění, případně již od provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů (§ 160 odst. 1, 2 tr. řádu v tehdejší znění) do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby.

Novelou zákonem č. 265/2001 Sb. tak došlo k posunutí začátku přípravného řízení směrem dopředu, a tím k jednoznačnému určení povahy provedených úkonů a zda byly či nebyly provedeny ve fázi trestního řízení před začátkem trestního stíhání konkrétní osoby.¹⁰ Z dřívějšího tzv. předprocesního stadia se stalo stadium procesní.¹¹

Přípravné řízení za současné úpravy ale tedy může začít taktéž až okamžikem vyhotovení

---

⁸Funkce prokurátora byla tehdy upravena zákonem č. 65/1956 Sb., o prokuratuře. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 3. 2021].

⁹Novotný, F. a kol. *Trestní kodexy Trestní zákon, trestní řád a související předpisy*. 1. vydání. Praha: EUROUNION, s. r. o., vydavatelství právnické a ekonomické literatury, 1998, s. 392.

¹⁰Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹¹Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 483.

usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu, pokud jsou již na počátku splněny podmínky ke stíhání určité osoby¹².

Důvodová zpráva k citované novele úsek do okamžiku sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo případně do okamžiku, než policejní orgán provede potřebné neodkladné nebo neopakovatelné úkony, kdy se provádí operativní policejní prací potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností, nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a směřující k zjištění jeho pachatele, označuje za „zcela neformální fázi, která ještě není trestním řízením podle trestního řádu“¹³.“ Policejní orgán tehdy provádí potřebná operativní šetření a opatření podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „policejní zákon“), srov. § 69 odst. 1 tohoto zákona¹⁴. V těchto případech mnohdy není zřejmé, zda k došlo ke spáchání trestného činu či nikoliv, a policejní orgán tak provádí prevenci trestné činnosti. Třebaže tehdy policejní orgán též fakticky naplňuje znění § 158 odst. 1 tr. řádu o svých obecně formulovaných povinnostech, je proto jedině upřednostňováno před zahájením trestního řízení ještě nepostupovat podle tohoto ustanovení trestního řádu, ale řídit se ustanoveními výše citovaného policejního zákona.¹⁵ K tomu Růžička zdůrazňuje, že i když to možná novela č. 265/2001 Sb. takto nezamýšlela, systematické řazení jednotlivých odstavců § 158 tr. řádu není jen zcela nahodilou záležitostí. Z toho lze pak dovodit, že § 158 odst. 1 tr. řádu je skutečně obecným ustanovením – můstkem – mezi úpravou v policejním zákoně a v trestním řádu. Ustanovení § 158 odst. 2 tr. řádu se vztahuje k činnosti týkající se přijímání a vyřizování trestních oznámení ať již policejním orgánem, nebo státním zástupcem, ale i soudem (§ 59 odst. 5 tr. řádu). Podle tohoto právního názoru na ohraničení trestního řízení teprve až ustanovení § 158 odst. 3 tr. řádu upravuje moment zahájení trestního řízení, tj. zároveň i přípravného řízení i prověřování. Tehdy policejní orgán může při postupu v této fázi přípravného řízení využít všech jemu trestním řádem daných oprávnění.¹⁶ Nejvyšší státní

¹²Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2054 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹³Sněmovní tisk 785/0 VI. novela trestního řádu [online] [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>>.

¹⁴Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1786/2018 ze dne 30. 1. 2019, uveřejněný též pod číslem C 18328 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 14. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz/>>. Fryšták, M. *PRE-TRIAL PROCEEDINGS IN THE CZECH REPUBLIC*. In *Jurisprudencija* [online], 2010, 3(121), s. 256 a násl. [cit. 27. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.proquest.com/openview/38ffe3e38efd74bf69616320fc04625f/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=2026708>>.

¹⁵Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 495 a Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 469.

¹⁶Růžička, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s.

zástupkyně vymezila pravidla pro postup policejního orgánu podle § 158 odst. 3 tr. řádu tak, že musí platit, že vždy tam, kde bude dáno reálné podezření ze spáchání trestného činu, vzniká důvod pro to, aby policejní orgán začal toto podezření prověřovat postupy podle trestního řádu, tedy, aby zahájil trestní řízení postupem podle § 158 odst. 3 tr. řádu, není-li namíste zahájit zkrácené přípravné řízení, anebo přímo zahájit trestní stíhání.¹⁷ Od tohoto okamžiku musí být postupováno podle trestního řádu a jakýkoliv jiný postup je nutno považovat za protiprávní.¹⁸

Opačný názor Šámala na ohraničení trestního řízení vychází z doslovného znění § 12 odst. 10 věta první tr. řádu, podle kterého trestním řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona, tj. veškerý proces upravený trestním řádem včetně postupu podle § 158 odst. 1 tr. řádu. Upravený postup policejního orgánu v tomto odstavci 1 tak chronologicky navazuje na § 158 odst. 3 tr. řádu, podle kterého šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele policejní orgán činí zásadně již po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. řádu.¹⁹ S tímto názorem souzním. Podle tohoto právního názoru pak asi může přesto existovat určitý časový úsek postupu orgánů činných v trestním řízení, kdy již konají podle § 158 odst. 1 trestního řádu (ve spojení s citovaným ustanovením § 12 odst. 10 tr. řádu), tedy vede se trestní řízení, ale současně částečně v souladu i nesouladu s výše citovanou důvodovou zprávou se ještě nejedná o formální fázi trestního a přípravného řízení. Ta teprve započne postupem podle § 158 odst. 3 tr. řádu sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení a bude pokračovat následně ve spojení opět s § 158 odst. 1 tr. řádu, není-li namíste zahájit zkrácené přípravné řízení, anebo přímo zahájit trestní stíhání.

Za příklad duplicitního postupu policejního orgánu policejního zákona a trestního řádu mohu uvést oprávnění policisty²⁰ před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti

---

401.

¹⁷Výkladové stanovisko poř. č. 1/2012 sp. zn. 1 SL 713/2011, k důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (k § 158 odst. 1 a 3 trestního řádu). In Sběrka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2012 [cit. 14. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1SL713_2011.pdf>.

¹⁸Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 494.

¹⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 257 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

²⁰Podle ustanovení § 4 odst. 1 policejního zákona policista je legislativní zkratka příslušníka Policie České republiky.

vyhledávat, odhalovat, a je-li to třeba, i dokumentovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, v § 69 odst 1 policejního zákona. Tomu odpovídá povinnost policejního orgánu na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele v § 158 odst. 1 tr. řádu. Jednotliví výše uvedení autoři, Růžička na jedné straně a Šámal na straně druhé, pak mohou na stejný úkon hledět rozdílně. Růžička je v souladu se svým názorem bude moci podřadit pod oprávnění vyžadované v rámci postupu podle policejního zákona, kdežto Šámal je může považovat jednoznačně za oprávnění upravené v trestním řádu, tedy v rámci trestního řízení.

Dalším takovým příkladem duplicity je na jedné straně oprávnění policie požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele v § 61 odst. 1 písm. a) policejního zákona. Jemu pak odpovídá oprávnění policejního orgánu vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, jež je upraveno jak v § 158 odst. 3 písm. a) tr. řádu. Zde již ale jde o odstavec 3 zmiňovaného paragrafu, tedy i Růžička úkon podle tohoto ustanovení bude zřejmě považovat za součást trestního řízení.

De lege ferenda by však bylo vhodnější úpravu jakéhokoliv postupu policejního orgánu směřujícího k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu a jeho pachatele výlučně podřídít trestnímu řádu s vyloučením jiných právních předpisů.²¹ K tomu blíže viz podkapitola této práce 1.2. Vymezení přípravného řízení *de lege ferenda*. Příliš rozsáhlé šetření a přijímání opatření k odhalení skutečností, že byl spáchán trestný čin ve smyslu ustanovení § 158 odst. 1 tr. řádu, aniž vůbec dojde k zahájení trestního řízení a provádění úkonů v jeho rámci, není správné z toho důvodu, neboť omezuje práva a povinnosti státního zástupce plynoucí z jeho případného postavení v přípravném řízení. V něm pak státní zástupce vykonává dozor. Podle Stříže též poznatky získané tímto postupem zpravidla nelze využít v dalším trestním řízení.²²

Pokud jde o výše zmíněnou možnost zahájit trestní řízení provedením potřebných neodkladných nebo neopakovatelných úkonů, je nutné ji ve světle judikátu Ústavního soudu,

²¹Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 496.

²²Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 469 a násl.

který se týkal provedení výsledku poškozené a navazující rekognice za přítomnosti soudce podle § 158a tr. řádu, považovat toliko za alternativní možnost zahájení přípravného řízení. Provedení neodkladného úkonu musí dopadat na objektivně a přesně definovanou situaci. Není-li tato situace dána z důvodu absence přípustných výjimek ze zásady bezprostřednosti a ústnosti, jedná se o zásah do ústavně zaručeného práva obviněného na obhajobu, které je jedním z nejdůležitějších základních práv osob, proti nimž se vede trestní řízení.²³

Podnětem k zahájení trestního řízení mohou být jak oznámení o okolnostech nasvědčujících spáchání trestného činu (trestní oznámení) od třetích osob a jiných orgánů, tak výsledky vlastní činnosti orgánů činných v trestním řízení.²⁴ Podle § 158 odst. 3 tr. řádu policejní orgán v záznamu uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Do 48 hodin od zahájení trestního řízení je třeba opis záznamu zaslat státnímu zástupci.

Jak název napovídá, přípravné řízení je přípravou pozdějšího hlavního líčení, je podřízeno řízení před soudem. Přípravné řízení se tak však zásadně nevyčerpává a jeho funkce širší.²⁵ Smyslem přípravného řízení je zjistit, je-li podezření ze spáchání trestného činu proti určité osobě do té míry odůvodněno, aby byla podána obžaloba (návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu) a věc odevzdána soudu²⁶, nebo má být od dalšího trestního stíhání upuštěno. Tato funkce přípravného řízení se nazývá funkcí rozhodovací²⁷ (verifikační či filtrační)²⁸ a cílem je také zabránit nedůvodnému postavení obviněného před soud²⁹. Další funkce přípravného řízení, funkce vyhledávací (zjišťovací), slouží k vyhledání informací o spáchaných trestných činech. Na ni navazuje funkce zajišťovací (fixační) k zajištění důkazů a osoby obviněné pro budoucí trestní řízení ve fázi řízení před soudem³⁰. Rozsah dokazování je však omezen, neboť zákonodárce se novelou zákonem č. 265/2001 Sb. snažil přenést těžiště

²³Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3206/08 ze dne 27. 4. 2009 [cit. 24. 9. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

²⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

²⁵Růžička, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 383 a 387.

²⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XVII Stadia trestního řízení.

²⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 489.

²⁸Růžička, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 388.

²⁹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

³⁰Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 489.

dokazování do fáze řízení před soudem.

Původně naše právní úprava přípravného řízení z roku 1961 představovala silný typ přípravného řízení v jeho extrémní variantě. Přípravné řízení bylo zatíženo nadměrným rozsahem dokazování, který byl v podstatě identický s rozsahem dokazování v hlavním líčení, silným vlivem na výsledky rozhodnutí v hlavním líčení a formální náročností vyšetřování.³¹ Novelty trestního řádu po roce 1989, zejména zákony č. 292/1993 Sb. a č. 265/2001 Sb., znamenaly oslabení váhy přípravného řízení v celkové struktuře trestního procesu a posílily vliv soudního řízení.³² Problémem je určitá stále přetrvávající duplicita dokazování, na jejímž základě toto pravidlo není respektováno z důvodu pohodlnosti jak pro státního zástupce, tak zejména pro soudce, neboť výsledek úplnějšího dokazování v přípravném řízení znamená vyšší záruku dalšího bezproblémového postupu v řízení.³³ Možnost přenosu výsledků dokazování z přípravného řízení do hlavního líčení je poměrně široká (formou přečtení protokolu dle § 211 tr. řádu), za splnění zákonných podmínek lze uplatnit i policejní úřední záznamy pořízené před zahájením trestního stíhání podle § 211 odst. 6 tr. řádu. Avšak právní úprava provádění důkazů v přípravném řízení a jejich přenosu do hlavního líčení je velmi komplikovaná, je vázána na řadu podmínek a výjimek, podléhá relativně častým novelizacím. Podle Musila nesnadnost aplikace těchto pravidel způsobuje, že se dokazování dubluje a řízení se protahuje a prodražuje. Výsledkem je nespokojenost s tímto stavem, rozšířená jak mezi teoretiky a praktiky, tak ve veřejnosti.³⁴

Je na zákonodárci, aby popsany problematický vztah přípravného řízení a hlavního líčení vyváženě nastavil při budoucí rekonstrukci trestního řádu.³⁵ *De lege ferenda* má přípravné řízení sloužit k opatření důkazů potřebných k řádnému zastupování žaloby v řízení před soudem. Státní zástupce si sám rozhodne, které úkony dokazování je třeba v přípravném řízení provést, aby následně v řízení před soudem unesl předvídané formální důkazní břemeno.³⁶ Nová úprava má také odstranit nadbytečné formální překážky, které v současnosti

³¹Jelínek, J. a kol. op. cit., s. 495.

³²Jelínek, J. a kol. op. cit., s. 495.

³³Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>. A též Císařová, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 434.

³⁴Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 210.

³⁵Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 495.

³⁶Východiska a principy nového trestního řádu [online], 2014, s. 20 [cit. 14. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <https://eudeska.justice.cz/Lists/EUD/Attachments/442/MSP-927_2016-OSV-OSV%20-%20p%C5%99%C3%ADloha.pdf>. Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], 2008, s. 58

brání, aby důkazy získané ve fázi řízení před zahájením trestního stíhání si udržely nadále důkazní hodnotu a byly použitelné v řízení před soudem.³⁷

Poslední funkcí přípravného řízení je funkce odklonná³⁸ (Musilem pojímaná též jako filtrační role)³⁹, díky níž se může obviněný vyhnout postavení před soud za využití některé z forem odklonu, jež obsahuje trestní řád nebo ZSVM.

V rámci přípravného řízení rozlišujeme dva časové úseky - postup před zahájením trestního stíhání (§ 158 – 159b tr. řádu), který se v praxi nazývá prověřováním⁴⁰, a vyšetřování (§ 160 až 167 tr. řádu). Takto na dva časové úseky se dělí standardní přípravné řízení a rozšířené přípravné řízení, tj. vyšetřování některých trestných činů (§ 168 – 170 tr. řádu). Zkrácené přípravné řízení (§ 179a – 179h tr. řádu) se takto nedělí.⁴¹ Na tomto místě je třeba dovysvětlit, že termín *standardní přípravné řízení* se užívá v trestněprocesní vědě, nikoliv v trestním řádu, který všude mluví jen o přípravném řízení. Tato nedůslednost pak ztěžuje rozlišování jednoho druhu přípravného řízení od druhého. Obdobně též termín *rozšířené přípravné řízení* je teoretickým pojmem. Zákonný text trestního řádu příslušný oddíl třetí hlavy desáté nevýstižně pojmenovává *Zvláštní ustanovení o vyšetřování některých trestných činů* (§ 168 – 170 tr. řádu).⁴²

Podle § 17 tr. řádu krajský soud koná v prvním stupni řízení o tam vymezených trestných činech. Ustanovení § 168 a násl. tr. řádu upravují vyšetřování těchto trestných činů - stanovují zvláštní, rozšiřující podmínky, za nichž policejní orgán provádí v přípravném řízení dokazování. Toto zvláštní přípravné řízení ve fázi vyšetřování bývá označováno jako rozšířené vyšetřování⁴³.

Přípravné řízení končí okamžikem, kdy státní zástupce podá obžalobu podle § 176 tr. řádu (návrh na potrestání podle § 179c odst. 2 písm. a) tr. řádu, návrh na schválení dohody o vině a

[cit. 14. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4eeff544775a?version=1.0>>.

³⁷Šámal, P. *Rekodifikace trestního řádu*. In Právní prostor [online], ATLAS CONSULTING spol. s.r.o., 2015 [cit. 14. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekodifikace-trestniho-radu>>.

³⁸Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 489 a násl.

³⁹Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 212.

⁴⁰Srovnej název Skončení prověřování v části hlavy deváté § 159 a násl. tr. řádu.

⁴¹Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 151 a Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 491.

⁴²Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 481.

⁴³Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2172 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

trestu podle § 175b tr. řádu) k soudu, nebo okamžikem nabytí právní moci jiného rozhodnutí učiněného orgánem činným v trestním řízení (tedy státním zástupcem a v určitých případech policejním orgánem), který znamená trvalé nebo dočasné skončení trestního stíhání – rozhodnutí o odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku, rozhodnutí o odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání, nebo rozhodnutí o odložení věci podle § 159a tr. řádu - podle tohoto ustanovení může o konci trestního řízení rozhodnout státní zástupce nebo policejní orgán.

Dále se jedná o rozhodnutí státního zástupce o nestíhání podezřelého podle § 159d tr. řádu ve spojení se zvláštním ustanovením o dočasném odložení trestního stíhání podezřelého policejním orgánem podle § 159c tr. řádu, rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu k posouzení, zda se jedná o přestupek nebo kárné provinění, podle § 171 tr. řádu, rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podle § 172 tr. řádu, rozhodnutí o přerušení trestního stíhání podle § 173 tr. řádu⁴⁴ nebo § 33a TOPO⁴⁵, rozhodnutí ve zkráceném přípravném řízení podle § 179c tr. řádu včetně rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání podle § 179g tr. řádu ve spojení s rozhodnutím o osvědčení podezřelého (tytéž účinky má i uplynutí lhůty 1 roku od uplynutí zkušební doby na základě § 179h odst. 2 tr. řádu, pokud nebylo učiněno rozhodnutí o osvědčení podezřelého podle § 179h odst. 1 tr. řádu), rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. řádu ve spojení s rozhodnutím o osvědčení obviněného (tytéž účinky má i uplynutí lhůty 1 roku od uplynutí zkušební doby na základě § 308 odst. 2 tr. řádu, pokud nebylo učiněno rozhodnutí o osvědčení obviněného podle § 308 odst. 1 tr. řádu)^{46, 47} a rozhodnutí o schválení narovnání, jehož součástí je i výrok o zastavení trestního stíhání podle § 309 tr. řádu. ZSVM zavedl zvláštní formu skončení trestního stíhání upravenou v § 70 ZSVM, a sice odstoupení od trestního stíhání. V přípravném řízení státní zástupce může odstoupit od trestního stíhání a trestní stíhání zastavit (§ 70 odst. 2 ZSVM), pokud je mladistvý obviněný stíhán za méně závažné provinění a na jeho dalším trestním

---

⁴⁴Zatímco přerušení trestního stíhání trvá do doby, než pomine důvod přerušení, a může znamenat jeho faktické ukončení, dočasné odložení trestního stíhání podle § 159b tr. řádu je omezeno na dobu nejvýše 2 měsíců, kterou může státní zástupce i opakovaně prodloužit.

⁴⁵TOPO upravuje možnost soudu či v přípravném řízení státního zástupce na odůvodněnou žádost České národní banky přerušit trestní stíhání proti právnické osobě, je-li to zapotřebí pro zajištění účinného uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu uloženého podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu.

⁴⁶Novotný, F. a kol. *Trestní kodexy Trestní zákon, trestní řád a související předpisy*. 1. vydání. Praha: EUROUNIION, s. r. o., vydavatelství právnické a ekonomické literatury, 1998, s. 392.

⁴⁷Institut podmíněného zastavení trestního stíhání lze užít i v řízení proti právnické osobě, srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem R 28/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 19. 9. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

stíhání chybí veřejný zájem.

Pravomocná rozhodnutí o nestíhání podezřelého, o zastavení trestního stíhání a o postoupení věci je státní zástupce povinen bezodkladně doručit Nejvyššímu státnímu zastupitelství. Ty pak v rámci dozoru nejvyšší státní zástupce může do tří měsíců od právní moci rušit pro jejich nezákonnost (§ 174a odst. 1 tr. řádu). Smyslem oprávnění nejvyššího státního zástupce je snaha zajistit jednotnou trestní politiku ovládanou z nejvyššího stupně státního zastupitelství.⁴⁸ *A contrario* pravomocná rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání ani rozhodnutí o schválení narovnání za současného zastavení trestního stíhání ani rozhodnutí o odstoupení od trestního stíhání za současného zastavení trestního stíhání v řízení proti mladistvým se Nejvyššímu státnímu zastupitelství nepředkládají⁴⁹, třebaže jinak tato rozhodnutí z kategorie odklonů v trestním řízení mají shodné rysy a stejné účinky jako rozhodnutí o zastavení trestního stíhání.

Do konce roku 2001 o skončení přípravného řízení rozhodoval primárně vyšetřovatel z Úřadu vyšetřování Policie České republiky⁵⁰. Novela č. 265/2001 Sb. posílila postavení státního zástupce a jeho odpovědnost za přípravné řízení. Výrazem jeho posílení je úprava, že výlučně státní zástupce může nadále podat obžalobu, sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení, ale pouze on nyní může rozhodnout o zastavení, podmíněném zastavení nebo přerušení trestního stíhání a o postoupení věci jinému orgánu (§ 175 odst. 1 tr. řádu).

1.1. Zkrácené přípravné řízení

Zkrácené přípravné řízení je zvláštní formou vedle standardního přípravného řízení. Zavedla je novela č. 265/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2002, a diferencovala tak do té doby právní úpravu jednotného přípravné řízení. Zkrácené přípravné řízení je upraveno v § 179a - 179h tr. řádu. Využívá se v takových případech a při splnění zákonných podmínek stanovených kladně v § 179a odst. 1 a stanovených záporně v § 179f odst. 1 tr. řádu, aby podezřelý byl postaven

---

⁴⁸Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 164.

⁴⁹Článek 105 odst.1 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 3. 2021].

⁵⁰Paragrafy 4 a násl. policejního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2001. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 3. 2021].

co nejrychleji před soud, tj. do 2 týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 4 tr. řádu). Ze zásady priority speciální úpravy před obecnou úpravou vyplývá, že se má konat tato forma přípravného řízení všude tam, kde jsou pro ni splněny podmínky.⁵¹ V takových případech je konání zkráceného přípravného řízení obligatorní.⁵²

Protože trestní řád neobsahuje zvláštní úpravu, začátek zkráceného přípravného řízení je určen stejně jako u standardního přípravného řízení, tj. okamžikem, kdy policejní orgán sepiše záznam o zahájení úkonů trestního řízení, případně provede neodkladné nebo neopakovatelné úkony. Sdělení obvinění není rozhodnutím, nemá formu usnesení, ale opatření, a o úkonu je pouze vyhotovován záznam do protokolu, který je třeba doručit podezřelému, jeho obhájci a státnímu zástupci, pokud sám státní zástupce řízení nekoná (§ 179a odst. 3 tr. řádu). Sdělení obvinění je vlastně pozůstatkem starší právní úpravy, které před účinností novely zákonem č. 265/2001 Sb. bylo uplatňováno ve všech věcech, v nichž bylo vedeno trestní stíhání.⁵³ Uvedenou dvoutýdenní lhůtu, v níž má být podezřelý postaven před soud, může státní zástupce prodloužit až o 10 dnů a v případě sjednávání dohody o vině a trestu dokonce až o 30 dnů (179f odst. 2 písm. a tr. řádu), což je odborníky kritizováno, protože taková úprava zvýhodňuje jednu skupinu podezřelých oproti druhé v chování, které navíc spočívá v nežádoucím pasivním přístupu podezřelých k trestnímu řízení. Sám zákonodárce tím tak připouští, že alespoň v takovémto přípravném řízení nedochází k urychlení trestního řízení.⁵⁴

Rozhodnutí, kterými končí zkrácené přípravné řízení, vyjmenovává § 179c tr. řádu. Policejní orgán může věc pouze odložit podle § 159a odst. 1 až 3 nebo 5 tr. řádu, jinak státní zástupce může o věci rozhodnout podáním návrhu na potrestání, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, odevzdáním věci jinému orgánu, nebo odložením či podmíněným odložením věci. Zjistí-li státní zástupce, že nelze ve věci konat zkrácené přípravné řízení, předá věc policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání.

---

⁵¹Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 545.

⁵²Selleng, D. *Projevy zásady materiální pravdy v institutu trestního příkazu*. In Jelínek, J. (ed.) *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2016, trestní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 166.

⁵³Císařová, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 444.

⁵⁴Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 30.

1.2. Vymezení přípravného řízení *de lege ferenda*

Zdrojem inspirace, jak bude vypadat nová rekodifikace trestního řádu, jsou především Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008 a Východiska a principy nového trestního řádu z roku 2014. Nejnovějším zdrojem je aktuální verze návrhu nového trestního řádu zveřejněná 14. 10. 2022 na stránkách Ministerstva spravedlnosti.⁵⁵ Jedná se o výsledky postupujících prací dvou komisí pro nový trestní řád, které byly ustaveny na Ministerstvu spravedlnosti⁵⁶.

Napříště podle plánované rekodifikace trestního řádu přípravné řízení coby první fáze trestního řízení má být zahajováno zcela neformálním způsobem, a to provedením prvního úkonu podle trestního řádu policejním orgánem nebo státním zástupcem.⁵⁷ Budou-li prováděny neodkladné nebo neopakovatelné úkony, policejní orgán o tom sepíše protokol, v němž bude muset uvést, na základě jakých skutečností úkony za neodkladné nebo neopakovatelné považuje.⁵⁸ Odpadne institut záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, jenž se v praxi neosvědčil. Jeho obsah se již totiž blížil usnesení o zahájení trestního stíhání včetně popisu skutku a uvedení přesné právní kvalifikace. Vývojem praxe se dospělo až k nezbytné možnosti záznam rušit coby nezákonné opatření policejního orgánu podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu v případě nezákonnosti vedeného trestního řízení.⁵⁹ Jeho vypracování nadměrně zatěžovalo jak policejní orgán, tak dozorujícího státního zástupce. Na druhé straně někteří považují označení trestného činu, pro který se trestní řízení vede, do záznamu o zahájení úkonů trestního řízení za vhodné a praktické, a to např. pro snadnější určení věcné příslušnosti státního zástupce, jemuž je opis záznamu zasílán, nebo například pro vymezení podmínek pro použití operativně pátracích prostředků.⁶⁰ Avšak jediný jeho přínos spočívající v určení přesného okamžiku začátku trestního řízení a podání zprávy o této skutečnosti státnímu

⁵⁵Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

⁵⁶Dršina, M. *Jiří Říha: Rekodifikace zrychlí trestní proces*. In Ekonom [online], Economia, a.s., 2020 [cit. 3. 4. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://pravnicaradce.ekonom.cz/c1-66811060-rekodifikace-zrychli-trestni-proces>>.

⁵⁷Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 74.

⁵⁸Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 75.

⁵⁹Výkladové stanovisko poř. č. 1/2012 sp. zn. 1 SL 713/2011, k důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (k § 158 odst. 1 a 3 trestního řádu). In Sbírnka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2012 [cit. 14. 3. 2021]. Srov. Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 76.

⁶⁰Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 470.

zástupci lze připravovanou novou úpravou účinně nahradit toliko vyrozuměním státního zástupce, že jsou či budou prováděny úkony trestního řízení.⁶¹ Nebude-li přípravné řízení zahájeno provedením jiného prvního úkonu, nadále bude platit, že přípravné řízení začne až vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání.⁶² O tom, že byl proveden první úkon trestního řízení, následně učiní policejní orgán záznam do spisu v Evidenci trestních řízení (dále jen „ETR“), což je neveřejný elektronický informační systém spravovaný Policií České republiky.⁶³

Stejně tak jako institut záznamu o zahájení trestního řízení se v praxi neosvědčilo rozšířené přípravné řízení. Jeho jedinou výhodou je pouze možnost vyslýchat bez omezení svědky podle § 169 odst. 1 tr. řádu, která ale stejně ani nedopadá na fázi řízení před zahájením trestního stíhání.⁶⁴ Budou tak pouze dva druhy přípravného řízení.

Institut zkráceného přípravného řízení se navrhuje zachovat pro řízení o přečinech za zákonem stanovených podmínek.⁶⁵ Nově se zkrácené přípravné řízení shodně jako standardní přípravné řízení bude dělit do dvou fází na postup před zahájením trestního stíhání (prověřování) a vyšetřování. Předělem mezi těmito dvěma fázemi bude institut sdělení obvinění.⁶⁶

Ve fázi postupu před zahájením trestního stíhání státní zástupce bude vykonávat dozor fakultativně oproti navazující fázi vyšetřování, v níž bude dozor státního zástupce obligatorní.⁶⁷ Uvedenou změnu Fryšták hodnotí jako vcelku pochopitelnou. Fáze postupu před zahájením trestního stíhání nevyžaduje nezbytně a ve všech případech, aby byl dozor státního zástupce vykonáván za využití všech jeho prostředků a metod a soustavně. Tato potřeba může vzniknout jen u věcí závažných nebo skutkově či právně složitých nebo u věcí sice méně závažných, u kterých státní zástupce získal poznatek, že postup policejního orgánu nesplňuje požadavek na jeho rychlost a účinnost. V tom případě jej státní zástupce může vykonávat od počátku přípravného řízení. Před 1. 1. 2002 státní zástupce vykonával dozor též teprve od okamžiku zahájení vyšetřování, jelikož teprve od tohoto okamžiku fakticky začínalo samotné

---

⁶¹Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 76.

⁶²Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 66.

⁶³Říha, J. *Přípravné řízení v návrhu rekodifikované právní úpravy*. In Gřivna, T., Šimánová, H. (eds.) *Přípravné řízení dnes a zítra: sborník příspěvků z konference pořádané UOČR dne 20. 6. 2019*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019, s. 85. A též <<https://www.policie.cz/clanek/databaze-is-etr.aspx>> [cit. 21. 10. 2021].

⁶⁴Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 68.

⁶⁵Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 67.

⁶⁶Říha, J. op. cit., s. 84.

⁶⁷Východiska a principy nového trestního řádu, 2014, s. 28.

trestní, respektive přípravné řízení – blíže srov. viz kapitola 1. Přípravné řízení. Po rozšíření výkonu dozoru státního zástupce i na postup před zahájením trestního stíhání Fryšták poukazuje na podstatné zatížení státních zástupců. Ti začali vykonávat od samého počátku dozor u všech trestních věcí bez ohledu na jejich skutkovou či právní složitost, protože již doručený záznam o zahájení úkonů trestního řízení musel být podroben jejich přezkumu. Z důvodu personálního nepoměru počtu státních zástupců a osob vystupujících v postavení policejního orgánu se stal výkon dozoru v tomto stadiu trestního řízení v mnoha případech čistě formální. Státního zástupce výkon dozoru u skutkově či právně jednoduchých věcí zbytečně zatěžoval a on tak reálně mnohdy neměl dostatek času věnovat se výkonu dozoru v trestních věcech, ve kterých by tomu bylo skutečně třeba.⁶⁸

Na tomto místě uvádím, že pozdější verze návrhu rekodifikace trestního práva procesního – nejnověji projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 1. 2. 2020 - uveřejněná na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://tpp.justice.cz>> [cit. 18. 12. 2021] nahrazuje v § x1 a dále v hlavě III Prověřování v § x6 a násl. dosavadní zákonný pojem postup před zahájením trestního stíhání zákonným pojmem prověřování. Prověřování je dosud označení používané v praxi, což uvádím a zpřesňuji výše v této kapitole. S ohledem na to, že se zkrácené přípravné řízení shodně jako standardní přípravné řízení budou dělit do dvou fází na prověřování a vyšetřování, vyšetřování se navrhuje zachovat ve stávajícím rozsahu, avšak ve zkráceném přípravném řízení bude platit pro policejní orgán povinnost skončit je ve lhůtě 14 dnů ode dne sdělení obvinění.⁶⁹

Způsoby skončení přípravného řízení *de lege ferenda* odpovídají stávající úpravě⁷⁰. Jen přibude opět neformální možnost odložit věc bez vydání usnesení, o čemž pouze policejní orgán učiní záznam do trestního spisu a uvede informaci do ETR pro potřeby státního zástupce. Výjimku budou představovat případy, při nichž byla způsobena smrt nebo jsou právně kvalifikovány podle § 149 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, (dále jen „trestní zákoník“) jako trestný čin mučení a jiné nelidské a kruté zacházení. Pak rozhodne státní zástupce o odložení věci usnesením. Stejně tak státní zástupce rozhodne usnesením, využije-li

⁶⁸Fryšták, M. *Vztah policejního orgánu a státního zástupce v rámci přípravného řízení aneb vliv profesní a odborné úrovně policejního orgánu na kvalitu tohoto řízení*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 28 a násl. [cit. 29. 6. 2022]. ASPI_ID LIT238718CZ. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

⁶⁹Říha, J. *Přípravné řízení v návrhu rekodifikované právní úpravy*. In Gřivna, T., Šimánová, H. (eds.) *Přípravné řízení dnes a zítra: sborník příspěvků z konference pořádané UOČR dne 20. 6. 2019*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019, s. 86 a násl.

⁷⁰Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 66.

možnosti odložit věc na základě zásady oportunity. Takové usnesení se zašle poškozenému, je-li znám.⁷¹ Poškozený proti takovému usnesení bude moci podat stížnost, která bude mít odkladný účinek.⁷²

Celkově shrnuto se zdá, že připravovanou rekonstrukcí úpravy přípravného řízení se zákonodárce navrácí k osvědčeným pravidlům z doby před rokem 2002, a tedy před novelu trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. Jedním příkladem je zavedení institutu sdělení obvinění jako neformálního opatření namísto nynějšího rozhodnutí formou usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu. Sdělení obvinění se uplatní v obou druzích přípravného řízení. V zájmu rychlosti trestního řízení tak odpadne možnost podat stížnost proti rozhodnutí, kterým se zahajuje trestní stíhání.

Přiblížení se k dřívějšímu jednotnému přípravnému řízení podle mě zesiluje též úprava, podle níž se oba druhy přípravného řízení budou shodně dělit na úseky prověřování a vyšetřování. Pro policejní orgán, jak si kriticky všímá Říha, pak zbyde minimum výhod vůbec vést zkrácená přípravná řízení podle zásady rychlosti trestního řízení.⁷³

---

⁷¹Říha, J. op. cit., s. 85 a násl.

⁷²Paragraf x12 odst. 7 aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

⁷³Říha, J. op. cit., s. 87

2. Rozhodnutí z hlediska teorie práva

Trestní řízení patří mezi hlavní druhy procesu aplikace práva.⁷⁴ V procesu aplikace práva vystupují pouze orgány veřejnoprávních korporací coby orgány veřejné moci⁷⁵ – v trestním řízení se jedná o stát a jeho moci výkonnou (policejní orgán a státní zástupce) a soudní (soud). Orgány veřejné moci se vyznačují způsobilostí k rozhodování o právech a povinnostech jiných osob v rámci zákonem stanovené pravomoci, působnosti a zákonem stanoveným postupem.⁷⁶ Rozhodovací činností orgány veřejné moci projevují vůli státu, státní suverenitu.

Cílem působení práva je co nejefektivnější regulace společenských vztahů.⁷⁷ Děje se tak vydáváním rozhodnutí. Rozhodnutí jsou nejdůležitější procesní úkony, jimiž orgány činné v trestním řízení vyjadřují výsledky svých zjištění, stanovují závazný způsob řešení určitých procesních otázek, procesních postupů a procesních situací⁷⁸ a završují příslušný úsek trestního řízení⁷⁹. Jsou to akty aplikace práva, v nichž orgány činné v trestním řízení rozhodují o konkrétních subjektivních právech a právních povinnostech fyzických a právnických osob za současného striktního dodržení kompetenčních norem a norem procesních⁸⁰ a pouze za zákonem stanovených podmínek a v zákonem stanovených případech⁸¹. Aplikační činnost je svým dosahem natolik významná, neboť se rozhoduje o právním postavení právních subjektů, jejich právech a povinnostech - o to víc s možnými zásahy a následky v trestním řízení - že její metody, obsah i formy jsou velmi přesně regulovány normami procesními. Orgány činné v trestním řízení nemohou jinak než předepsanou formou rozhodnutí plnit tyto své úkoly.⁸²

Jde-li o konstitutivní akty aplikace práva, pak aplikací práva právně významné skutečnosti⁸³ a právní vztahy právních subjektů vznikají, mění se a zanikají. Naopak deklaratorními akty

⁷⁴Gerloch, A. *Teorie práva* [online]. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 152 [cit. 24. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.levna-knihovna.cz/lib-book/2/1087>>.

⁷⁵Gerloch, A. op. cit., s. 120.

⁷⁶Gerloch, A. op. cit., s. 124.

⁷⁷Harvánek, J. a kol. *Teorie práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Edice učebnic Právnické fakulty MU, 1998, s. 186.

⁷⁸Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 9.

⁷⁹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

⁸⁰Gerloch, A. *Teorie práva* [online]. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 152 [cit. 24. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.levna-knihovna.cz/lib-book/2/1087>>.

⁸¹Fryštáček, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 201.

⁸²Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 14. Srov. ustanovení § 59 odst. 1 věta první tr. řádu, kdy naopak podání od fyzické či právnické osoby se posuzují podle obsahu, byť by byla nepravě označena.

⁸³Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 13.

aplikace práva se právně významné skutečnosti a právní vztahy právních subjektů autoritativně vyslovují a ověřují.⁸⁴ Protože se tak děje bez ohledu na vůli právních subjektů, činí to z aktů aplikace práva individuální normu⁸⁵ jako výsledek autoritativní formy realizace práva⁸⁶. Realizace právní normy představuje naplnění a ověření účelu (smyslu) zprostředkovaného právního vlivu, který by měl být především orientován na garanci subjektivních práv, svobod, právem chráněných zájmů a plnění povinností všech subjektů právních vztahů.⁸⁷

Akt aplikace práva nabývá postupně účinnosti, poté zpravidla právní moci a vykonatelnosti. Účinnost rozhodnutí znamená jeho schopnost vyvolat zamýšlené následky⁸⁸ navenek. Já účinnost chápu v kontextu této práce jako vnitřní vázanost orgánu jím vydaným rozhodnutím, blíže podkapitola 5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením.

U aktů aplikace práva coby veřejnoprávních aktů platí presumpce správnosti, podle níž i vadný akt je účinný a funguje jako bezvadný na rozdíl od nicotných, a tedy neúčinných aktů zvaných paakty. Za příklady paaktů se uvádějí zaprvé akty vydané orgánem veřejné moci bez příslušné pravomoci. V druhém případě sice orgán veřejné moci má příslušnou pravomoc ve věci vydat rozhodnutí, ale vydaný akt je zcela zjevně neústavní nebo nelegální (zcela zjevně překračuje zákon). Nicotný akt právně neexistuje, nenabude právní moci, je nevykonatelný a nemá schopnost vyvolávat právní následky.⁸⁹

Konstitutivní rozhodnutí mohou mít hmotněprávní i procesní důsledky. Jsou právními skutečnostmi působícími *ex nunc*, přičemž mohou též deklarovat právní skutečnosti, tedy mohou mít současně i povahu deklaratorních rozhodnutí.⁹⁰

Deklaratorní rozhodnutí hmotněprávní důsledky nemají, ale pouze mají důsledky procesní. Nejsou hmotněprávními skutečnostmi a působí *ex tunc*.

Často jde v jednom rozhodnutí o spojení obou povah konstitutivní i deklaratorní, v němž se například odsuzujícím rozsudkem deklaruje vina trvajícím od okamžiku spáchání trestného činu a nově se konstituuje určitá vymezená trestní sankce. Rozhodnutí je tedy závazný autoritativní

⁸⁴Harvánek, J. a kol. *Teorie práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Edice učebnic Právnické fakulty MU, 1998, s. 209.

⁸⁵Harvánek, J. a kol. op. cit., s. 213.

⁸⁶Harvánek, J. a kol. op. cit., s. 209 a Knapp, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 186.

⁸⁷Harvánek, J. a kol. op. cit., s. 186.

⁸⁸Gerloch, A. *Teorie práva* [online]. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 212 [cit. 24. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.levna-knihovna.cz/lib-book/2/1087>>.

⁸⁹Gerloch, A. op. cit., s. 212.

⁹⁰Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 13.

projev vůle státu, bez něhož by trestní proces neměl smysl a naopak samotné rozhodnutí bez možnosti vynucení státní mocí by nemělo význam.⁹¹

Dále rozhodnutí dělíme na meritorní - ve věci samé a nemeritorní – procesní, která upravují způsob vedení řízení.⁹² Důležitá meritorní rozhodnutí jsou zejména ta konečná rozhodnutí v trestním řízení o vině, trestu nebo jiném ukončení trestního stíhání. Nemeritorní rozhodnutí jsou z tohoto pohledu možná méně důležitá, ale nelze je nikterak podceňovat, protože vytvářejí podmínky pro možnost učinit některá správná meritorní rozhodnutí⁹³ a stojí na nich, zda meritorní rozhodnutí budou správně vykonána⁹⁴.

Rozhodnutí jsou nejzávažnějšími úkony, proto jsou trestní řád upravuje jejich formu, obsah, usnášení, vyhotovování, vyhlašování a oznamování, jejich právní moc a vykonatelnost.⁹⁵ Rozhodnutími v trestním řízení jsou rozsudek, usnesení, trestní příkaz a rozhodnutí svého druhu. Jim je povahou a obsahem podobné opatření. Opatření však nejsou rozhodnutími, ale vnějškovou formou praktického postupu orgánů činných v trestním řízení, který nemá v zákoně stanovenou formu a obsah.⁹⁶ Jedná se o neformální procesní úkony, proti kterým není přípustný opravný prostředek. Obranou proti opatření je neformální žádost o přezkum, který zákon u některých opatření umožňuje.⁹⁷

Ustanovení trestního řádu o rozhodnutích (§ 199 - § 140) se uplatní i v řízení ve věcech mladistvých i v řízení proti právnickým osobám, protože tyto vedlejší trestní zákony neobsahují žádná zvláštní ustanovení o této věci.⁹⁸

---

⁹¹Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 14.

⁹²Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 15.

⁹³Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

⁹⁴Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 16.

⁹⁵Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 167.

⁹⁶Fryšták, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009, s. 148.

⁹⁷Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 132.

⁹⁸Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 61.

3. Orgány vydávající rozhodnutí v přípravném řízení

Orgány, které jsou činné v trestním řízení, vyjmenovává ustanovení výkladového § 12 odst. 1 tr. řádu. V přípravném řízení jsou činné a vydávají rozhodnutí všechny orgány obecně činné v trestním řízení, a to policejní orgán, státní zástupce a soud. V přípravném řízení proti mladistvým podle zvláštní úpravy § 41 odst. 2 ZSVM úkony, jichž se účastní mladistvý, provádějí zpravidla policejní orgán určený k úkonům v trestních věcech mladistvých osob, státní zástupce specializovaný na věci mládeže nebo soudce soudu pro mládež, ledaže nelze zajistit provedení úkonu takovým orgánem činným podle tohoto zákona a provedení úkonu nelze odložit. Soudem pro mládež je zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech předseda takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu podle výkladového ustanovení § 2 odst. 2 písm. d) ZSVM, nikoliv zvláštní samostatná kategorie soudů.

Ačkoliv je to typické, v přípravném řízení ovšem nerozhodují pouze orgány činné v trestním řízení, ale i jiné subjekty.

Jedná se například o ministra spravedlnosti ve věci rozhodnutí o podání stížnosti pro porušení zákona podle § 266 a násl. tr. řádu nebo rozhodnutí o vydání pachatele do ciziny v rámci tzv. extradice podle § 97 a násl. zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, (dále jen „MJS“). Dále prezident republiky nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo (abolice), podle čl. 63 odst. 1 písm. j) a má právo udělovat amnestii podle čl. 63 odst. 1 písm. k) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, (dále jen „Ústava“).⁹⁹ Udělení milosti a použití amnestie je věnována část čtvrtá Některé úkony související s trestním řízením hlava dvacátá třetí trestního řádu.

Též připomínám zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, který upravuje oprávnění vyšších soudních úředníků a vyšších úředníků státního zastupitelství provádět úkony mimo jiné v trestním řízení. Podle § 16 odst. 1 písm. j) tohoto zákona pak státní zástupce může vyššího úředníka státního zastupitelství pověřit rozhodnutím o vrácení a vydání věci důležité pro trestní řízení po právní moci rozhodnutí ve věci samé. Takové rozhodnutí lze podle § 80 tr.

---

⁹⁹Chmelík, J. a kol. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 273.

řádu učinit v přípravném řízení.

3.1. Policejní orgán

Policie plní úkoly související s trestním řízením podle § 2 policejního zákona. Útvary policie se v trestním řádu označují jako policejní orgán z praktických důvodů. Státní zástupce totiž potřebuje při svém dozoru jednu konkrétní kontaktní policejní autoritu a nemá přehled o jednotlivých policistech, kteří služebně pracují na dané dozorované trestní věci.¹⁰⁰

Výkladové ustanovení § 12 tr. řádu výčtem v odst. 2 zpřesňuje, že policejními orgány se rozumějí útvary Policie České republiky a další specializované orgány. Specializované orgány mají svoji pravomoc určenou speciální osobní nebo věcnou příslušností.

Taková pravomoc je založena osobní příslušností k určitým státním orgánům, a to ať příslušníků, proti nimž se vede trestní řízení, či naopak je-li vůči takovýmto příslušníkům páchána trestná činnost jinými osobami. V ostatních případech je pak pravomoc specializovaných orgánů založena speciální věcnou příslušností v řízeních o trestných činech spáchaných porušením určitých právních předpisů nebo je založena předmětem útoku trestného činu.

Tím není dotčeno oprávnění státního zástupce odejmout kteroukoliv věc policejnímu orgánu a učinit opatření, aby věc byla přikázána jinému policejnímu orgánu podle § 157 odst. 2 písm. b) tr. řádu. Není-li dále stanoveno jinak, jsou uvedené orgány oprávněny ke všem úkonům trestního řízení patřícím do působnosti policejního orgánu.

Trestní řád neurčuje konkrétně, které orgány Policie České republiky působí v trestním řízení. Trestní řád ponechává tuto otázku na příslušných vnitroresortních předpisech Policie ČR, když pokud jde o pojem policejního orgánu, pouze na ně odkazuje.¹⁰¹ Bližší úpravu této otázky proto obsahuje pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

Před novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. patřil mezi orgány činné v trestním řízení

---

¹⁰⁰Císařová, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 162.

¹⁰¹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 230 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

i vyšetřovatel policie, který v trestních věcech konal jako samostatný procesní subjekt vyšetřování. Od uvedené novely trestního řádu je pojem vyšetřovatelé nahrazen pojmem osoby služebně činné v policejním orgánu (srov. § 30 odst. 1, § 102a odst. 1 a § 174 odst. 2 písm. f) tr. řádu).¹⁰² Tyto osoby jsou pak zařazeny do služby kriminální policie a vyšetřování, která je součástí Policie České republiky (srov. § 161 odst. 2 tr. řádu).¹⁰³

Hlavním úkolem policejního orgánu ve fázi přípravného řízení je objasnit a prověřit skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 tr. řádu). Jestliže nasvědčují prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán (vyšetřovací orgán) neprodleně o zahájení trestního stíhání a provede v nezbytném rozsahu vyšetřování. Tím vytváří předpoklady pro rozhodnutí státního zástupce, zda bude podána obžaloba nebo věc vyřízena jiným způsobem.¹⁰⁴ Pojem objasňování spíše pochází z označení postupu policejního orgánu podle policejního zákona, srov. jeho § 69 odst. 1 a dřívější úpravu § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 283/1991, o Policii České republiky. Novelou zákonem č. 265/2001 Sb. a jejím posunutím začátku přípravného řízení směrem dopředu trestní řád absorboval dřívější doménu Policie České republiky podle citovaného zákona¹⁰⁵ – objasňování a prověřování – do přípravného řízení (§ 12 odst. 10 a § 158 odst. 1, 3 tr. řádu). Růžička vysvětluje, že objasňování je organickou součástí prověřování, spolu tvoří jeden celek. Objasňování podmiňuje prověřování a je jeho fakultativní součástí.¹⁰⁶ Dále pojem objasňovat ve smyslu povinnosti orgánů činných podle ZSVM též obsahují § 42 odst. 3 písm. e) a § 55 odst. 1 ZSVM.

Podle Musila *de lege ferenda* je i nadále třeba vycházet z toho, že policejní orgán bude plnit dominantní roli v dokazování v přípravném řízení, protože je k tomu ze všech orgánů činných v trestním řízení nejlépe vybaven.¹⁰⁷

Fenyk uvádí, že policejní orgán rozsahem svých oprávnění je ve vztahu jak k soudu, tak ke státnímu zástupci natolik omezen, že je sice autonomní, ale fakticky jinak převážně servisní orgán pro státního zástupce a soud¹⁰⁸. Jednotliví příslušníci policejního orgánu konají v

¹⁰²Šámal, P. a kol. op. cit., s. 371.

¹⁰³Šámal, P. a kol. op. cit., s. 230.

¹⁰⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava VIII Policejní orgán [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹⁰⁵Růžička, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 400.

¹⁰⁶Růžička, M. op. cit., s. 399 a násl.

¹⁰⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 218.

¹⁰⁸Císařová, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. -

trestních věcech v přípravném řízení zpravidla samostatně, ale pod dozorem státního zástupce, jehož pokyny jsou vázáni. K zásahům do občanských, resp. lidských práv a svobod navíc příslušníci policejního orgánu nutně potřebují předchozí souhlas státního zástupce nebo soudce.¹⁰⁹ V ostatních věcech, které se týkají výkonu služby, jsou vázáni pokyny nadřízeného.¹¹⁰ Fryšták zdůrazňuje, že řada státních zástupců bezesporu uvítá, pokud bude mít v policejním orgánu plnohodnotného partnera, na jehož kvalitní a samostatnou práci v přípravném řízení se může plně spolehnout, než „protistranu“, která není schopna samostatného jednání a uvažování a mnohdy zcela alibisticky veškeré své kroky konzultuje se státním zástupcem a je pouhým vykonavatelem jeho rozhodnutí.¹¹¹ Naopak však hodnotím jako přehnané Fryštákovy nároky na policejní orgán v případech, ve kterých se jedná například o vyšetřování závažných forem kriminality, které předpokládají pro svůj zdárný průběh taktéž i onu perfektní znalost souvisejících mimotrestních právních disciplín, jako je například právo obchodní či daňové právo, nebo znalost rozhodovací činnosti obecných soudů a soudu ústavního, které se velmi často k řadě trestněprávních otázek vyjadřují, včetně Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a jeho rozhodnutí týkajících se zajištění práva na spravedlivý proces v trestním řízení a judikatury Soudního dvora Evropské unie. Myslím si, že je to nedosažitelný cíl, protože skuteční odborníci trestních a mimotrestních právních disciplín nebudou mít zpravidla zájem pracovat jako osoby služebně činné v policejním orgánu, což představuje sám Fryšták, jenž je profesorem na katedře trestního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a v letech 1997-2009 působil u Policie České republiky.¹¹² Při jisté exkluzivitě právního vzdělání, *nota bene* dosažení vysoké odbornosti v takovém oboru je třeba realisticky se spokojit s kvalitními a zkušenými příslušníky policejního orgánu, ať mají vzdělání jakéhokoliv směru.

Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 161.

¹⁰⁹Císařová, D. a kol. op. cit., s. 161.

¹¹⁰Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava VIII Policejní orgán [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹¹¹Fryšták, M. *Vztah policejního orgánu a státního zástupce v rámci přípravného řízení aneb vliv profesní a odborné úrovně policejního orgánu na kvalitu tohoto řízení*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 28 a násl. [cit. 29. 6. 2022]. ASPI_ID LIT238718CZ. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

¹¹²Fryšták, M., op. cit.

3.2. Státní zástupce

Postavení a úloha státního zastupitelství jsou na nejvyšší úrovni, ale přeci jenom stručně upraveny coby součást moci výkonné v hlavě třetí v čl. 80 Ústavy, přičemž v podrobnostech tento článek odkazuje na zákon. Podle příslušného zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, (dále jen „StZast“) státní zastupitelství jako zřízená soustava úřadů státu vystupuje v roli orgánu veřejné žaloby a plní své úkoly v trestním řízení prostřednictvím státních zástupců (§ 1 odst. 1 a 2 a § 3 odst. 1 StZast) zejména tím, že státní zástupci podávají obžalobu jménem státu a plní další povinnosti, které mu v souvislosti s tím ukládá trestní řád (srov. § 4 odst. 1 písm. a) StZast).

Soustavu státního zastupitelství tvoří Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní státní zastupitelství, krajská státní zastupitelství a okresní státní zastupitelství; v době branné pohotovosti státu také vyšší a nižší polní státní zastupitelství (§ 6 odst. 1 StZast).

Ustanovení výkladového § 12 odst. 5 tr. řádu zpřesňuje, že kde tento zákon mluví o okresním státním zástupci, rozumí se tím i obvodní státní zástupce, popřípadě jiný státní zástupce se stejnou působností, kde tento zákon mluví o krajském státním zástupci, rozumí se tím i městský státní zástupce v Praze. Státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené nařízením Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

Z výše uvedeného výkladu v tr. řádu vyplývá, že v obvodu hlavního města Prahy působnost krajského státního zastupitelství vykonává Městské státní zastupitelství v Praze a působnost okresních státních zastupitelství vykonávají obvodní státní zastupitelství. V obvodu města Brna vykonává působnost okresního státního zastupitelství Městské státní zastupitelství v Brně (§ 6 odst. 2 StZast). Podle § 7 odst. 1 StZast sídla státních zastupitelství a obvody jejich územní působnosti se shodují se sídly a obvody soudů. Státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak (§ 7 odst. 2 StZast).

Ohledně polních státních zastupitelství Koudelka vyjadřuje pochybnost, zda toto konkrétní ustanovení StZast je stále platné, či se stalo obsolentním. Zejména totiž chybí jakákoliv bližší úprava polních státních zastupitelství v podzákoných prováděcích předpisech. Druhým

problémem zde je, že platné právo od účinnosti zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon), dne 1. 12. 1999 již nezná stav branné pohotovosti státu, přestože i v jiných právních předpisech s ním pracuje (např. v § 20 písm. f) zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání). Koudelka však řešení vidí v přizpůsobení se současné platné právní terminologii, tj. aby polní státní zastupitelství mohla nadále působit v době mobilizace ozbrojených sil podle § 23 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), při použití dnes platných pojmů, které nahradily původní pojem branná pohotovost státu, ovšem mají stejný obsah.¹¹³

Ačkoliv od počátku roku 1994, kdy nabyl účinnosti StZast, vojenské soudy a státní zastupitelství nefungují, Nejvyšší státní zastupitelství odkazuje na citovaný Koudelkův článek a odmítá názor, že by se na vojenské věci určité soudy a státní zastupitelství nemohly specializovat a již vůbec že by to znamenalo nemožnost určitých řešení nesoucí prvky vojenské justice v době mobilizace ozbrojených sil.¹¹⁴

V trestním řízení je státní zástupce pánem přípravného řízení (*dominus litis*). Státní zástupce není stranou řízení, pokud nevystupuje před soudcem jako například ve vazebním zasedání (§ 73d odst. 3 tr. řádu), a ani nemá její postavení¹¹⁵ na rozdíl od řízení před soudem, v němž stranou řízení je (§12 odst. 6 tr. řádu). Od počátku přípravného řízení, myslím, že přesněji od okamžiku, kdy je mu doručen opis záznamu policejního orgánu o zahájení úkonů trestního řízení v nové trestní věci, státní zástupce začíná odpovídat za zákonnost přípravného řízení v průběhu všech jeho fází či druzích - prověřování, vyšetřování či zkráceného přípravného řízení (§ 174 odst. 1 tr. řádu).¹¹⁶ Vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení (§ 157 a § 174 odst. 2 tr. řádu), v rámci něhož kontroluje postup policejního orgánu. Práva a povinnosti státního zástupce v přípravném řízení jsou velmi různorodé a je obtížné je důsledně rozčlenit.¹¹⁷ Fenyk nabízí jejich dělení na kontrolní a řídicí (dozorová) činnost spočívající v prověřování spisů, přítomnosti při úkonech, vydávání závazných pokynů k vyšetřování trestných činů podle § 157 odst. 2 a § 174 odst. 2 tr. řádu, rozhodovací činnost, do níž spadají rozhodování o opravných prostředcích podaných proti rozhodnutím policejního

---

¹¹³Koudelka, Z. *Vojenská justice v ČR*. In Vojenské rozhledy [online], Ministerstvo obrany ČR, 2009, ročník 18 (50), číslo 2, s. 79 a násl. [cit. 26. 8. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/vojenska-justice-v-cr>>.

¹¹⁴Struktura státního zastupitelství [cit. 26. 8. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://verejnazaloba.cz/vice-osz/struktura-sz/>>.

¹¹⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava VII Státní zastupitelství [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

¹¹⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava VII Státní zastupitelství.

¹¹⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava VII Státní zastupitelství.

orgánu například proti rozhodnutí policejního orgánu o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1, 7 tr. řádu, resp. § 141 a násl. tr. řádu, jiná rozhodnutí (o zničení zajištěné věci podle § 81b tr. řádu ve spojení s § 175 písm. f) tr. řádu, o postoupení věci, zastavení nebo přerušení trestního stíhání podle § 171 až 173 tr. řádu, o podmíněném zastavení trestního stíhání a schválení narovnání podle § 307 a § 309 tr. řádu, rozhodování o použití některých operativně pátracích prostředků - návrzích policejního orgánu (například o povolení použít předstíraný převod podle § 158c odst. 2 t. řádu nebo o podání obžaloby podle § 176 tr. řádu).

Další práva a povinnosti státního zástupce v přípravném řízení lze rozdělit na návrhová oprávnění v případech, v nichž o provedení procesního úkonu rozhoduje soudce (návrh na vzetí obviněného do vazby podle § 73b odst. 1 tr. řádu, návrh na vydání příkazu k domovní prohlídce podle § 83 odst. 1 tr. řádu, návrh na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 2 tr. řádu, návrh na schválení dohody o vině a trestu podle § 175a a násl. tr. řádu, atd. A konečně disponuje státní zástupce dalšími oprávněními a povinnostmi jako jsou vyžádání údajů z bankovního tajemství podle § 8 odst. 2 tr. řádu, použití konzultanta podle § 157 odst. 3 t. řádu, úkony v rámci řízení ve věcech mladistvých – napomenutí mladistvého s výstrahou podle § 20 odst. 1 ZSVM a podle § 15 odst. 3 ZSVM možnost státního zástupce v přípravném řízení ukládat mladistvému s jeho souhlasem výchovná opatření, při provádění předběžného šetření v rámci mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení podle § 92 MJS nebo při dozoru nad výkonem rozhodnutí v trestních věcech podle § 78 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, atd.¹¹⁸

Závažné úkony v přípravném řízení, nejsou-li vyhrazeny soudci, je oprávněn vykonávat státní zástupce.¹¹⁹ Výlučná oprávnění státního zástupce jsou obsažena v § 175 odst. 1 tr. řádu. Z nich mezi nejzásadnější oprávnění patří pravomoci rozhodnout meritorně v trestní věci a) o zastavení, podmíněném zastavení nebo přerušení trestního stíhání (u přerušení trestního stíhání se jedná o nemeritorní, mezitímní rozhodnutí) a o postoupení věci jinému orgánu, b) podat obžalobu, c) sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení. Vlastně představují rozhodnutí uvedená v kapitole 1. Přípravné řízení, jimiž přípravné řízení končí. Výčet doplňuji o již výše uvedené oprávnění státního zástupce ze zvláštní úpravy v řízení proti mladistvým podle § 70 ZSVM, podle něhož v přípravném řízení

¹¹⁸Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava VII Státní zastupitelství.

¹¹⁹Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 502.

proti mladistvému může státní zástupce odstoupit od trestního stíhání. A konečně o též již uvedené oprávnění státního zástupce přerušit trestní stíhání proti právnické osobě podle § 33a TOPO (jedná se o nemeritorní, mezitímní rozhodnutí).

Dalším zásadním oprávněním státního zástupce v přípravném řízení podle § 175 odst. 1 písm. d) tr. řádu je rozhodnout o propuštění obviněného z vazby, o propuštění obviněného z vazby za současného nahrazení vazby některým opatřením nahrazujícím vazbu nebo o změně důvodů vazby, pominul-li některý z důvodů vazby. Jinak ve všech ostatních vazebních věcech rozhoduje soud.

Pouze státní zástupce podává návrh na uložení ochranného opatření (§ 178 odst. 1, 2 tr. řádu) a v řízení o zločinu může označit obviněného za spolupracujícího (§ 178a tr. řádu).

Namísto státního zástupce nebo policejního orgánu při dálkových plavbách vyšetřování o trestných činech spáchaných na lodi může vyšetřování konat kapitán této lodi podle § 161 odst. 6 tr. řádu.

De lege ferenda se Musil domnívá, že je zcela namístě zachovat koncepci státního zástupce jako pána přípravného řízení, která je realizovaná formou dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení¹²⁰, blíže viz podkapitola 1.2. Vymezení přípravného řízení *de lege ferenda*.

3.3. Soud

Soudní moc je upravena v celé hlavě čtvrté Ústavy. Prováděcím zákonem je zákon č. 6/2002 Sb., soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), (dále jen „ZSS“). Jeho ustanovení § 2 písm. b) vymezuje kompetenci soudů rozhodovat v trestním řízení. V hlavě druhé trestního řádu nazvané Soud a osoby na řízení zúčastněné její oddíl první upravuje pravomoc a příslušnost soudů. Ustanovení § 13 tr. řádu říká, že výkon trestního soudnictví vykonávají okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a nejvyšší soud¹²¹. Podle § 9 ZSS a výkladového ustanovení § 12 odst. 4

¹²⁰Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 218.

¹²¹Proto považuji za nesprávné označení Nejvyšší soud České republiky, které se jinde vyskytuje, např. jak je v ustanovení výkladového § 12 odst. 3 tr. řádu. Ústava v čl. 91 odst. 1 jej pojmenovává jen jako Nejvyšší soud. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 3. 2021]. Stejně tak činí zákon č. 6/2002 Sb., soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), v § 8 a 10. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 3. 2021].

tr. řádu se okresním soudem rozumí i obvodní soudy v obvodu hlavního města Prahy a Městský soud v Brně v obvodu města Brna, popřípadě jiný soud se stejnou působností (§ 38 ZSS), krajským soudem se rozumí i Městský soud v Praze. Ustanovení § 12 odst. 3 tr. řádu shrnuje, že kde tento zákon mluví o soudu, rozumí se tím podle povahy věci okresní soud, krajský soud, vrchní soud nebo Nejvyšší soud České republiky (dále jen „nejvyšší soud“).

Soud rozhoduje prostřednictvím senátů nebo samosoudců (§ 3 odst. 1 ZSS a § 2 odst. 9 tr. řádu), přičemž v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem se na rozhodovací a jiné činnosti soudů podílejí justiční čekatelé, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé (§ 3 odst. 2 ZSS). Samosoudcem je předseda senátu nebo soudce. Předsedou senátu může být pouze soudce (§ 31 odst. 3 a § 35 odst. 3 ZSS). Rozhoduje-li v přípravném řízení soud v prvním stupni, rozhodnutí činí soudce (§ 2 odst. 9 tr. řádu).

Soud v přípravném řízení rozhoduje zejména v nejzávažnějších věcech, a to nejzávažnějších v tom smyslu, že při nich dochází k zásahům do ústavně zaručených základních lidských práv a svobod.

Postupně podle trestního řádu je třeba nařízení soudce například ke sledování bankovního a jiného účtu (§ 8 odst. 3 tr. řádu), rozhodnutí soudce o nároku obviněného na bezplatnou obhajobu (§ 33 odst. 2 tr. řádu), opatření soudce o ustanovení obhájce (§ 33 odst. 4 tr. řádu ve spojení s § 39 odst. 1 tr. řádu) atd. Soudce rozhoduje ve vazebních věcech (§ 69 odst. 1 - § 73b tr. řádu)¹²². V přípravném řízení soudce rozhoduje ve vazebních věcech vždy ve vazebním zasedání (§ 73d odst. 2 tr. řádu). Je-li obviněný ve výkonu trestu odnětí svobody, rozhodne soudce o jeho nezbytných omezeních (§ 74a tr. řádu). Soudce vydává příkazy - např. k zadržení osoby podezřelé (§ 76a tr. řádu) nebo příkaz k domovní prohlídce (§ 83 odst. 1 tr. řádu) a příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků (§ 83a odst. 1 tr. řádu), který lze nahradit dodatečným souhlasem soudce s prohlídkou jiných prostor a pozemků podle § 83a odst. 2 tr. řádu, jestliže vydání příkazu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. K otevření nebo záměně zásilky soudce udělí souhlas státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, resp. státnímu zástupci (§ 87 odst. 1 a § 87a odst. 1 tr. řádu). Soudce nařizuje odposlech a vydání záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 a § 88a tr. řádu) - podle § 88 odst. 4 tr. řádu pak na návrh státního zástupce soudce krajského soudu rozhoduje o prodloužení doby trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Soudce rozhoduje podle § 88m odst. 2, 3

---

¹²²Speciální úpravu v řízení proti mladistvým srov. § 47 odst. 2 ZSVM.

tr. řádu *a contrario* o předběžných opatřeních vyjmenovaných v § 88c tr. řádu, o nichž není oprávněn rozhodovat v přípravném řízení státní zástupce. Ve věci vyšetření duševního stavu obviněného soudce nařizuje podle § 116 odst. 2 tr. řádu, aby obviněný byl pozorován ve zdravotnickém ústavu, nebo je-li ve vazbě, též ve zvláštním oddělení nápravného zařízení.¹²³

Dále soud rozhoduje o stížnostech proti rozhodnutím státního zástupce nebo policejního orgánu vyjmenovaným v novelizovaném § 146a tr. řádu. Jedná se o výjimky ve vztahu k obecnému postupu při rozhodování o stížnosti proti usnesení podle § 146 tr. řádu. Je u nich nezbytné, aby o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce nebo policejního orgánu rozhodoval soud vzhledem k tomu, protože se rozhodnutími v přípravném řízení zasahuje do základních lidských práv a svobod.¹²⁴ Ústavní soud svým nálezem ze dne 30. 11. 2004 uveřejněným ve Sbírce zákonů pod č. 45/2005 Sb. zrušil s účinností ode dne 30. 9. 2005 tehdejší platné znění § 146 odst. 2 tr. řádu na základě ústavní stížnosti týkající se rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty. Ústavní soud dospěl k názoru, že rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty je s ohledem na svoji povahu finanční sankce a na závažnost hrozícího následku rozhodnutím o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“)¹²⁵. Ústavní soud pak dovodil, že je třeba, aby pokutovaný měl podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“)¹²⁶ a čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy ústavně zaručené základní právo na to, aby oprávněnost jemu uložené pořádkové pokuty byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným tribunálem, zřízeným zákonem.

Takovým tribunálem je v českém právním prostředí jedině obecný soud, a nikoliv státní zástupce, který vykonává nad přípravným řízením dozor (byla-li pokuta uložena policejním orgánem), případně nadřízený státní zástupce (byla-li pokuta uložena státním zástupcem)¹²⁷, čemuž odpovídá současné znění citovaného paragrafu¹²⁸.

V závislosti na tom, který státní zástupce rozhodl v prvním stupni, může o podané stížnosti

¹²³Speciální úpravu v řízení proti mladistvým srov. § 58 odst. 2 ZSVM.

¹²⁴Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1786 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹²⁵Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 5. 2021].

¹²⁶Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 28. 3. 2021].

¹²⁷Šámal, P. a kol. op. cit., s. 1788.

¹²⁸Následné znění § 146a tr. řádu zavedla novela zákonem č. 394/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), s účinností od 1. 10. 2005. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 8. 2021].

rozhodovat okresní, krajský, vrchní i Nejvyšší soud (srov. § 141 odst. 3 tr. řádu).¹²⁹ Pořádková pětidenní lhůta k rozhodnutí zde vyjadřuje samozřejmý požadavek na urychlení soudního přezkumu zmíněného závažného zásahu do jednoho z občanských práv chráněných Listinou.¹³⁰

Druhým typem druhoinstančních rozhodnutí soudu podle § 146a tr. řádu jsou některé případy o zajištění majetku pro účely trestního řízení, ve kterých v prvním stupni rozhodoval policejní orgán se souhlasem (předchozím či následným) dozorujícího státního zástupce. Státní zástupce je pak z přezkumu takového rozhodnutí z povahy věci vyloučen.¹³¹

Ustanovení § 158d odst. 3 tr. řádu pak ukládá orgánům činným v trestním řízení, aby ve fázích trestního řízení před i po zahájení trestního stíhání, pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, orgány činné v trestním řízení sledování uskutečňovaly jen na základě předchozího povolení soudce. Soudce vrchního soudu podle § 158e odst. 4 tr. řádu povoluje použití agenta na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství nebo na návrh evropského pověřeného žalobce, v jehož obvodu je státní zástupce, podávající návrh, činný.

I vedlejší trestní předpis TOPO obsahuje úpravu rozhodování soudce v přípravném řízení. V přípravném řízení proti právnické osobě soudce podle § 32 odst. 3 TOPO rozhoduje, zda právnická osoba může být zrušena a zda smí dojít k její přeměně, popřípadě k jejímu zániku, podle § 33 odst. 1 TOPO rozhoduje o zajišťovacích opatřeních a podle § 34 odst. 5 TOPO ustanovuje právnické osobě opatrovníka.

Nejvyšší soud rozhoduje o vynětí osoby z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§ 10 tr. řádu). Soudce, v případě člena senátu tento senát, rozhoduje o svém vyloučení, resp. vyloučení člena senátu. O vyloučení soudce nejvyššího soudu rozhodne jiný senát téhož soudu (§ 31 odst. 1 tr. řádu).

De lege ferenda by nadále mělo být zachováno v přípravném řízení, že soud v prvním stupni prostřednictvím soudce by měl rozhodovat o zásazích do základních lidských práv a svobod (osobní svobody, nedotknutelnosti obydlí, listovní svobody, domovní prohlídka, prohlídka

---

¹²⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1789 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹³⁰Šámal, P. a kol. op. cit., s. 1789.

¹³¹Šámal, P. a kol. op. cit., s. 1789.

jiných prostor, odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu apod.).¹³² S takto vymezenou působností a pravomocemi souhlasí i Musil a navrhuje přímo zavedení institutu soudce v přípravném řízení, který se mu jeví jako osvědčený ze zahraničních právních úprav a užitečný¹³³. Tento institut se již vtělil do připravované rekodifikace trestního řádu, v němž navrhované ustanovení § 21 (c3) odst. 1 zní: Rozhoduje-li v přípravném řízení soud v prvním stupni, rozhodnutí činí soudce pro přípravné řízení.¹³⁴

3.3.1. Příslušnost soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení

Příslušnost soudu k úkonům v přípravném řízení upravuje § 26 tr. řádu, podle něhož k provádění úkonů v přípravném řízení je příslušný okresní soud, v jehož obvodě je činný státní zástupce, který podal příslušný návrh. Podle druhého odstavce citovaného paragrafu tento soud, u něhož státní zástupce podal takový návrh, se stává příslušným k provádění všech úkonů soudu po celé přípravné řízení, pokud nedojde k postoupení věci z důvodu příslušnosti jiného státního zástupce činného mimo obvod tohoto soudu.

K problematice místní příslušnosti soudu a státního zástupce můžu uvést související dvě řízení a v nich vydaná usnesení Ústavního soudu v kauze stěžovatele Davida Ratha a spol. V prvním řízení o vzetí do vazby stěžovatel namítal porušení práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny. Uváděl dále, že místní příslušnost státních zástupců není výslovně upravena ani v StZast, ani v podzákoně normě, věcná příslušnost státních zástupců v přípravném řízení trestním je upravena v § 12 vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli. Stěžovatel zastával názor, že v případě, není-li místní příslušnost státního zastupitelství v normách upravujících činnost státního zastupitelství (*lex specialis*) upravena, je namíště postup *per analogiam* upravující místní příslušnost soudu.

Vedlejší účastník, Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem, obhajoval svoji místní

¹³²Říha, J. *Rozhodování soudce v přípravném řízení a jeho příslušnost – současnost a budoucnost*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 13 a násl. [cit. 14. 7. 2022]. ASPI_ID LIT238717CZ. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

¹³³Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 218.

¹³⁴Ustanovení § 21 (c3) odst. 1 projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 1. 9. 2020, uveřejněné na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>> [cit. 17. 8. 2022].

příslušnost k výkonu dozoru nad dodržováním zákonnosti v předmětném přípravném trestním řízení tak, že trestný čin mohl být páchan rovněž v Ústí nad Labem jako sídle zpracovatele projektu na rekonstrukci zámku Buštěhrad. Přesto od okamžiku, kdy se státní zástupce od policejního orgánu dozvěděl o aktuální právní kvalifikaci jednání obviněného stěžovatele svědčící pro místní příslušnost Krajského státního zastupitelství v Praze, provádělo zdejší státní zastupitelství v rámci trestního řízení pouze takové úkony, které nesnesly odkladu, aby nedošlo ke zmaření jeho účelu.

K námitce místní nepříslušnosti stížnostního Krajského soudu v Ústí nad Labem Ústavní soud předně odkázal na svoji judikaturu a konstatoval ke znění § 26 odst. 2 tr. řádu, že smysl a účel takto zákonně koncipované úpravy místní příslušnosti soudu v přípravném řízení je dán nezbytností rychlosti a operativnosti rozhodování soudu, podle níž případné postoupení věci jinému soudu a kolize mezi příslušností státního zastupitelství a příslušností soudu by mohla zmařit dosažení účelů trestního řízení. Postupu Krajského soudu v Ústí nad Labem při přezkoumávání vazebního rozhodnutí Okresního soudu v Ústí nad Labem o stížnosti stěžovatele jako obviněného neshledal tak protiústavním. Nicméně, a to jako *obiter dictum*, Ústavní soud též ale pokáral státní zastupitelství, že v dostatečném předstihu před jeho zadržením stěžovatele nepostoupilo věc místně příslušnému dozorujícímu státnímu zástupci, resp. nevyloučilo vlastní místní příslušnost k výkonu dozoru. Zejména nasazení operativně pátrací techniky, provedení odposlechů telefonních hovorů, povolení sledování se týkalo nemovitostí výhradně na území Středočeského kraje a Prahy - provedení úkonů trestního řízení bylo v předmětné věci soustředěno nikoli na území Středočeského kraje, příp. hlavního města Prahy. Proto se Ústavnímu soudu jeví postup státního zastupitelství ohledně místní příslušnosti účelový, porušující předmětná právní ustanovení. Navíc zrcadlí-li postup státního zastupitelství v dané věc obecněji zaužívanou praxi, jedná se o závažný signál porušování principů právního státu, a to zejména maxim plynoucích z čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny. Na okraj právní úpravy místní příslušnosti státního zastupitelství pak v rámci *obiter dicta* Ústavní soud konstatoval, že tato úprava vykazuje ústavní deficity zejména z hlediska stupně právní síly právního předpisu, v němž je obsažena (s ohledem na čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny).¹³⁵

Ve druhém, pozdějším usnesení Ústavního soudu ve věci ponechání ve vazbě stěžovatel opětovně namítal místní nepříslušnost stížnostního Krajského soudu v Ústí nad Labem, jenž

---

¹³⁵Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2632/12 ze dne 17. 9. 2013 [cit. 5. 5. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

rozhodoval o jeho vzetí do vazby. Ústavní soud však připomněl v souladu se svojí předchozí judikaturou, že místní příslušnost soudu v přípravném řízení trestním je odvozena od místní příslušnosti státního zástupce, kopíruje tuto příslušnost; ke změně místní příslušnosti soudu v daném stadiu trestního řízení dochází pouze na základě změny místní příslušnosti státního zastupitelství, viz citované ustanovení § 26 odst. 2 tr. řádu. Smysl a účel takto zákonně koncipované úpravy místní příslušnosti soudu v přípravném řízení je dán nezbytností rychlosti a operativnosti rozhodování soudu, podle níž případné postoupení věci jinému soudu a kolize mezi příslušností státního zastupitelství a příslušností soudu by mohla zmařit dosažení účelů trestního řízení. Ústavní soud v této souvislosti proto nenalezl důvod protiústavnosti postupu Krajského soudu v Ústí nad Labem při přezkoumávání vazebního rozhodnutí Okresního soudu v Ústí nad Labem o stížnosti stěžovatele jako obviněného.¹³⁶

Postup Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem v předmětné věci ostře kritizoval Koudelka, když napsal, že nepřislušnost Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem byla zřejmá, přičemž tehdejší tamní náměstkyně krajského státního zástupce, Lenka Bradáčová, kauzy využila k mediální sebezprezentaci, byť nebyla dozorovou státní zástupkyní. Tehdejší ministr spravedlnosti Pavel Blažek, jak kritizuje Koudelka, „*podlehl mediálnímu tlaku*“ na její jmenování vrchní státní zástupkyní v Praze a učinil tak 30. 7. 2012. Koudelka označil manipulování s příslušností státních zástupců z důvodu mediální pomoci získat pro někoho funkci za jednání z pohnutky nízké a nečestné.¹³⁷ Zdůrazňuji, že se jedná o Koudelkův názor. Pro účely rigorózní práce je především důležitý další vývoj v této záležitosti.

Později kvůli návrhu skupiny poslanců vedené tehdejším poslancem Pavlem Blažkem na zrušení § 15 odst. 3 věty druhé a odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, v tehdejší znění se citovanou vyhláškou z hlediska její ústavnosti zabýval Ústavní soud. Ústavní soud, jako mnohokrát, upřednostnil, aby státní zástupci používali ústavně konformní výklad napadených ustanovení, a návrh skupiny poslanců v roce 2016 zamítl. Ústavní soud konstatoval, že každé procesní ustanovení je nutné vykládat tak, aby nedávalo orgánům veřejné moci prostor pro libovůli a chránilo předvídatelnost výkonu státní moci jako důležitý prvek výše zmíněného principu právní jistoty. Již z toho důvodu se Ústavnímu soudu jeví namíste takový výklad daného

¹³⁶Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 4596/12 ze dne 30. 1. 2013 [cit. 27. 4. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

¹³⁷Koudelka, Z. *Příslušnost státního zastupitelství, 1. část*. In *Trestní právo* [online], Wolters Kluwer ČR, 2014, ročník 19, číslo 2, s. 42 a násl. [cit. 5. 5. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

ustanovení, který neumožní dozorujícímu státnímu zástupci vybrat pro rozhodování o stížnosti v zásadě libovolný soud, který se nachází na území obvodu jeho působnosti.¹³⁸

K tomuto nálezu Koudelka napsal, že v roce 2011 se rozmohlo nedodržování základní územní příslušnosti v činnosti státního zastupitelství. Již dříve docházelo k excesům, ale ty byly posuzovány jako protiprávní stav a Nejvyšším státním zastupitelstvím napravovány. Koudelka opět kritizoval dosavadní praxi některých státních zástupců manipulovat s příslušností státních zastupitelství a s ní spojenou příslušností okresních soudů pro přípravné řízení. Poukázal, že Ústavní soud se jednoznačně vymezil proti praxi svévolné volby soudu pro přípravné řízení trestní ze strany státního zastupitelství. Ústavní soud stanovil, že vytýkané porušení zásady zákonného soudce v přípravném řízení trestním, je vážné porušení ústavnosti s tím, že řešení shledal v ústavně konformním výkladu trestního řádu. Tedy, že § 26 tr. řádu se musí užívat v aplikační souvislosti s § 18 tr. řádu tak, že soudem pro přípravné řízení je okresní soud v místě, kde se stal trestný čin. Jednoznačně tak Ústavní soud zastavil pomyslné vlaky vezoucí trestní věci z Prahy k oblíbeným soudům Vrchního státního zastupitelství v Olomouci - Okresnímu soudu v Ostravě (kauza Nagyová¹³⁹) nebo ve Znojmě (kauza Zadeh¹⁴⁰).¹⁴¹

Nejvyšší státní zastupitelství vydalo 6. 5. 2016 výkladové stanovisko sp. zn. 1 SL 717/2016, ve kterém se snažilo zabránit důsledkům hromadného porušování práva ze strany vedení státního zastupitelství v případech, v nichž si vybíralo soud pro přípravné řízení. V něm Nejvyšší státní zastupitelství prezentuje údajnou správnost dřívější jednostranné svévolně státního zastupitelství ve volbě soudu a opírá se přitom o bod 120 odůvodnění nálezu, který uvádí, že nález nemá „*bez dalšího dopad na následné hodnocení trestních řízení, v nichž byla napadené ustanovení aplikována*“. K tomu však Koudelka kriticky dodává, že povinnost ústavně konformní aplikace trestního řádu i jednacního řádu státního zastupitelství platila odjakživa a Ústavní soud jen konstatoval výkladovým nálezem, že v některých případech soudy a státní zastupitelství protiústavně aplikovaly trestní předpisy.¹⁴²

S takovým dlouhodobým přístupem Ústavního soudu, které se projevilo v citovaném nálezu,

¹³⁸Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2014 [cit. 27. 4. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

¹³⁹Vazební usnesení Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 0 Nt 3203/2013 z. 15. 6. 2013.

¹⁴⁰Vazební usnesení Okresního soudu ve Znojmě sp. zn. 0 Nt 113/2014 z. 8. 8. 2014.

¹⁴¹Koudelka, Z. *Příslušnost soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku - nález Pl. ÚS 4/2014*. In Právo a bezpečnost [online], Wolters Kluwer ČR, 2016, ročník 3, číslo 2, s. 62 a násl. [cit. 7. 5. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

¹⁴²Koudelka, Z. op. cit.

souhlasím. Přijde mi důvodné, šetrné a zdrženlivé nerušit napadená ustanovení vyhlášky, ale trvat na přesvědčivém odůvodnění v těch výjimečných případech, v nichž místní příslušnost státního zastupitelství a s ní spojená místní příslušnost okresního soudu v přípravném řízení se nebudou řídit místem spáchání trestného činu. Pokud státní zástupci budou danou vyhlášku nadále aplikovat ústavně nekonformním způsobem, lze předpokládat, jak potvrzuje Koudelka,¹⁴³ že dotčené osobě se dostane ochrany před takovým postupem v rámci opravných prostředků – v přípravném řízení půjde o stížnost proti rozhodnutí státního zástupce či soudu.

---

¹⁴³Koudelka, Z. op. cit.

4. Předpoklady vydání rozhodnutí

Aby orgány činné v trestním řízení vydaly určité rozhodnutí, musí se nejdříve splnit celý soubor podmínek, které stanovuje a vymezuje trestní řád a které případně jsou obsaženy v právních pramenech ústavněprávní úrovně (Ústava, Listina, Úmluva). Tento souhrn podmínek vytváří prostor ohraničený mantinely, v němž orgány činné v trestním řízení vydávají rozhodnutí, resp. provádějí jiné úkony v rámci svěřených úkolů. Mezi tyto podmínky patří povinnost řídit se základními zásadami ovládajících trestní řízení, povinnost dodržovat lhůty pro učinění procesního úkonu, povinnost obstarat si příslušné souhlasy státního zástupce, soudu či poškozeného.

V přípravném řízení se při postupu vydávání rozhodnutí orgány činné v trestním řízení řídí zejména některými zásadami ovládajícími příslušný úsek trestního řízení. Z nich jsem si vybral ke zpracování tyto následující: zásadu oficiality, zásadu přiměřenosti a zdrženlivosti a zásadu rychlosti, protože podle mého názoru jsou nejvýraznějšími zásadami, jaké je nutné ze strany rozhodujících orgánů v přípravném řízení uplatňovat, třebaže všechny základní zásady jsou mezi sebou nezbytně propojeny, doplňují se a podporují a tvoří vnitřně jednotnou harmonickou ucelenou soustavu¹⁴⁴. Jen při dodržování všech příslušných zásad v té které fázi trestního řízení v jejich souhrnu lze naplnit účel trestního řízení podle mínění zákonodárce o nejúčelnějším uspořádání trestního procesu¹⁴⁵ a splnit úkoly trestního řízení. Všechna rozhodnutí tak musejí být v souladu se základními zásadami a řada z těchto zásad se do rozhodnutí promítá.¹⁴⁶

Základními zásadami rozumíme vůdčí regulativní právní ideje, určité právní principy, které ovládají trestní řízení.¹⁴⁷ Jsou také projevem právně politického a právně filozofického přístupu k trestnímu řízení. Na základních zásadách je vybudována organizace trestního řízení a úprava činnosti jeho orgánů, když právě vyjadřují též mínění zákonodárce o nejúčelnějším uspořádání trestního procesu.¹⁴⁸ Základní zásady musejí být vykládány a aplikovány v souladu

---

¹⁴⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava IV Základní zásady trestního řízení [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹⁴⁵Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 15.

¹⁴⁶Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 15.

¹⁴⁷Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. op. cit., s. 15.

¹⁴⁸Mulák, J. *Spory o základní zásady trestního řízení*. In Tlapák Navrátilová, J., Galovcová, I. (eds.) *Poceta Jiřímu Jelínkovi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 227.

s Ústavou a Listinou, popř. v jejich duchu.¹⁴⁹

4.1. Zásada oficiality

Zásada oficiality vyjadřuje veřejný zájem státu, jehož zde zastupuje veřejný žalobce – státní zástupce, na trestním postihu, který převažuje nad zájmem jedince.¹⁵⁰ Představuje ochranu všech členů společnosti proti každému při uplatnění rovnosti všech lidí před zákonem.¹⁵¹ Zásadu oficiality upravuje ustanovení § 2 odst. 4 tr. řádu pro všechny orgány činné v trestním řízení. Dále podle zásady oficiality ustanovení § 157 odst. 1 tr. řádu ukládá policejnímu orgánu a státnímu zástupci povinnost organizovat svou činnost v přípravném řízení tak, aby účinně přispívali ke včasnosti a důvodnosti trestního stíhání. Na něj pak navazuje ustanovení § 158 tr. řádu, speciální pro fázi přípravného řízení před zahájením trestního stíhání, které ukládá policejnímu orgánu učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti. A ještě na něj navazující ustanovení § 164 odst. 1 tr. řádu ukládá policejnímu orgánu, jak postupovat ve fázi vyšetřování z vlastní iniciativy tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu (§ 89 odst. 1 tr. řádu).

V řízení ve věcech mladistvých je zásada oficiality speciálně rozvedena mezi ostatními základními zásadami v § 3 ZSVM, konkrétně v jeho odst. 3, a dále pro provádění úkonů v řízení ve věcech mladistvých je též doplněna úpravou § 41 ZSVM o způsobu provádění úkonů řízení ve věcech mladistvých. Zákonodárce v citovaných ustanoveních zdůraznil potřebu v řízení přihlížet k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti osoby, proti níž se řízení vede, aby její psychická a sociální rovnováha a další vývoj byly co nejméně ohroženy a aby řízení působilo k předcházení dalším protiprávním činům. Ve vztahu k činnosti státního zástupce zásada oficiality ovládá způsob postupu při výkonu působnosti státního zastupitelství a jeho povinnost využívat prostředky, které mu poskytuje zákon (§ 2

¹⁴⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 19 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁵⁰Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní.* 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 136.

¹⁵¹Jelínek, J. a kol. op. cit., s. 136.

StZast).

Pokud dodržují orgány činné v trestním řízení zásadu oficiality, provádějí procesní úkony ze své úřední povinnosti (*ex officio*, zkráceně *ex offo*). V určitý okamžik, jsou-li k provedení úkonu splněny příslušné podmínky, orgány činné v trestní řízení jsou povinny takový úkon provést bez ohledu např. na jeho neúčelnost nebo na vůli subjektů řízení, tj. zda-li si provedení takového úkonu přejí, či nikoliv.¹⁵² Orgány činné v trestním řízení musejí vykonat vše potřebné pro provedení úkonu z vlastní iniciativy v každé projednávané trestní věci, aby se splnil účel trestního řízení.¹⁵³

Zásada oficiality představuje jednu ze zásad zahájení řízení.¹⁵⁴ To znamená, že postupem podle jiných právních předpisů (např. policejního zákona i dalších zákonů), na které odkazuje ustanovení § 158 odst. 1 tr. řádu, nelze nahrazovat úkony trestního řízení. Trestní řízení je policejní orgán povinen zahájit neprodleně poté, jakmile zjistí skutečnosti nasvědčující podezření z trestného činu v rozsahu uvedeném v § 158 odst. 3 věta první a třetí trestního řádu.¹⁵⁵ Nelze tudíž připustit, aby policejní orgán odkládal sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení jen proto, aby později mohl věc tzv. uložit. Za zcela nesprávnou se proto považuje praxe policejního orgánu, podle níž poté, co si vyžádal vysvětlení a provedl další úkony podle § 158 odst. 3, věc tzv. uloží. Protože pouhým uložením věci se odnímá poškozenému právo podat stížnost proti usnesení o odložení věci.¹⁵⁶

Následným postupem v trestním řízení zásada oficiality jakožto jedna ze zásad zahájení řízení - zde tedy úseku řízení - nachází svůj důležitý výraz v § 160 odst 1, 2 tr. řádu. Zde se policejnímu orgánu ukládá, nasvědčují-li prověřováním podle § 158 tr. řádu zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodnout neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného, není-li namístež věc vyřídit jinak (§ 159a odst. 2 a 3, § 159b odst. 1, 3 a 4 nebo § 159c odst. 1 tr. řádu). Pokud taková situace nastane, nelze vyčkávat s vydáním

¹⁵²Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava IV Základní zásady trestního řízení [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>. A též Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 27 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁵³Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava IV Základní zásady trestního řízení. A též Šámal, P. a kol. op. cit., s. 26.

¹⁵⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava IV Základní zásady trestního řízení.

¹⁵⁵Výkladové stanovisko poř. č. 1/2012 sp. zn. 1 SL 713/2011, k důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (k § 158 odst. 1 a 3 trestního řádu). In Sbíрка výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2012 [cit. 14. 3. 2021].

¹⁵⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava VIII Policejní orgán [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

rozhodnutí o zahájení trestního stíhání a jeho doručení obviněnému, neboť je nutné již v tomto okamžiku dát obviněnému možnost začít uplatňovat svoji obhajobu nekráceně a v celé šíři při prvním výslechu obviněného, jakož po zbytek trestního stíhání (§ 33 tr. řádu.). A dále nedodržení správného postupu by znamenalo vznik újmy na právech osoby formálně stále podezřelé a zároveň by znamenalo volnější ruce pro policejní orgán postupující ještě stále podle méně formalizovaných pravidel fáze postupu před zahájením trestního stíhání.

Speciálním projevem zásady oficiality je zásada legality¹⁵⁷ vztahující se k zahájení trestního stíhání, podle níž státní zástupce musí stíhat trestné činy, o nichž se dozví podle § 2 odst. 3 tr. řádu ve spojení s § 4 odst. 1 StZast. Trestní stíhání může být vedeno jen ze zákonných důvodů (v souladu se zásadou stíhání jen ze zákonných důvodů obsažené v § 2 odst. 1 tr. řádu).¹⁵⁸

4.1.1. Výjimky ze zásady oficiality

Ze zásady oficiality trestní řád zná řadu výjimek. Tato zásada je prolomena v případech, ve kterých orgány činné v trestním řízení potřebují pro rozhodování podnět, návrh, žádost či souhlas oprávněné osoby, státního zástupce nebo soudce. Za skutečnou výjimku ze zásady oficiality je třeba pokládat okolnost, že opravné řízení je možno zahájit jen na podkladě podání opravného prostředku. V přípravném řízení je to stížnost podle § 142 tr. řádu, popř. že k přezkumnému řízení může dojít na základě jiného návrhu (srov. přezkoumání zákonnost příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu Nejvyšším soudem podle § 314l tr. řádu).¹⁵⁹ Je-li však účinně podán opravný prostředek a nebyl-li vzat zpět, opravné řízení je dále ovládáno zásadou oficiality a probíhá z úřední povinnosti bez ohledu na další aktivitu stran.¹⁶⁰

V přípravném řízení dalšími výjimkami ze zásady oficiality, podle nichž orgány činné v trestním řízení nemohou postupovat z vlastní iniciativy, nýbrž jen na návrh, žádost nebo jiný podnět oprávněné osoby, jsou zejména tyto případy: rozhodnutí o nároku na náhradu škody,

¹⁵⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 136. A též Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 26 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁵⁸Jelínek, J. a kol. op. cit., s. 137.

¹⁵⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 27 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁶⁰Fenyk, J., Císařová, D., Grívna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XXII Obecné výklady o přezkoumávání rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení – přičemž o takovém nároku se v přípravném řízení nerozhoduje, ale později o něm v řízení před soudem může rozhodovat soud pouze na základě včasného a řádného návrhu, který poškozený může učinit již v přípravném řízení (§ 43 odst. 3 tr. řádu) - výjimku ze zásady oficiality zde určuje soukromoprávní povaha nároku poškozeného projevující se maximou *ne eat iudex ultra petita partium* (ať soudce nejde nad návrhy stran)¹⁶¹; rozhodnutí o zajištění nároku poškozeného v přípravném řízení může na jeho návrh rozhodnout státní zástupce (§ 47 odst. 1, 2 tr. řádu); určení svědečného, jehož výši na návrh svědka či jiné předvolané osoby ten, kdo jej předvolal, určí, tedy nikoliv rozhodne (§ 104 odst. 1 tr. řádu); určení, případně rozhodnutí o znalečném na návrh znalce (§ 110b odst. 1 tr. řádu, § 34 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech); rozhodnutí o výši a náhradě hotových výdajů obhájce na jeho návrh orgánem činným v trestním řízení, který vedl řízení v době, v níž obhájci povinnost obhajovat skončila, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do dvou měsíců od podání návrhu (§ 151 odst. 3); rozhodnutí o tom, že stát ponese náklady na znalecký posudek, na žádost obviněného nebo poškozeného, kteří znalecký posudek vyžádali (§ 151a tr. řádu).¹⁶²

Dalším okruhem výjimek jsou případy, ve kterých soudce rozhoduje v přípravném řízení o některých zásazích do základních práv a svobod, které nejprve musí navrhnout státní zástupce, k tomu blíže podkapitola této práce 3.3. Soud. Jedná se např. o rozhodnutí o vzetí do vazby (§ 73b odst. 1 tr. řádu)¹⁶³ či o jemu odpovídajících omezeních obviněného ve výkonu trestu odnětí svobody (§ 74a odst. 1 tr. řádu), jakož o další rozhodnutí ve vazebních věcech v přípravném řízení, o rozhodnutí o nařízení domovní prohlídky nebo prohlídku jiných prostor a pozemků (srov. § 83 odst. 1, § 83a odst. 1 a § 85c tr. řádu), o nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (srov. § 88 odst. 2 a § 88a odst. 1 tr. řádu), o nařízení pozorování ve zdravotnickém ústavu při vyšetření duševního stavu obviněného (§ 116 odst. 2) atd.¹⁶⁴

Z výjimky popsané v předcházejícím odstavci pak vyvstává otázka, zda lze na základě jisté podobnosti považovat za další výjimku ze zásady oficiality i případy, u nichž k některým rozhodnutím nebo postupům státního zástupce nebo policejního orgánu je třeba souhlasu nebo

¹⁶¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava X Poškozený a zúčastněná osoba.

¹⁶²Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 28 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁶³Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava IV Základní zásady trestního řízení [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

¹⁶⁴Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 27 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

povolení soudce – např. souhlas soudce je nutný k otevření a záměně zásilky podle § 87 odst. 1 a § 87a odst. 1 tr. řádu nebo dále povolení soudce je nutné v případech sledování osob a věcí, při nichž dochází k zásahům do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo je zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků podle § 158d odst. 3 tr. řádu. Souhlas státního zástupce je nutný k některým rozhodnutím nebo postupům policejního orgánu – např. k vydání příkazu k odnětí věci podle § 79 odst. 1 věta druhá tr. řádu nebo k vydání příkazu a vykonání osobní prohlídky podle § 83b odst. 1, 2 tr. řádu. Protože souhlas nebo povolení v těchto případech podmiňuje, určuje a brzdí státního zástupce nebo policejní orgán v jejich činnosti a postupu v trestním řízení, domnívám se, že zde lze uvažovat o jistém druhu výjimky ze zásady oficiality.

Šámal tyto popsané případy v přípravném řízení uvádí v souvislosti s prolomením zásady oficiality zásadou obžalovací. Zásada obžalovací ovlivňuje celý trestní proces nastavením postupů a vztahů orgánů činných v trestním řízení. Udělení souhlasu nebo vydání povolení v přípravném řízení se podobá právě situaci po podání obžaloby, ve které se může soud konkrétní trestní věci teprve zabývat.¹⁶⁵

Další výjimkou ze zásady oficiality je postup podle § 163 tr. řádu, na jehož základě pro tam vyjmenovaných 29 trestných činů je trestní stíhání možné zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného, pakliže buď poškozený má vůči osobě, proti níž se vede nebo by se vedlo trestní řízení, jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 tr. řádu), nebo případně ve druhé variantě pro trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 trestního zákoníku je poškozený jejím manželem, partnerem nebo druhem. Fenyk tento institut označuje za svéráznou obdobu zahraniční tzv. soukromé či podpůrné žaloby, která se však v příslušných státech vztahuje na všechny poškozené bez ohledu na jejich příbuzenský vztah k pachateli a dále odpovídá tamnímu alespoň teoretickému členění trestných činů na trestné činy převážně povahy veřejné a trestné činy povahy soukromé.¹⁶⁶

Moderní vývoj a na něj navázané novely trestního řádu přinášejí stále narůstající a rozšiřující se řadu výjimek – odklonů v trestním řízení, až se lze podle Jelínka vážně ptát, nakolik zásada oficiality nadále převažuje nad opačným přístupem podle zásady oportunitity. a nakolik tak

---

¹⁶⁵Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 27 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁶⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

dochází k narušení zásady oficiality a podstatné změně charakteru trestního řízení.¹⁶⁷

Souhlasím se Zaoralovou, jež dokonce situaci hodnotí tak, že ze zaběhnutých zásad kontinentálního trestního procesu se stále častěji stávají výjimky a naopak, tyto výjimky postupně nabývají charakteru pravidel.¹⁶⁸ Základní zásady trestního řízení samozřejmě nejsou dogmatem, v zájmu řádného fungování procesu jsou možné, účelné a někdy i nutné výjimky ze základních zásad trestního řízení včetně těch nejvýznamnějších. Musí být ovšem zachována podstata základní zásady a podstata výjimky ze zásady, abychom si nemuseli klást otázku, co je zásadou a co je výjimkou ze zásady. Jelínek tak kritizuje stav nejasnosti nosné ideje koncepce českého trestního řízení.¹⁶⁹ V tomto naznačeném přístupu připouštějícím výjimky ze zásad návrh připravovaného nového trestního řádu v § 6 zásadu oficiality upravuje tak, že jestliže trestněprocesní zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti.¹⁷⁰

4.2. Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti

Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti, též výjimečnosti nebo subsidiarity¹⁷¹, je v trestním řádu v nynější podobě v § 2 odst. 4 upravena od roku 2001 novelou zákonem č. 265/2001 Sb. Tato zásada znamená, že při provádění úkonů trestního řízení lze do práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v míře nezbytné pro zajištění účelu trestního řízení. Zejména to platí pro případy zásahů do práv a svobod zaručených Listinou, Úmluvou a dalšími mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách při zajištění osob a věcí důležitých pro trestní řízení.

---

¹⁶⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 142.

¹⁶⁸Zaoralová, P. *Institut dohody o vině a trestu a jeho rozpor se základními zásadami trestního řízení*. In Jelínek, J. (ed.) *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 183.

¹⁶⁹Jelínek, J. *Základní zásady trestního řízení – stále trauma české trestní legislativy*. In Jelínek, J. (ed.) *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 10 a násl.

¹⁷⁰Ustanovení § 6 projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 1. 9. 2020, uveřejněné na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>> [cit. 17. 8. 2022].

¹⁷¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XII Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

Požadavek na přiměřenost a zdržlivost se plně uplatní při rozhodování o vzetí do vazby (§ 67 a § 68 odst. 2 tr. řádu), o nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 odst. 1 a § 88a odst. 1 tr. řádu), o použití operativně pátracích prostředků (srov. § 158b odst. 2 tr. řádu, přičemž tyto prostředky je možné použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné. Tato ochrana před mocí orgánů činných v trestním řízení se vztahuje na všechny osoby, kterých se trestní řízení, resp. jeho jednotlivý úkon, dotýká, tj. na podezřelého, obviněného, obžalovaného a odsouzeného, ale také i na další osoby, které jsou na řízení zúčastněny (poškození, zúčastněné osoby ve smyslu § 42 tr. řádu, svědci, znalci apod.).¹⁷²

Svůj výraz zásada přiměřenosti a zdržlivosti dále nachází v § 52 tr. řádu, který obecně ukládá orgánům činným v trestním řízení při provádění úkonů trestního řízení jednat s osobami na úkonu zúčastněnými tak, jak to vyžaduje význam a výchovný účel trestního řízení, přičemž vždy je nutné šetřit jejich osobnost a jejich ústavou zaručená práva. Srovnání výsledků obviněného podle § 92 odst. 1 tr. řádu, podle něhož obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání. Při výslechu je nutné šetřit jeho osobnost.

V řízení proti mladistvým je zásada přiměřenosti a zdržlivosti zesílena a prohloubena speciální úpravou, která zohledňuje věk a duševní vyspělost mladistvého a chrání jeho psychickou a sociální rovnováhu a jeho další vývoj (srov. základní zásady řízení ve věcech mladistvých v § 3 odst. 4, trestní odpovědnost mladistvého v § 5, způsob provádění úkonů řízení ve věcech mladistvých v § 41, vazbu a zadržení mladistvého v § 46–51, výslechy mladistvého v § 57 ZSVM), aby se pokud možno zabránilo riziku jejich stigmatizace.¹⁷³

Pro naplnění požadavku zjistit pravdivý skutkový stav věci podle zásady materiální pravdy ve smyslu § 2 odst. 5 tr. řádu nelze integritu obviněného respektovat absolutně. To by vylučovalo, aby trestní stíhání vůbec mohlo být zahájeno. Proto zásada zdržlivosti a přiměřenosti jako korektiv v každém stadiu trestního řízení klade tím větší nároky na náležité odůvodnění takového opatření pro orgány činné v trestním řízení, čím větší je zásah do osobnostních práv dotčené osoby.¹⁷⁴

---

¹⁷²Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 30 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

¹⁷³Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 147.

¹⁷⁴Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 30 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

Poměření požadavků vyplývajících ze zásady oficiality a požadavků vyplývajících ze zásady přiměřenosti a zdrženlivosti ve vztahu k zahájení trestního stíhání podle § 160 tr. řádu se zabývá výkladové stanovisko poř. č. 3/2014 Nejvyššího státního zastupitelství. Pokud dle požadavků vyplývajících ze zásady oficiality je namíste zahájit trestní stíhání osoby, u které je s ohledem na způsob a okolnosti spáchání činu vysoce pravděpodobné zjištění nepřičetnosti (§ 26 tr. zákoníku), pak je třeba takové zahájení trestního stíhání, považovat za postup v rozporu se zásadou přiměřenosti a zdrženlivosti. Nejvyšší státní zastupitelství v uvedeném stanovisku v případech u takových osob upřednostňuje věc odložit podle § 159a odst. 1 tr. řádu, resp. ve zkráceném přípravném řízení podle § 179c odst. 2 písm. c) tr. řádu, za případného podání návrhu na uložení vhodného ochranného opatření.¹⁷⁵

Jak je již výše v práci mnohokrát uvedeno, k zásahům do základních práv a svobod osob potřebuje policejní orgán k provedení úkonu předchozí pokyn, souhlas nebo písemné povolení státního zástupce. A stejně státní zástupce k takovým zásahům potřebuje příkaz, souhlas či předchozí povolení soudce. I při tomto předcházejícím rozhodování nutném, aby byly splněny podmínky a náležitosti pro provedení úkonu, jsou státní zástupce a soudce povinni se řídit zásadou přiměřenosti a zdrženlivosti.¹⁷⁶

4.3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti

Dodržováním lhůt, které stanovují nebo upravují trestní řád a jiné právní předpisy relevantní k trestnímu řízení, se naplňuje další ze základních zásad trestního řízení – zásada rychlosti, též zásada rychlosti řízení či zásada rychlého procesu¹⁷⁷. Stanovené lhůty vytvářejí časové rozmezí, ve kterém je na orgánu činném v trestním řízení, aby učinil rozhodnutí a následně aby je vyhotovil. Obecně lhůta určuje čas, během kterého může být procesní úkon oprávněným či povinným subjektem proveden. Od ní se odlišují totožné pojmy termín nebo

---

¹⁷⁵Výkladové stanovisko poř. č. 3/2014 sp. zn. 1 SL 708/2014, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, k problematice přibrání znalce k vyšetření duševního stavu osoby podezřelé ve stadiu prověřování podle § 158 odst. 3 tr. řádu. In Sběrka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2014 [cit. 27. 4. 2021]. Dostupný také z WWW: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1SL708-2014-stanovisko_3-2014.pdf>.

¹⁷⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava VIII Policejní orgán [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹⁷⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava IV Základní zásady trestního řízení.

rok znamenající časový údaj, kdy se úkon (procesní jednání) má začít provádět.¹⁷⁸

Zákonné lhůty stanovuje přímo zákon, soudcovské lhůty jsou stanovené soudcem, resp. jiným orgánem činným v trestním řízení, tak aby odpovídaly povaze a okolnostem jednotlivého případu. Příkladem zákonné lhůty je třídenní lhůta pro podání stížnosti proti usnesení běžící od jeho oznámení v § 143 odst. 1 tr. řádu. Příkladem soudcovské lhůty je lhůta ke zvolení obhájce v § 38 odst. 1 tr. řádu či obdobně zpravidla sedmidenní lhůta dle § 34 odst. 4 TOPO, během níž si má právnická osoba v přípravném řízení k výzvě státního zástupce určit vhodnou osobu k provádění úkonu v dalším řízení, pakliže by za ni měla činit úkony v řízení osoba, která je obviněným, poškozeným nebo svědkem v téže věci. Z povahy věci je vedení zkráceného přípravného řízení ohraničeno krátkou dvoutýdenní lhůtou, a proto v § 179f odst. 2 písm. a) tr. řádu je upravena možnost ze zákona, aby státní zástupce prodloužil lhůtu ke skončení zkráceného přípravného řízení až o deset dnů, v případě sjednávání dohody o vině a trestu až o 30 dnů. Prodloužení lhůty podle § 179f odst. 2 písm. a) lze povolit nejvýše jednou, protože jinak by zkrácené přípravné řízení ztratilo svůj základní smysl. Jde tedy o lhůty propadné, po jejichž uplynutí již nelze zkrácení přípravné řízení dále konat a musí být postupováno jiným způsobem.¹⁷⁹

Lhůty mohou být stanoveny podle hodin, dnů, týdnů, měsíců a let podle zásad v § 60 tr. řádu. Je-li lhůta stanovena podle dnů, nezapočítává se do jejího běhu den, kdy se stala událost určující počátek lhůty.

Jsou-li lhůty stanoveny podle týdnů, měsíců a let, končí uplynutím toho dne, který svým jménem nebo číselným označením odpovídá dni, kdy se stala událost určující počátek lhůt. Chybí-li tento den v posledním měsíci lhůty, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce. Případně-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den.

Nejkratší lhůty v řádu jednotek hodin obsahuje MJS, a to 5hodinovou lhůtu v případě přeshraničního sledování osob a věcí na území cizího státu policejním orgánem podle § 62 odst. 2, resp. na území České republiky cizozemským orgánem podle § 63 odst. 3, nebo 8hodinovou lhůtu v případě leteckého průvozu osoby přes území České republiky podle § 143. Trestní řád obsahuje nejkratší lhůtu 24hodinovou. V přípravném řízení se tato lhůta

¹⁷⁸Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 299.

¹⁷⁹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

uplatní v případě dodání obviněného, jehož policejní orgán předtím zatkl, soudu tak, že následně běží další 24hodinová lhůta, aby soudce obviněného vyslechl, rozhodl o jeho vazbě a svoje rozhodnutí obviněnému oznámil od okamžiku, v níž mu byl obviněný dodán (§ 69 odst. 5, 6 tr. řádu) – k tomu srov. § 73e odst. 1 tr. řádu, je-li obhájce obviněného v téže lhůtě dosažitelný, vyrozumí se o konání vazebního zasedání. Srovnatelně se 24hodinová lhůta uplatní pro soudce, aby rozhodl o zadrženém obviněném podle § 77 odst. 2 tr. řádu. Dále je třeba nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky bránící doručení doručit osobě, osobě, u níž se prohlídka koná, příkaz k domovní prohlídce (§ 83 odst. 1 tr. řádu). Stejně tak je třeba osobě, u které byla prohlídka obydlí, jiných prostor a pozemků vykonána, vydat nejdéle do 24 hodin poté písemné potvrzení o výsledku úkonu, jakož i o převzetí věcí, které byly přitom vydány nebo odňaty, anebo opis protokolu (§ 85 odst. 4 tr. řádu). Posledním případem 24hodinové lhůty vztahující se k přípravnému řízení je situace, ve které přeprava zásilky může být pozdržena na příkaz policejního orgánu, který je povinen o pozdržení zásilky do 24 hodin vyrozumět státního zástupce (§ 86 odst. 2 tr. řádu).

Článek 5 odst. 3 Úmluvy zaručuje tomu, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody, aby byl ihned předveden před soudce a byl souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Dodržováním lhůt se zajišťuje právo každého na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů stanovené na ústavní úrovni v čl. 38 odst. 2 Listiny a dále na úrovni obyčejného zákona pro věci rozhodované soudem v § 5 odst. 2 ZSS. Trestní řád v § 2 odst. 4 ve spojitosti se zásadou oficiality instruuje orgány činné v trestním řízení projednávat trestní věci urychleně bez zbytečných průtahů. Zásada rychlosti má všeobecný charakter, zavazuje všechny orgány činné v trestním řízení a platí ve všech jeho stádiích.¹⁸⁰ Obecně je dále požadavek rychlosti zmíněn v § 79 odst. 1 ZSS, který ukládá soudcům a přisedicím rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů.

Pro řízení ve věcech mladistvých je zásada rychlosti výslovně uvedena v § 3 odst. 6 ZSVM mezi ostatními základními zásadami tohoto typu řízení. Vyjádření zásady rychlosti v citovaném ustanovení - každý mladistvý má právo na to, aby jeho čin byl projednán bez zbytečného odkladu a v přiměřené lhůtě soudem pro mládež - je přílehavější textu Listiny (čl. 38 odst. 2) než znění trestního řádu (§ 2 odst. 4). Dále ZSVM ve smyslu uvedené zásady stanovuje zvláštní lhůty oproti lhůtám v trestním řádu k provedení některých úkonů – např. pozorování duševního stavu dvěma znalci je oproti standardní lhůtě v trestním řádu možné v

---

¹⁸⁰Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 28.

poloviční, tedy jednoměsíční lhůtě, kterou na žádost státního zástupce může soudce prodloužit o další jeden měsíc (§ 58 odst. 2 ZSVM). Dále ustanovení § 47 ZSVM upravuje zvláštní lhůty pro vazební věci.

Zákonodárce zdůrazňuje požadavek projednávat přednostně a s největším urychlením zejména věci vazební a věci, při nichž dochází k zajištění majetku, je-li to zapotřebí vzhledem k jeho hodnotě a povaze (§ 2 odst. 4 věta druhá tr. řádu). Celková doba trvání vazby je odstupňovaná v § 72a odst. 1 tr. řádu a zároveň ji následující ustanovení odst. 2 modifikuje na jednu třetinu připadající na přípravné řízení, což vyplývá ze současné povahy a rozsahu přípravného řízení, když těžiště dokazování se přesouvá do soudní fáze. Zvláštní úpravu trvání vazby včetně jejího prodlužování obsahují § 46 a násl. ZSVM, podle nichž smí být mladistvý vzat do vazby jedině tehdy, nelze-li účelu vazby dosáhnout jinak, tedy vazbu mladistvého nahradit mírnějšími opatřeními (§ 49 ZSVM). Extrémní průtahy ve vazebních věcech, v nichž zřejmě dojde k překročení lhůty pro rozhodnutí o dalším trvání vazby, anebo k překročení lhůty výše vypočítané celkové přípustné doby pro přípravné řízení (§ 72a tr. řádu), vyústí v nejzávažnější následek, že obviněný musí být nejpozději v poslední den této lhůty propuštěn z vazby na svobodu. O propuštění z vazby na svobodu se nerozhoduje, ale v přípravném řízení státní zástupce nebo soudce vydají pouze příkaz k propuštění obviněného z vazby.¹⁸¹

Současný stav úpravy trvání vazby v § 71 a násl. tr. řádu kritizuje Jelínek pro jeho komplikovanost, jež vychází z vysokého počtu různých lhůt a dalších limitů, které musí orgán rozhodující o vazbě vzít v úvahu. Takový stav vede k nejednotnému postupu jednotlivých orgánů činných v trestním řízení při rozhodování o prodlužování nebo o dalším trvání vazby, a samozřejmě nepřispívá k urychlení trestního řízení.¹⁸²

Průtahy v trestním řízení jsou pak porušením práv zaručených Úmluvě a Listině¹⁸³, přičemž stanovit objektivně jednu přiměřenou lhůtu pro učinění úkonu či trvání řízení nelze. Přiměřená lhůta představuje neurčitý pojem, lišící se podle povahy každého individuálního případu¹⁸⁴, a proto je opakovaně pojem a požadavek přiměřené lhůty připomínán na více

¹⁸¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XII Zajištění osob, věci a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

¹⁸²Jelínek, J. *Zásada rychlosti trestního řízení – bilance a perspektivy* [online], 2008, s. 4 [cit. 28. 5. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/zasada-rychlosti-trestniho-rizeni-bilance-a-perspektivy.aspx>>.

¹⁸³Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 28.

¹⁸⁴Jelínek, J. *Zásada rychlosti trestního řízení – bilance a perspektivy* [online], 2008, s. 9 [cit. 28. 5. 2021].

vrchní soudy (dále jen „kancelářský řád“ či „v. k. ř.“)¹⁹⁶, které se na základě § 129 odst. 3 tr. řádu ve spojení s § 138 tr. řádu přiměřeně uplatní i pro rozhodnutí vyhotovovaná a doručovaná soudy a ostatními orgány činnými v přípravném řízení.¹⁹⁷

Tak státní zástupce a policejní orgán podle § 157 odst. 1 tr. řádu jsou povinni organizovat svou činnost tak, aby účinně přispívali k včasnosti a důvodnosti trestního stíhání, policejní orgán podle § 164 odst. 1 tr. řádu má co nejrychleji postupovat při plnění úkolů ve fázi vyšetřování. Posledně uváděná ustanovení § 157 odst. 1 a § 164 odst. 1 tr. řádu cituji v práci záměrně podruhé, viz podkapitola 4.1. Zásada oficiality, neboť jejich obsah je relevantní pro obě zpracovávané zásady oficiality a rychlosti zároveň.

Aby se urychlilo trestní řízení formou zkráceného přípravného řízení, je jednou z podmínek jeho konání v ustanovení § 179a odst. 1 písm. b) tr. řádu, že podezřelého bude možné postavit před soud ve lhůtě dvou týdnů od dne sdělení podezření (§ 179b odst. 4 tr. řádu).

Jak již uvádím výše v podkapitole 4.3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti, podle § 41 odst. 1 tr. řádu je obhájce povinen mimo jiné pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci.

Pro průběh jak prověřování (§ 159 odst. 1, 2 tr. řádu), tak vyšetřování (§ 167 odst. 1, 2 tr. řádu) jsou stanoveny lhůty. Ty jsou odlišně dlouhé a vyjadřují závažnost věci. Policejní orgán je povinen skončit prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, do dvou měsíců od jejich přijetí, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce, v níž se nekoná zkrácené přípravné řízení, do tří měsíců, jde-li o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu, a do šesti měsíců, jde-li o věc patřící v prvním stupni do příslušnosti krajského soudu. Vyšetřování je policejní orgán povinen skončit do dvou měsíců od zahájení trestního stíhání, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce a do tří měsíců od zahájení trestního stíhání, jde-li o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu. Uvedené lhůty platí pro standardní přípravné řízení. Pro skončení vyšetřování v rozšířeném přípravném řízení podle § 167 odst. 1 a § 170 odst. 1 tr. řádu platí lhůta šesti měsíců.

Pokud ve lhůtách podle § 159 odst. 1 tr., řádu policejní orgán neskončí prověřování včas,

---

¹⁹⁶Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001–Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, uveřejněná pod č. 1/2002 Sbírkou instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 19. 9. 2021].

¹⁹⁷Sněmovní tisk 785/0 VI. novela trestního řádu [online] [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>>.

podle odst. 2 téhož paragrafu policejní orgán státnímu zástupci písemně zdůvodní, proč nebylo možné v zákonem stanovené lhůtě prověřování skončit, jaké úkony je třeba ještě provést a po jakou dobu bude prověřování pokračovat. Tedy mu tímto písemným zdůvodněním policejní orgán oznámí, že prověřování bude pokračovat a předvídá akceptaci státním zástupcem. Avšak nesouhlasí-li státní zástupce s takovým odůvodněním zamýšleného postupu, může policejnímu orgánu pokynem jednak změnit výčet úkonů, které mají být ještě provedeny, jednak stanovit odlišně lhůtu, po kterou má prověřování ještě trvat (§ 159 odst. 2 věta druhá tr. řádu). Pokud následně policejní orgán potřebuje opětovně prodloužit již takto jednou prodlouženou lhůtu, úprava v § 159 odst. 3 tr. řádu zpřísňuje jeho další postup tím, že vždy musí státnímu zástupci předložit spis s odůvodněným návrhem na prodloužení lhůty ke skončení prověřování, nestačí již pouhé zdůvodněné oznámení.

Obdobně pokud ve lhůtách podle § 167 odst. 1 tr. řádu policejní orgán neskončí vyšetřování včas a státní zástupce neakceptuje zdůvodnění policejního orgánu, proč nebylo možné v zákonem stanovené lhůtě vyšetřování skončit, postupuje státní zástupce jako v případě prodloužení skončení prověřování, ale navíc v rámci dozoru je povinen v takové věci alespoň jednou měsíčně provádět v rámci dozoru podle § 174 tr. řádu prověrku, a pokud je to třeba, uložit policejnímu orgánu povinnost provést konkrétní úkony. O prověrce státní zástupce sepíše záznam (§ 167 odst. 2, 3 tr. řádu). První prověrku státní zástupce musí vykonat nejpozději po uplynutí lhůty 1 měsíce od okamžiku, od kterého akceptoval (nebo naopak neakceptoval – stanovil pak lhůtu jinou) lhůtu uvedenou v odůvodnění předloženého policejním orgánem. Další prověrky by pak měly být prováděny nejméně v měsíčním intervalu až do skončení věci policejním orgánem.¹⁹⁸

V obou fázích - prověřování a vyšetřování – se uplatní jednotný postup vyřízení prodloužení lhůty ke skončení jedné či druhé fáze přípravného řízení podle výkladu Nejvyššího státního zastupitelství tak, že předloží-li policejní orgán státnímu zástupci písemné zdůvodnění podle § 159 odst. 2 tr. řádu, nebo spis s návrhem na prodloužení lhůty podle § 159 odst. 3 tr. řádu (tedy dokonce i za výše uvedeného zpřísněného postupu při opětovném prodloužení lhůty¹⁹⁹) či písemné zdůvodnění podle § 167 odst. 2 tr. řádu (případně za užití § 170 tr. řádu), státní zástupce v takových případech nevydává žádné rozhodnutí o prodloužení lhůty pro další

---

¹⁹⁸Výkladové stanovisko poř. č. 28/2002 sp. zn. SL 775/2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státního zástupce při aplikaci ustanovení § 159, 167 a 170 trestního řádu. In Sběrka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2002 [cit. 7. 12. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/stanovisko-28-2002.pdf>>.

¹⁹⁹Poznámka autora.

prověřování či vyšetřování. Pokud státní zástupce policejnímu orgánu nevydá pokyn podle § 159 odst. 2, § 167 odst. 2 (případně i za užití § 170 tr. řádu), má se zato, že se zamýšlenými úkony a dobou prověřování či vyšetřování souhlasí.²⁰⁰ K souhlasu tak postačuje právní domněnka, nebo souhlas státní zástupce může potvrdit policejnímu orgánu stručným písemným nebo jen ústním sdělením (o němž vyhotoví do spisu úřední záznam).²⁰¹

Jak je uvedeno výše, zkrácené přípravné řízení musí být skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, od něhož policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 4 tr. řádu). Ustanovení § 179f odst. 2 tr. řádu pak upravuje postup, není-li zkrácené přípravné řízení skončeno včas, viz předchozí podkapitola 4.3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti. Státní zástupce s přihlédnutím k okolnostem případu a) prodlouží lhůtu, v níž je třeba zkrácené přípravné řízení skončit, nejvýše však o deset dnů, v případě sjednávání dohody o vině a trestu nejvýše o třicet dnů, nebo b) a c) nařídí příslušnému policejnímu orgánu, aby zahájil trestní stíhání. Formulace ustanovení po písmenem b) tohoto odstavce umožňuje, aby v zájmu předejití možným průtahům v řízení, které pravidelně způsobují přesuny věcí mezi jednotlivými policejními orgány, navazující trestní stíhání formou vyšetřování prováděl kterýkoliv policejní orgán, jež dosud vedl předcházející zkrácené přípravné řízení. Je na státním zástupci, aby odpovědně zvážil v tom kterém případě, zda takový policejní orgán je odborně zdatný v závislosti na její celkové obtížnosti věc dokončit vyšetřováním. Jinak postupem podle písmene c) tohoto odstavce státní zástupce uloží, aby věc byla předložena policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2, tj. kompetentnímu vyšetřovacímu orgánu, k zahájení trestního stíhání.²⁰²

Předvídané následky překročení lhůty pro skončení vyšetřování, resp. zkráceného přípravného řízení, jsou tedy přísnější než v případě překročení lhůty pro skončení prověřování, z čehož plyne nezbytnost věnovat zvýšenou pozornost vyšetřování všech trestných činů, jak vykládá Nejvyšší státní zastupitelství²⁰³, a čímž je také opět zdůrazněna snaha o zjednodušení a zrychlení přípravného řízení a přenesení těžiště dokazování do řízení před soudem²⁰⁴.

²⁰⁰Výkladové stanovisko poř. č. 28/2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státního zástupce při aplikaci ustanovení § 159, 167 a 170 trestního řádu.

²⁰¹Výkladové stanovisko poř. č. 28/2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státního zástupce při aplikaci ustanovení § 159, 167 a 170 trestního řádu.

²⁰²Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 557.

²⁰³Výkladové stanovisko poř. č. 28/2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státního zástupce při aplikaci ustanovení § 159, 167 a 170 trestního řádu.

²⁰⁴Fenyk, J., Císařová, D., Grivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XVIII Přípravné řízení trestní [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

Přesto lhůty ke skončení fází prověřování a vyšetřování přípravného řízení mají pouze pořádkový charakter. Jejich nedodržení však může mít za následek vyvození kárné či jiné odpovědnosti osob, které průtahy nebo jiné závady zavinily nebo se na vzniklých průtazích nebo jiných závadách podílely.²⁰⁵ Obranou proti průtahům toho, vůči němuž se trestní řízení vede, pak je možnost kdykoliv v průběhu přípravného řízení požádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu, kterou státní zástupce musí neprodleně vyřídit a o výsledku přezkoumání musí být žadatel vyrozuměn (§ 157a odst. 1 tr. řádu). Jelínek však kritizuje vágnost pojmu „neprodleně“ použitým v citovaném ustanovení na místo přesné lhůty k vyřízení žádosti a absenci potřebné navazující úpravy, jak má státní zástupce takovou žádost vyřídit. V současnosti státní zástupci vyřizují žádosti přípisem obsahujícím jen stručné sdělení, že státní zástupce neshledal žádost důvodnou, aniž by však bylo vůbec zřejmé, že se žádostí věcně zabýval. Celkově se tato úprava podle Jelínka míjí svým účinkem, tedy nepřispívá k rychlosti přípravného řízení.²⁰⁶ Rozhoduje-li v přípravném řízení soud, podle § 174a ZSS může ten, kdo je stranou řízení, využít zvláštní nástroj a podat návrh soudu, aby určil lhůtu pro provedení procesního úkonu. Proti průtahům v řízení se lze bránit za stanovených podmínek i ústavní stížností před Ústavním soudem ČR, který vysloví porušení čl. 38 odst. 2 Listiny a uloží příslušnému orgánu, aby v porušování práva zaručeného čl. 38 odst. 2 Listiny nepokračoval a aby o věci neprodleně jednal a rozhodl.²⁰⁷

Jinou lhůtou v trestním řádu, která má za cíl zrychlit průběh trestního řízení, je lhůta upravená v § 163a odst. 2 tr. řádu, jíž orgán činný v trestním řízení poskytne poškozenému, aby udělal případný souhlas s trestním stíháním podle § 163 tr. řádu. Jestliže se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří, zda souhlasí s trestním stíháním, tento orgán mu poskytne podle povahy věci k vyjádření přiměřenou lhůtu, nejvýše však 30 dnů. Po marném uplynutí této lhůty již souhlas s trestním stíháním dát nelze. Jedná se tedy o lhůtu propadnou a po jejím uplynutí následný souhlas nebo nesouhlas poškozeného s trestním stíháním nemá procesní důsledky. O tom je třeba poškozeného písemně poučit.

Jak vyplývá z výše uvedeného, nedodržení různých lhůt je různě sankcionováno. Nedodržení

²⁰⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XI Obecné výklady o procesních úkonech.

²⁰⁶Jelínek, J. *Zásada rychlosti trestního řízení – bilance a perspektivy* [online], 2008, s. 9 [cit. 28. 5. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/zasada-rychlosti-trestniho-rizeni-bilance-a-perspektivy.aspx>>.

²⁰⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava IV Základní zásady trestního řízení. Srov. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 7/03 ze dne 15. 7. 2004 [cit. 10. 6. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>.

jedné lhůty může mít pouze pořádkový význam bez procesních účinků – vedle výše uváděných lhůt pro skončení prověřování a vyšetřování - dále jako např. v ustanovení § 158 odst. 3 tr. řádu při odeslání opisu záznamu o zahájení úkonů trestního řízení státnímu zástupci²⁰⁸ nebo obdobně v ustanovení § 173a tr. řádu, podle něhož usnesení o zastavení trestního stíhání a o postoupení věci doručí státní zástupce bezodkladně po právní moci Nejvyššímu státnímu zastupitelství. A jindy nedodržení lhůty může vést - vedle výše uváděného propuštění obviněného z vazby - k zamítnutí opožděně podaného opravného prostředku, tj. stížnosti v ustanovení § 148 odst., 1 písm. b) tr. řádu.²⁰⁹

Jelínek varuje, že i když význam zásady rychlosti trestního řízení je podstatný, není vedoucím principem trestního řízení, není cílem trestního řízení, není absolutní zásadou trestního řízení. Jistou opatrnost je třeba věnovat vztahu zásady rychlosti k ostatním zásadám trestního řízení, zejm. zásadě materiální pravdy (§ 2 odst. 5 tr. řádu), zásadě stíhání jen ze zákonných důvodů (§ 2 odst. 1 tr. řádu), zásadě zajištění práva na obhajobu (§ 2 odst. 13 tr. řádu) a zásadě ústnosti a bezprostřednosti – která se uplatní plně v řízení před soudem (§ 2 odst. 11, 12 tr. řádu).²¹⁰ Pokud Jelínek poukazuje, že na základě poznatků z praxe průtahy nastávají zejména v předsoudním stadiu trestního řízení²¹¹, zároveň z druhé strany proti nim různé typy odklonů (podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné odložení návrhu na potrestání, odstoupení od trestního stíhání, a v řízení před soudem trestní příkaz) sledují (mimo dalších cílů) také urychlení trestního řízení²¹². Přestože pomalé spravedlnosti se říká odmítnutá spravedlnost, unáhlené trestní řízení může jít na úkor zjištěného skutkového stavu nebo na úkor práv osob zúčastněných na řízení a na úkor kvality řízení.²¹³ Na základě výrazného zkrácení průměrné délky trestního řízení v letech 2009-2013 Vicherek dochází k závěru, že další zrychlování trestního řízení tkví již jen v organizačně-technických opatřeních. Lze si představit navyšování počtu policistů, státních zástupců a soudců, jejich lepší technické a organizační vybavení. Tyto hypotetické možnosti jsou však samozřejmě limitovány finančními zdroji, které je společnost schopna a ochotna vynaložit na dosažení žádoucího cíle. Vicherek ze stejných pozic jako Jelínek varuje před dalším neuvážlivým zrychlováním

²⁰⁸Draštík, A., Fenyk, J. a kol. *Trestní řád: Komentář*. In ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 4. 9. 2021]. ASPI_ID KO141_1961CZ. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

²⁰⁹Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 300.

²¹⁰Jelínek, J. *Zásada rychlosti trestního řízení – bilance a perspektivy* [online], 2008, s. 4 a násl. [cit. 28. 5. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/zasada-rychlosti-trestniho-rizeni-bilance-a-perspektivy.aspx>>.

²¹¹Jelínek, J., 2008, op. cit., s. 9.

²¹²Jelínek, J., 2008, op. cit., s. 8.

²¹³Jelínek, J., 2008, op. cit., s. 4.

trestního řízení.²¹⁴

4.3.2. Navrácení lhůty

K problematice zásady rychlosti a dodržování lhůt nepochybně patří institut navrácení lhůty, který trestní řád obsahuje v § 61 a kterému se chci dále věnovat. Navrácení zmeškané lhůty k podání opravného prostředku, jeden z *favorum defensionis* v trestní řádu, slouží ke zmírnění nepříznivého následku zmeškání lhůty obviněným nebo jeho obhájcem²¹⁵ a je vázáno na výjimečné okolnosti subjektivního nebo objektivního charakteru, neboť se tím umožňuje dodatečné přezkoumání rozhodnutí, které již mohlo nabýt právní moci nebo i vykonatelnosti.²¹⁶ Představuje zvláštní důvod k odkladu vykonatelnosti rozhodnutí - v přípravném řízení je jím usnesení podle § 140 odst. 4 tr. řádu.²¹⁷ Povoluje je orgán příslušný rozhodovat o příslušném opravném prostředku. Využitím tohoto institutu podle § 61 odst. 1 tr. řádu, povolí-li orgán, jemuž přísluší o opravném prostředku rozhodovat, navrácení lhůty, tak lze ovlivnit postup řízení. Toto oprávnění stejně jako ostatní *favores defensionis* svědčí výlučně obviněnému nebo jeho obhájci a *a contrario* nepřísluší orgánům činným v trestním řízení.

Podle § 61 odst. 3 tr. řádu však v případě nesprávného zamítnutí opravného prostředku jako opožděného, aniž zákonná lhůta uplynula, platí přiměřený postup jako u navrácení lhůty. Platí nejen pro obviněného nebo jeho obhájce, ale rozhoduje-li soud v přípravném řízení i pro státního zástupce a jakékoliv další osoby oprávněné podat opravný prostředek, tedy stížnost podle § 142 tr. řádu. Za konkrétní příklad lze uvést právo stížnosti poškozeného proti usnesení o odložení věci (§ 159a odst. 6, 7 tr. řádu). Příslušný orgán tak postupuje na žádost oprávněné osoby, ale i bez takového podnětu, zjistí-li důvod k tomu sám – to mu umožňuje dikce „ukáže-li se, že lhůta k podání opravného prostředku, který byl zamítnut jako opožděný,

---

²¹⁴Vicherek, R. *Rychlost trestního řízení soudního v ČR a jeho trendy*. In Jelínek, J. (ed.) *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2016, trestní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 111 a násl.

²¹⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava IX Obviněný a obhájce [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

²¹⁶Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 177.

²¹⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

zmeškána nebyla.“ K tomu srov. judikát Nejvyššího soudu²¹⁸ týkající se odvolacího řízení, podle něhož je možné navrátit lhůtu jen v případě, že rozsudek mezitím nenabyl právní moci v důsledku odvolání jiné oprávněné osoby, z jehož podnětu odvolací soud již napadený rozsudek přezkoumal podle § 254 tr. řádu. V takovém případě je postup podle § 61 odst. 3 tr. ř. vyloučen, protože právní mocí rozsudku nastala překážka pro vedení dalšího trestního stíhání v téže věci z důvodu jeho nepřipustnosti podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. řádu. Nápravu je možné pak zjednat jen cestou mimořádného opravného prostředku - stížnosti pro porušení zákona. Domnívám se, že uvedený princip lze analogicky aplikovat i na usnesení, kterými končí trestní řízení v jeho přípravné fázi. Jinak dodatečná změna již pravomocného rozhodnutí je přípustná postupem podle § 61 odst. 2 tr. řádu.²¹⁹

Institut navrácení lhůty byl přezkoumán Ústavním soudem na základě ústavní stížnosti stěžovatelů – poškozených v trestním řízení, kteří se domáhali zrušení mimo jiné § 61 odst. 1 věty první tr. řádu, jež svojí taxativní dikcí z práva domáhat se tohoto institutu poškozené vylučuje, pro rozpor s ústavně zaručeným právem na spravedlivý proces ve formě přístupu k soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 32/16 ze dne 8. 8. 2017 přiznal právo na navrácení lhůty poškozenému či jeho zmocněnci, zmeškal-li z důležitých důvodů lhůtu k podání opravného prostředku, jímž uplatňuje právo, které nelze uplatnit jinak než v trestním řízení, dle § 61 odst. 1 tr. řádu obdobně jako v případě žádosti obviněného a jeho obhájce. Ústavní soud zde upřednostnil ústavně konformní výklad napadeného ustanovení před nutností toto ustanovení zrušit.

Já s takovým postupem nesouhlasím, mám za to, že takový ústavně konformní a závazný výklad se až příliš vzdaluje od jasného, jednoznačného textu zákona. Předpokládám, že pak bez znalosti konkrétní judikatury Ústavního soudu bude zcela běžně nesprávně vykládán a používán orgány činnými v trestním řízení, stěžovatelé budou zbytečně nuceni podávat stížnosti, a tak prodlužovat a ztěžovat postup v trestním řízení. Jak je ostatně v odůvodnění nálezu uvedeno, Ústavní soud postupoval analogicky ke svému předchozímu případu, v němž posuzoval možnost použití ustanovení § 250 odst. 1 trestního řádu, umožňujícího vzdát se práva odvolání, i na případ odporu proti trestnímu příkazu, jehož úprava do 31. 12. 2001 vzdání se výslovně neumožňovala.²²⁰ Protože pak velká novela trestního řádu zákonem č.

²¹⁸Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1020/2014 ze dne 11. 9. 2014. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 19. 9. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²¹⁹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

²²⁰Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 291/96 ze dne 23. 9. 1997 [cit. 18. 6. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

265/2001 Sb. nakonec v souladu s ústavně konformním výkladem a praxí upravila možnost výslovně se vzdát odporu proti trestnímu příkazu (srov. § 314g poslední věta tr. řádu), považují za vhodné při příští příležitosti novelizovat znění § 61 odst. 1 tr. řádu a zahrnout mezi oprávněné z práva na navrácení lhůty i poškozeného a jeho zmocněnce, byť s uzákoněním judikované podmínky, že v jejich případě se musí jednat o právo, které nelze uplatnit jinak než v trestním řízení – srov. navrhovaný § k28 odst. 1 nejnovější verze připravovaného nového trestního řádu, která počítá s přiznáním práva na navrácení lhůty jak obviněnému nebo jeho obhájci, tak poškozenému, zúčastněné osobě anebo jejich zmocněnci anebo jiné osobě zúčastněné na trestním řízení.²²¹

---

²²¹Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

5. Usnesení

Jak jsem uvedl výše v kapitole 2. Rozhodnutí z hlediska teorie práva, mezi rozhodnutí v trestním řízení patří rozsudek, usnesení, trestní příkaz a rozhodnutí svého druhu. Úpravu usnesení najdeme v hlavě šesté Rozhodnutí oddílu druhém § 134 až 138 tr. řádu. Pro přípravné řízení je vydávání usnesení hlavní formou rozhodování, což vyplývá z ustanovení § 119 tr. řádu. Ani rozsudek, ani trestní příkaz, jimiž jako výlučnými formami rozhodnutí soud, resp. v případě trestního příkazu samosoudce, rozhoduje o otázkách viny a trestu, se z povahy věci v této fázi trestního řízení nemohou uplatnit. Podle § 119 odst. 1 tr. řádu soud v takových ostatních případech rozhoduje, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením. Je-li proti rozhodnutí přípustná stížnost, dovodíme, že jde o usnesení, a nikoliv jiný druh rozhodnutí – např. u rozhodnutí o zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti podle § 79a odst. 5 tr. řádu.²²²

Následně podle odst. 2 téhož paragrafu státní zástupce a policejní orgán rozhodují, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením. Ustanovení § 134 odst. 1 tr. řádu upravuje nezbytný obsah usnesení, a to

a) označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde, b) den a místo rozhodnutí, c) výrok usnesení s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito, d) odůvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného, a e) poučení o opravném prostředku. Odstavec 2 pak konkretizuje, z čeho se má skládat odůvodnění usnesení.

Šámal hodnotí, že orgány činné v přípravném řízení usneseními vyřizují široký okruh různorodých otázek, často velmi odlišného významu²²³.

Úprava usnesení se v praxi osvědčila, a proto se navrhuje její převzetí do rekonstrukce trestního řádu, byť bude tato úprava jinak systematicky uspořádána a bude provedena bližší úprava zejména odůvodnění u některých rozhodnutí.²²⁴ Na to navazuje záměr systém řádných opravných prostředků zachovat, přičemž u stížnosti bude zváženo nové vymezení lhůty k podání stížnosti, včetně jejího počátku, kde je třeba respektovat judikaturu Ústavního soudu, viz blíže podkapitola 5.1.4 Fáze oznámení doručením nebo též nález sp. zn. III. ÚS 389/09 ze

²²²Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 168.

²²³Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 79.

²²⁴Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 33.

dne 4. 3. 2010. V něm se Ústavní soud zabýval případem, v němž byla zamítnuta stěžovatelova stížnost proti usnesení soudu prvního stupně o zamítnutí stěžovatelovy žádosti o odložení výkonu trestu odnětí svobody a stěžovatelova návrhu na povolení obnovy řízení ve vykonávacím řízení. Ústavní soud přitom zopakoval, že otázku, zda lhůta k podání stížnosti proti usnesení, jímž byl zamítnut (konkrétně) návrh na obnovu řízení, běží od vyhlášení tohoto usnesení, nebo až od doručení jeho opisu, již Ústavní soud vyřešil ve svých předchozích nálezech, a to tak, že rozhodné je datum doručení. Smyslem vyhlášení a doručování usnesení není toliko naplnění jeho informační funkce, ale i právo na soudní ochranu a spravedlivý proces ve smyslu možnosti reálně a efektivně jednat před soudem, a proto povinnost doručovat vylučuje právní účinky oznámení usnesení vyhlášením.²²⁵

Výše uvedeným záměrům odpovídá aktuální verze návrhu rekodifikace trestního práva procesního – nejnověji projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 20. 6. 2021 - uveřejněná na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>> [cit. 12. 6. 2022]. Lhůta pro podání stížnosti proti usnesení je ve znění připravovaného § o5 odst. 1 osmidenní a počíná běžet až od doručení opisu usnesení státnímu zástupci, osobě, které se rozhodnutí přímo dotýká, a osobě, která svým návrhem dala k usnesení podnět, a to i když byli při vyhlášení usnesení přítomni. V případech, ve kterých se usnesení nedoručuje, běží lhůta k podání stížnosti od jeho oznámení; jestliže se usnesení oznamuje jak obviněnému, tak i jeho opatrovníku nebo obhájci, běží lhůta od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.²²⁶

5.1. Proces utváření usnesení

5.1.1. Fáze usnášení

První fází, v níž se utváří usnesení, je doba, během níž je třeba se na usnesení „usnést“. O usnášení se na usnesení neobsahuje trestní řád přímou zvláštní úpravou. Pro takové případy §

---

²²⁵Východiska a principy nového trestního řádu, 2014, s. 30.

²²⁶Ustanovení § o5 odst. 1 projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 15. 6. 2021, uveřejněné na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>> [cit. 12. 6. 2022].

138 tr. řádu stanovuje, aby se subsidiárně na usnesení užila přiměřeně příslušná ustanovení o rozsudku. Usnáší-li se v přípravném řízení na usnesení soudní senát, nejbližší úpravou o rozsudku, kterou lze použít, jsou jistě ustanovení § 126 a § 127 tr. řádu o poradě a hlasování o rozsudku²²⁷. Podle § 127 odst. 1 tr. řádu pak při poradě a hlasování nesmí být kromě soudců a přisedících zúčastnivších se jednání, jež usnesení bezprostředně předcházelo, a zapisovatele přítomen nikdo jiný. O obsahu porady je nutné zachovat mlčenlivost. Není tedy dovoleno, aby byl poradě přítomen např. justiční čekatel, jiný zaměstnanec soudu, příslušník justiční stráže apod.²²⁸ Podle § 127 odst. 2 tr. řádu při hlasování rozhoduje většina hlasů. Odstavec 4 téhož paragrafu stanovuje způsob hlasování o usnesení tak, že přisedící hlasují před soudci. Přisedící a soudci mladší hlasují před staršími. Předseda senátu hlasuje naposledy. Podle § 127 odst. 5 tr. řádu se o hlasování sepíše zvláštní protokol s formálními a obsahovými náležitostmi podle § 58 tr. řádu. Tyto náležitosti podrobněji rozvádějí ustanovení § 21 vyhlášky ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, dále jen „j. ř. s.“. Jde-li však o jednoduchá rozhodnutí senátu, na nichž se usnesl jednomyslně a jimž předcházela pouze porada v jednacím síni bez přerušení jednání, protokol o hlasování se neseписuje, ale v protokole o jednání se v takovém případě poznamená, že usnesení bylo učiněno bez přerušení jednání (§ 158 odst. 5 tr. řádu a § 21 odst. 8 j. ř. s.). Příkladem jednoduchého rozhodnutí může být usnesení stížnostního soudu ve vazebním zasedání o provedení důkazu přečtením výpovědi svědka.

Smyslem úpravy usnášení se na sborovém rozhodnutí senátu je jednak, aby usnášení se nebylo rušeno žádnými vnějšími vlivy (tajnost porady), jednak aby uvnitř senátu nebyli někteří členové nad míru obvyklou předem ovlivňování názory zejména staršího nebo služebně nadřízeného soudce, který by na ně mohl působit svojí autoritou.²²⁹

Usnáší-li se na usnesení soudce nebo jiný orgán činný v trestním řízení, nebude se již jednat o kolektivní rozhodování. Usnášení se ve mně podle jazykového citu evokuje spíše představu činnosti alespoň dvou a více osob, protože opačné zmínky, v nichž se o něčem usnesl jednotlivce, jsou v textech extrémně vzácné.²³⁰ Jde-li o činnost jednotlivce – orgánu činného v

²²⁷Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1739 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

²²⁸Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

²²⁹Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 437.

²³⁰Janský, L. *Usnésti se na něčem, usnésti něco*. In Naše řeč. Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i, 1955, ročník 38, číslo 1-2 [cit. 3. 8. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4409>>.

trestním řízení - pak bude usnášení se ve skutečnosti znamenat vnitřní rozhodování se nad obsahem usnesení, aniž by jeho výsledek jednotlivec zatím projevil navenek. Tato činnost se logicky obejde bez jakékoliv formální úpravy.

5.1.2. Fáze vyhlášení

Na rozdíl od rozsudku, o němž trestní řád stanoví povinnost jej vždy vyhlásit (§ 128 odst. 1 tr. řádu), vyhlásit je nutno jen ta usnesení, která byla učiněna při úkonu prováděném za účasti osoby, které se usnesení dotýká, jakož i usnesení, která byla učiněna v hlavním líčení, veřejném zasedání nebo neveřejném zasedání (§ 135 tr. řádu), popřípadě též ve vazebním zasedání (§ 73g odst. 5 tr. řádu)²³¹. Nevyhlašují se zejména ta usnesení, která učinil předseda senátu (samosoudce) mimo hlavní líčení, veřejné a neveřejné zasedání. Za příklady nevyhlašovaných usnesení z přípravného řízení Gřivna uvádí usnesení, která učinil státní zástupce v přípravném řízení nebo policejní orgán před zahájením trestního stíhání.²³² Vyhlásování usnesení totiž v přípravném řízení připadá v úvahu méně, a to při úkonu v přítomnosti osoby, které se provedení úkonu týká.²³³ Fryšták uvádí jako příklad vyhlášení usnesení o zahájení trestního stíhání za přítomnosti obviněného po jeho předchozím výslechu.²³⁴ Tímto výslechem zřejmě Fryšták nemá na mysli výslech osoby již v postavení obviněného *a contrario* § 160 odst. 2 tr. řádu, nebo asi předpokládá dodatečné vyhlášení usnesení poté, co je na počátku prvního výslechu v postavení obviněného opis usnesení o zahájení trestního stíhání nejprve obviněnému doručen v souladu s ustanovením § 160 odst. 2 tr. řádu.

V určitých situacích vyhlášení plní roli oznámení usnesení upravenou v § 137 tr. řádu. Usnesení je třeba oznámit osobě, které se přímo dotýká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět; usnesení soudu se oznámí též státnímu zástupci. Tedy oznámení se děje buď vyhlášením usnesení v přítomnosti toho, jemuž je třeba usnesení oznámit. Druhým způsobem oznámení usnesení je doručení jeho opisu. Má-li osoba, již je třeba usnesení

²³¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

²³²Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1731 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

²³³Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 415.

²³⁴Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 211.

oznámít, obhájce, popřípadě zmocněnce, stačí, že usnesení bylo vyhlášeno buď oné osobě, anebo jejímu obhájci, popřípadě zmocněnci. Výše uvedenou osobou, která k usnesení dala svým návrhem podnět, se rozumí osoba, které se usnesení nemusí přímo dotýkat, ale která je zákonem výslovně oprávněna návrh podat. Nejedná se tu naopak o osobu, která sice dala svým návrhem podnět, ale zákon pro vydání takového usnesení žádný návrh nebo podnět nevyžaduje.²³⁵

K vyhlášení rozhodnutí má dojít zpravidla hned po skončení jednání, které mu předcházelo. V přípravném řízení z povahy věci – např. ve vazebním zasedání – si nelze představit využití možnosti, aby soud odročil jednání až o 3 dny za účelem vyhlášení rozhodnutí (§ 128 odst. 3 tr. řádu). Na vyhlášení usnesení se totiž též vztahuje subsidiární pravidlo v § 138 tr. řádu o použití ustanovení o vyhlášení rozsudku.²³⁶ Jelínek spatřuje ve vyhlášení rozhodnutí hned po skončení jednání zajištění intenzivního výchovného účinku rozhodnutí na přítomnou veřejnost.²³⁷ V neveřejném přípravném řízení tento účinek jistě působí na přítomné osoby ať už samotnou osobu, proti níž se vede trestní řízení, její zákonné zástupce apod. Nadto ostatní orgány činné v trestním řízení, policejní orgán a státní zástupce, zpravidla usnesení nevyhláší, ale oznamují je doručením jeho písemného vyhotovení (opisu).²³⁸

Slavnostní forma vyhlášení, při které vyzve předseda senátu (samosoudce) všechny přítomné, včetně soudních osob, aby povstali a vyslechli vyhlášení výroku rozsudku (§ 13 odst. 3 a § 16 odst. 1 j. ř. s. a Příloha 11 Úprava jednací síně čl. 1 v. k. ř. a), *a contrario* se při vyhlášení usnesení neuplatní - § 16 odst. 3 j. ř. s. Zrovna tak se tu neužije úvodních slov „Jménem republiky“ (*a contrario* § 128 odst. 2 tr. řádu).²³⁹ To odpovídá méně důležitému významu usnesení v hierarchii rozhodnutí. Vyhlášením usnesení počíná jeho právní existence.²⁴⁰

S otázkou vyhlášení rozhodnutí obecně je pak spojená zajímavá až kuriózní, ale praktická problematika záměny identity obviněného adresáta, který je přítomen vyhlášení rozhodnutí.

---

²³⁵Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 417.

²³⁶Jelínek, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 856.

²³⁷Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 464.

²³⁸Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 98.

²³⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1731 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

²⁴⁰Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 211.

Jaký vliv taková záměna identity má na účinky rozhodnutí v podobě jeho právní moci a samozřejmě jak takovou situaci řešit a případně napravit.

Předpoklady právní moci usnesení je třeba vykládat tak, že ten, kdo je přítomen vyhlášení usnesení, resp. ten, komu je doručen opis usnesení, musí být fyzicky identický s osobou, o které se jako o obviněném v usnesení rozhoduje. Vliv záměny obviněného s jinou osobou je z hlediska právní moci rozhodnutí v trestním řízení diferencovaný.

Dojde-li zaprvé k situaci, že se jiná osoba vydává za skutečného obviněného, nebo z jakéhokoli jiného důvodu není usnesení vyhlášeno či doručeno skutečnému obviněnému, ale jiné osobě, nemůže mít podle Hrachovce oznámení usnesení jiné takové osobě žádné účinky, od kterých by se odvozovala právní moc usnesení. Hrachovec radí vadu zhojit dodatečným doručením opisu usnesení skutečnému obviněnému. V návaznosti na doručení a včasné podání stížnosti jako řádného opravného prostředku by mohla být zákonnost zajištěna rozhodnutím stížnostního orgánu. Pokud by stížnost skutečný obviněný nepodal a pokud by usnesení nabylo právní moci marným uplynutím zákonné lhůty k podání jeho stížnosti, teprve poté by mohla být náprava zajištěna cestou mimořádného opravného prostředku - stížnosti pro porušení zákona.

Zadruhé spočívá-li záměna v tom, že obviněný se vydává za jinou osobu, ale rozhodnutí je vyhlášeno a doručeno obviněnému ve smyslu jeho fyzické identity s tím, o kom bylo rozhodnuto, nabývá rozhodnutí právní moci a okolnost, že obviněný vystupoval pod cizím jménem, nemá význam.

Orgány činné v trestním řízení musí věnovat náležitou pozornost totožnosti osoby, kterou stíhají jako obviněného. Orgány činné v trestním řízení musí mít jasno i v tom, zda a jak případné nesrovnalosti v identitě či označení obviněného a dodatečné změny, ke kterým v tomto ohledu dojde, ovlivňují právní moc dosud vydaných rozhodnutí. Platnost výše uvedených zásad Hrachovec rozšiřuje na všechny formy rozhodnutí v trestním řízení.²⁴¹

Z Hrachovcových závěrů pak v úplnosti vyšel Nejvyšší soud ve svém usnesení v řízení o stížnosti pro porušení zákona sp. zn. 7 Tz 40/2001 ze dne 28. 3. 2001, které se týkalo vykonávacího řízení po vyhlášení odsuzujícího rozsudku, který nabyl plné moci. V přezkoumávaném případě obviněný celou dobu trestního řízení již od jeho přípravné fáze úmyslně vystupoval pod smyšlenou identitou druhé osoby. Ale ve smyslu fyzické identity na základě jednoznačné shody otisků prstů orgány činné v trestním řízení jednaly a rozhodovaly

---

²⁴¹Hrachovec, P. *Identita obviněného a právní moc rozhodnutí v trestním řízení*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2000, ročník 8, číslo 4, s. 166 a násl. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

o něm - tomto obviněném. Nejvyšší soud proto neshledal vadu v právní moci a vykonatelnosti vyhlášeného rozsudku, a tedy ani překážky dalšího postupu ve vykonávacím řízení proti odsouzenému.²⁴²

S přesahem za vymezení tématu této práce o rozhodnutích v přípravném řízení se citovaným usnesením Nejvyššího soudu v odborném článku poté zabýval Šámal a vytkl Nejvyššímu soudu jeho rezignaci na snahu napravit nesprávné označení obžalovaného (odsouzeného) cestou mimořádných opravných prostředků. Vedle samotného a do značné míry bezproblémového výkonu uložených trestů nebo ochranných opatření ponechání nesprávného označení odsouzeného v pravomocném rozsudku může logicky působit problémy při provádění výkonu výroku o náhradě škody, evidenci odsouzení v Rejstříku trestů apod. Šámal tak jednoznačně doporučuje pravomocná rozhodnutí obviněného (obžalovaného, odsouzeného) se zaměněnou identitou napravit ať již cestou obnovy řízení, nebo právě stížnosti pro porušení zákona.²⁴³ Nápravu vadných výroků rozhodnutí obsahujících nesprávné označení obviněného (obžalovaného, odsouzeného) nelze provést pouhým dodatečným připsáním orgánu činného v trestním řízení. Připsáním nelze měnit či doplňovat pravomocná rozhodnutí v tak důležité otázce, jakou jsou jméno a příjmení obviněného (obžalovaného, odsouzeného), den a místo jeho narození, případně další důležité údaje k němu se vztahující, jimiž je určena identita obviněného (obžalovaného, odsouzeného).²⁴⁴ Shodně s tímto Šámalovým názorem také Jelínek považuje záměnu identity odsouzeného za podstatnou vadu pravomocného rozsudku ve smyslu § 120 odst. 1 písm. c), 2 tr. zákoníku, kterou lze napravit pouze cestou jednoho nebo druhého z obou výše uvedených mimořádných opravných prostředků.²⁴⁵

Dále se judikaturou, která se vztahuje jak k vyhlásování usnesení, tak k jeho oznamování, zabývám v podkapitole 5.1.4 Fáze oznámení doručením.

---

²⁴²Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tz 40/2001 ze dne 28. 3. 2001. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 2. 2022]. Též publikovaný in Soudní rozhledy [online], C. H. Beck, 2001, ročník 7, číslo 9, s. 316 a násl. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁴³Šámal, P. *K problematice totožnosti obviněného v trestním řízení ve vztahu k právní moci (vykonatelnosti) rozhodnutí*. In Soudní rozhledy [online], C. H. Beck, 2001, ročník 7, číslo 9, s. 316 a násl. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁴⁴Šámal, P. *K postupu při záměně identity obžalovaného v pravomocném rozsudku*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2000, ročník 8, číslo 6, s. 255 a násl. [cit. 4. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁴⁵Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 177.

5.1.3. Fáze písemného vyhotovení

Písemná vyhotovení rozhodnutí jsou zejména dokladem o tom, jak orgán činný v trestním řízení rozhodl.²⁴⁶ Ustanovení o základních zásadách ovládajících trestní řízení § 2 odst. 14 stanovuje, že orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce. S tímto postupem orgánů činných v trestním řízení je dále v témže ustanovení spjato právo každého, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá, viz dále.

Vyhotovení usnesení musí být opět vzhledem k § 138 tr. řádu stanovujícím subsidiaritu užití ustanovení o rozsudku – zde ve spojení s § 129 odst. 1 věta druhá tr. řádu – v naprosté shodě s obsahem usnesení, tak jak bylo vyhlášeno, popř. (nebylo-li ve smyslu § 135 tr. řádu vyhlášeno) tak jak bylo učiněno.²⁴⁷

Vyhotovování usnesení je upraveno v § 136 tr. řádu. Podle odst. 1 tohoto paragrafu není třeba vyhotovovat usnesení, jimiž se jen upravuje průběh řízení nebo způsob provedení důkazů anebo jimiž se nařizuje nebo připravuje jednání soudu. K tomuto odstavci Šámal uvádí, že při rozhodování v přípravném řízení se tato úprava uplatňuje jen výjimečně.²⁴⁸ Podle odst. 2 není třeba vyhotovovat usnesení, která jsou zapsána v plném svém znění v protokole o úkonu, ledaže by bylo nutno opis takového usnesení některé osobě doručovat. Má-li být doručeno v takovém případě pouze státnímu zástupci, lze mu doručit opis protokolu. Takováto předvídaná možnost podle § 136 odst. 2 tr. řádu v přípravném řízení prakticky nepřichází v úvahu, neboť zpravidla vždy bude třeba opis usnesení dotčené osobě doručit.²⁴⁹

Konečně novela trestního řádu provedená zákonem č. 459/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012 doplnila § 136 o odstavec 3, podle něhož jestliže se po vyhlášení usnesení nebo ve lhůtě stanovené orgánem činným v trestním řízení po vyhlášení usnesení osoby oprávněné podat stížnost podle § 142 odst. 1 tr. řádu vzdaly stížnosti a prohlásily, že netrvají na písemném odůvodnění, může orgán činný v trestním řízení vyhotovit zjednodušené usnesení, které

---

²⁴⁶Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 465.

²⁴⁷Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1732 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>. a Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 212.

²⁴⁸Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 79.

²⁴⁹Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 416.

neobsahuje odůvodnění; v případě usnesení vyhotovovaného ve vykonávacím řízení tak může soud prvního stupně učinit i tehdy, není-li proti takovému usnesení přípustná stížnost. Mají-li právo podat stížnost ve prospěch obviněného další osoby (ve vazebních věcech osoby podle § 142 odst. 2 tr. řádu ve spojení s § 247 odst. 2 tr. řádu), lze zjednodušené usnesení vyhotovit pouze v případě, že obviněný prohlásí, že si nepřejí, aby tyto osoby stížnost v jeho prospěch podaly; pokud tak tyto osoby mohou učinit i proti jeho vůli, musejí se stížnosti vzdát. V řízení ve věcech mladistvých jsou takovými osobami orgán sociálně-právní ochrany dětí, zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého a jeho obhájce podle § 72 odst. 1 ZSVM. Na způsob vzdání se práva podat stížnost se vztahují obecná pravidla podání. Podle § 59 odst. 1 věta druhá tr. řádu lze podání učinit písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem. Proto nestačí, když oprávněná osoba pouze telefonicky orgánu činnému v trestním řízení sdělí (učiní prohlášení), že se práva podat stížnost vzdává.²⁵⁰

Třebaže zákonodárce byl veden úvahou, že odůvodňování rozhodnutí představuje zátěž pro orgány činné v trestním řízení a podílí se na průtazích v trestním řízení, nově umožněnou a dle Jelínka v široké míře využívanou praxí Jelínek kritizuje. Odůvodnění rozhodnutí svou výstižností, přiléhavostí a jasností nejvíce přesvědčí strany, osoby zúčastněné na trestním řízení i veřejnost o správnosti rozhodnutí. Jelínkova kritika opět připomíná a zdůrazňuje, že rychlost řízení není hlavním účelem trestního řízení.²⁵¹ Blíže k této Jelínkově kritice viz podkapitola 4.3.1. Rychlost vedení přípravného řízení.

Opisy (stejnopisy) rozhodnutí se vyhotovují v listinné nebo v elektronické podobě podle té podobě, v jaké je veden spis ve smyslu subsidiárního ustanovení § 158 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „o. s. ř.“). Tímto způsobem je zajištěna přechodná kombinace obou forem písemností, listinné i elektronické. Soudní spis, je-li doposud veden v listinné podobě, bude originál rozhodnutí vyhotovován na papíře, podepisován fyzicky soudcem a zakládán do listinného spisu. Nicméně pokud má být rozhodnutí doručeno účastníku s datovou schránkou, bude soudem vyhotoven a zaslán mu elektronický stejnopis - elektronicky vyhotovený úkon soudu.²⁵² Blíže srov. následující

²⁵⁰Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem R 27/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²⁵¹Jelínek, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 852 a násl.

²⁵²Korbel, F., Prudíková, D. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1 a násl. [cit. 21. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

podkapitulu 5.1.4. Fáze oznámení doručení.

Bližší úpravu pro písemné nebo elektronické vyhotovování usnesení a dalších rozhodnutí a písemností soudu obsahují § 21b, 22 a 28c j. ř. s. Dále pak upravuje písemné vyhotovování usnesení a ostatních druhů soudních rozhodnutí § 14 ve spojení s § 16 v. k. ř. Tato úprava zůstala ale nyní sporá - útlá, protože právě kancelářský řád byl významně derogován instrukcí Ministerstva spravedlnosti č. 4/2017 ze dne 23. 10. 2017, o soudních písemnostech²⁵³, která upravuje jejich vyhotovování podrobně.

Policejní orgány disponují vlastním spisovým řádem²⁵⁴ a stejně tak pro státní zástupce je úprava spisové služby obsažena v kancelářském řádu státního zastupitelství²⁵⁵. Jelikož jakékoliv rozhodnutí, zejména usnesení, nebo opatření policejního orgánu je individuální právní akt a produkt rozhodovací činnosti státu – viz blíže kapitola 2. Rozhodnutí z hlediska teorie práva - nemůže mít formu úředního dopisu nebo úřední korespondence. Obecné zásady pro výpravu procesních úkonů Policie ČR policejním orgánům ukládají, aby rozhodnutí zpravidla vyhotovovaly na hlavičkovém papíře, případně aby jeho záhlaví opatřily hlavičkou úřadu nebo otiskem hranatého razítka orgánu, který rozhodnutí vydal. V záhlaví je pak vhodné odlišně uvést, o jaký typ aktu se jedná, zda o usnesení, jiné rozhodnutí, nebo opatření. Rozhodnutí jako jediné se opatřuje otiskem úředního razítka a musí být oprávněným pracovníkem vlastnoručně podepsáno. Použití podpisového razítka není přípustné. Svoji formou se rozhodnutí policejních orgánů mají blížit co nejvíce soudnímu rozsudku, který je obdobou formou individuálního aktu aplikace práva.²⁵⁶

Možnost vyhotovit zjednodušené usnesení bude využívána orgány činnými v trestním řízení spíše v dalších fázích trestního řízení. V přípravném řízení totiž státní zástupce a policejní orgán zpravidla oznamují usnesení doručení jeho písemného vyhotovení, a to plnohodnotného usnesení včetně odůvodnění.²⁵⁷ Usneseními, které v přípravném řízení bude moci soud vyhotovit zjednodušeně za splnění zákonných podmínek, budou typově usnesení

---

²⁵³Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 10. 2017, č. j. 12/2017-OJD-ORG/36, o soudních písemnostech, uveřejněná pod č. 4/2017 Rejstříku instrukcí Ministerstva spravedlnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2022].

²⁵⁴Pokyn policejního prezidenta č. 170/2015, spisový řád [cit. 15. 1. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.policie.cz>>.

²⁵⁵Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2022].

²⁵⁶Antl, M., Veselý, J. a kol. *Průvodce policisty trestním řízením se vzory procesních postupů Policie ČR*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2002, s. 31.

²⁵⁷Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 98.

vyhotovovaná ve vazebních věcech po jejich vyhlášení ve vazebních zasedáních.

Jak se výše v práci zabývám, orgány činné v trestním řízení jsou povinny dodržovat zásadu rychlosti (viz podkapitola 4.3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti), jakož zásadu přiměřenosti a zdrženlivosti (viz podkapitola 4.2. Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti). V tak citlivé otázce, jako je ochrana osobní svobody, není možné účelově prodlužovat dobu, po kterou je obviněný stíhán vazebně, nekónáním tak, že nejpozději každé 3 měsíce od právní moci rozhodnutí o vzetí do vazby nebo právní moci jiného rozhodnutí o vazbě soud v přípravném řízení nepřekoumá a nerozhodne, zda se obviněný i nadále ponechává ve vazbě, nebo zda se z vazby propouští (§ 72 odst. 1 tr. řádu). Určující pro začátek běhu citované tříměsíční lhůty je okamžik vyhlášení příslušného usnesení ve vazebním zasedání v přítomnosti obviněného. Nepřihlíží se k faktu, že státní zástupce vyhlásování tohoto usnesení nebyl přítomen ani k době, která uplyne, než písemné vyhotovení usnesení soud státnímu zástupci doručí. Ústavní soud judikoval, že jestliže by se tato lhůta počítala až od doby, ve které takové rozhodnutí bylo v písemném vyhotovení se značným časovým odstupem doručeno státnímu zástupci, jenž se vazebního zasedání neúčastnil, mohlo by to vést k umělému a nepřípustnému, třeba i několikaměsíčnímu prodlužování intervalu mezi přezkoumáváním podmínek dalšího trvání vazby, přičemž by se tím i otevíral prostor pro případné spekulativní zneužívání takového postupu ze strany orgánů činných v trestním řízení.²⁵⁸

Stejně tak Ústavní soud zrušil usnesení nižších soudů ve vazební věci, ve které Městský soud v Praze nesprávně vyložil ustanovení § 28 tr. řádu, jež zajišťuje obviněnému, který neovládá jazyk, v němž se řízení vede, právo na tlumočníka. Toto právo je jedním ze základních práv zaručených Listinou (čl. 37 odst. 4) a také jednou ze základních zásad trestního řízení (§2 odst. 14 věta druhá trestního řádu) a je též upraveno směrnicí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie²⁵⁹.

Městský soud v Praze stanovil okamžik, od něhož lze tříměsíční lhůtu pro rozhodnutí o trvání vazby podle § 71 odst. 4 a 6 tr. řádu počítat, až k doručení písemného překladu předchozího usnesení stížnostního soudu podle § 28 odst. 3 tr. řádu. Argumentoval přitom zněním odstavce 3 - jestliže s doručením rozhodnutí uvedeného v odstavci 2 (usnesení o vazbě) je spojen počátek běhu lhůty a je třeba pořídit písemný překlad takového rozhodnutí, považuje

²⁵⁸Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3287/14 ze dne 27. 2. 2015 [cit. 21. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>.

²⁵⁹Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. Úř. věst. L 280/1, 26. 10. 2010 [cit. 5. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu>>.

se rozhodnutí za doručené až doručení písemného překladu.

Avšak zaprvé v dané věci šlo o pravomocné rozhodnutí, proti kterému nebyl přípustný řádný opravný prostředek, tudíž běh lhůty k jeho podání nepřipadal v úvahu. A zadruhé konstrukci Městského soudu v Praze nesvědčí ani podstata a smysl citovaných relevantních ustanovení.

Tento výklad Ústavní soud označil za vybočující z mezí ústavnosti, kterým dochází k porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i práva na osobní svobodu dle čl. 8 odst. 2 a 5 Listiny. Ústavní soud vzal na zřetel, že ochrana osobní svobody představuje jedno z nejvýznamnějších základních lidských práv a je zřejmé, že zásahy do něj musí být činěny citlivě a přiměřeně, a stejně tak aby řízení bylo vedeno bez zbytečných průtahů. Usnesení Městského soudu v Praze nabylo právní moci dnem jeho vyhlášení podle § 135 tr. řádu, a od tohoto okamžiku je tedy nutno počítat tříměsíční lhůtu stanovenou v § 71 odst. 4 tr. řádu.

Ustanovení § 28 tr. řádu včetně jeho odstavce 3 je třeba chápat a vykládat ve prospěch obviněného. Rozhodnutím, s jehož doručením je spojen počátek běhu lhůty, se má na mysli zejména rozhodnutí, proti nimž je přípustný opravný prostředek (a např. i doručení obžaloby soudu ve vazební věci i s jejím překladem). V žádném případě nelze toto ustanovení vykládat v neprospěch obviněného. Ústavní soud posoudil jako nepřijatelné takto prodlužovat vazební lhůty stanovené v § 71 tr. řádu, přičemž postup zvolený Městským soudem v Praze by mohl ve svých důsledcích vést až k absurdním situacím, v nichž by byl překlad rozhodnutí o vazbě pořizován i několik měsíců a o ně by se automaticky prodlužovala lhůta trvání vazby obviněného.²⁶⁰ Rozhodnutím, s jejichž doručením je spojen počátek běhu lhůty a proti nimž je přípustný opravný prostředek, v souvislosti s aplikací ustanovení § 28 odst. 3 tr. řádu má na mysli Ústavní soud například trestní příkaz uvedený v § 28 odst. 2 tr. řádu²⁶¹, viz následující podkapitola 5.1.4. Fáze oznámení doručení.

Vykazují-li vyhotovený prvopis usnesení nebo jeho opisy vadu v tom, že neodpovídá znění, tak jak bylo usnesení vyhlášeno, orgány činné v trestním řízení mohou opravit písařské chyby a jiné zřejmé nesprávnosti ve vyhotoveních usnesení tak, aby se naprosto shodovaly s obsahem usnesení, tak jak byl vyhlášen. Taková oprava se může týkat jakéhokoliv výroku, odůvodnění nebo poučení o opravném prostředku v usnesení. Kritériem opravy je soulad

²⁶⁰Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 234/08 ze dne 24. 4. 2008 [cit. 25. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>.

²⁶¹Stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 49/18 ze dne 29. 1. 2019 [cit. 3. 3. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>. Vyhlášeno též ve Sbírce zákonů pod č. 61/2019 Sb.

vyhlášeného znění s vyhotovením usnesení. Jakékoliv ostatní věcné či procesní vady a nedostatky touto cestou nelze napravit, nýbrž je třeba v takových případech postupovat cestou opravných prostředků v řízení o stížnosti nebo stížnosti proti porušení zákona.²⁶²

Trestní řád upravuje otázku opravy vyhotovení (prvopisu, originálu) a opisu usnesení subsidiárně za využití § 138 a § 131 a násl. o opravě vyhotovení a opisu rozsudku.

Usnesení lze opravit nehledě na jeho nabytí právní moci, tedy kdykoliv. Může se tak stát z podnětu některé ze stran trestního řízení nebo jakéhokoliv jiného podnětu a dále z úřední povinnosti, zjistí-li vadu orgán činný v trestním řízení sám. Oprava se provádí vydáním zvláštního usnesení, proti němuž je přípustná stížnost. V případě, že se oprava dotkne některého z výroků usnesení, může být původní vadou, opravou a novým zněním výroku strana trestního řízení poškozena. Vycházela totiž v otázce rozhodování, zda podat proti usnesení opravný prostředek či jak jej zaměřit a koncipovat, z nesprávného znění vyhotoveného usnesení. Proto v případě takových závažných oprav mohou státní zástupce a osoba přímo dotčená opraveným výrokem znovu podat proti usnesení stížnost ve lhůtě od doručení opisu usnesení o opravě, a byla-li proti usnesení o opravě podána stížnost, od doručení rozhodnutí o stížnosti.

Skutečnost, že se jedná o závažnou opravu zakládající právo podat stížnost proti usnesení, musí být vyjádřena v poučení o novém běhu lhůty k podání stížnosti (§ 133 věta druhá tr. řádu). Neobsahuje-li zvláštní opravné usnesení toto poučení, znamená to, že se oprava obsahu výroku nedotkla. Jelikož, jak výše uvádím, lze zvláštním usnesením opravovat pouze písařské chyby a jiné zřejmé nesprávnosti v usnesení, je důležité pečlivě zvažovat, zda se oprava obsahu výroku dotkla, nebo nedotkla, tak aby obviněný nebo jiná osoba (strana) trestního řízení opraveným výrokem přímo dotčená nebyli zkráceni na svých právech. Je přitom tedy třeba šetřit výše citovaný smysl a účel opravy vyhotovení a opisu usnesení, které nedovolují napravit věcné vady.²⁶³

5.1.4. Fáze oznámení doručením

Oznamování usnesení upravuje ustanovení § 137 tr. řádu, pro řízení ve věcech mladistvých

²⁶²Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 440.

²⁶³Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 412.

speciální úpravu obsahuje § 67 ZSVM, viz dále. V řízení proti právnickým osobám obecně pro písemnosti se užije § 34 odst. 8 TOPO, podle kterého platí, že má-li právnická osoba zmocněnce nebo byl-li jí určen opatrovník, písemnosti určené právnické osobě se doručují pouze tomuto zmocněnci nebo opatrovníkovi, pokud trestní řád nestanoví jinak. V návaznosti na podkapitulu 5.1.2. Fáze vyhlášení zde mohou pokračovat a uvést, že vedle oznámení usnesení vyhlášením druhou možností jeho oznámení je doručení opisu usnesení příslušným osobám. Písemnosti, které se doručují stranám nebo jiným subjektům, mají pro ně zpravidla významné procesní důsledky. Proto právní účinky, které trestní řád spojuje s doručením písemností (např. počátek běhu lhůty k podání opravného prostředku), nastávají jen tehdy, byla-li písemnost doručena řádně, tj. některým ze způsobů, které pro danou písemnost předepisuje nebo připouští trestní řád.²⁶⁴

Oznamuje-li se usnesení doručením opisu, doručí se jen obhájci, popřípadě zmocněnci. V takovém případě nemá právní účinky nadbytečné doručení opisu usnesení, které orgán činný v trestním řízení provádí nad rámec svých povinností. Lhůta pro podání stížnosti plyne od vyhlášení usnesení či doručení jeho opisu obhájci, neuplatní se § 143 odst. 1 tr. řádu, podle něhož běží lhůta k podání stížnosti od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.²⁶⁵

Doručováním se rozumí úkon, jehož cílem je zajistit, aby písemnost, pocházející zpravidla od orgánu činného v trestním řízení se dostala nebo alespoň mohla dostat do rukou adresáta.²⁶⁶ Jde-li o osobu, která není plně svéprávná nebo její svéprávnost je omezena a která obhájce, případně zmocněnce nemá, oznámí se usnesení, prakticky se tedy doručí jeho opis, jejímu zákonnému zástupci nebo opatrovníku.

Oznamuje-li se však obviněnému, jehož svéprávnost je omezena, usnesení, proti němuž má právo podat stížnost, je třeba oznámit je, opět prakticky tedy doručit opis usnesení, jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho opatrovníku. Srov. § 67 odst. 3 ZSVM, podle něhož oznamuje-li se mladistvému, který není plně svéprávný, usnesení, proti němuž má právo podat stížnost, je třeba je oznámit jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho zákonnému zástupci nebo opatrovníku. Je-

---

²⁶⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

²⁶⁵Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky uveřejněné pod číslem R 54/1984 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 9. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>. A též usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích uveřejněné pod číslem R 53/2002 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 9. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²⁶⁶Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 680 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

li obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo na pozorování ve zdravotnickém ústavu, je třeba takové usnesení oznámit, tedy prakticky doručit jeho opis, jak obviněnému, tak i jeho obhájci i tehdy, je-li obviněný osobou, jejíž svéprávnost omezena není.²⁶⁷

Podle § 137 odst. 4 tr. řádu usnesení, jímž bylo rozhodnuto o opravném prostředku, se státnímu zástupci, osobě, které se rozhodnutí přímo dotýká, a osobě, která svým návrhem dala k usnesení podnět, vždy v opise doručí - této osobě trestní řád přiznává postavení strany trestního řízení (§12 odst. 6 tr. řádu). V této souvislosti stojí za připomenutí, že v § 12 odst. 6 tr. řádu je mezi stranami trestního řízení pro fázi řízení před soudem stále vyjmenován již obsolentní společenský zástupce.²⁶⁸ Ve věcech mladistvých nebyl-li zástupce příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí přítomen při vyhlášení usnesení, proti němuž je přípustná stížnost nebo jímž bylo trestní stíhání zastaveno nebo přerušeno anebo věc postoupena, doručí se mu opis tohoto usnesení (§ 67 odst. 2 ZSVM).

Novela ZSVM provedená zákonem č. 55/2017 Sb. rozšířila okruh osob, jimž je třeba doručit usnesení, proti němuž má právo podat stížnost mladistvý, není-li plně svéprávný (§ 67 odst. 3 ZSVM), a výslovně zpřesnila pravidla pro běh lhůt k podání opravných prostředků proti rozhodnutím a jejich zpětvzetí. Zakonodárce sledoval posílení ochrany zájmů nezletilých dětí a osob, jimž je nutné doručit tato rozhodnutí spolu s odsouzeným mladistvým. Orgánu sociálně-právní ochrany dětí běží lhůty samostatně podle § 72 odst. 1 věta první ZSVM.²⁶⁹ S účinností od 18. 7. 2017 podle § 72a odst. 1 ZSVM lhůta pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí, které se doručuje nebo oznamuje jak mladistvému, tak i jeho obhájci nebo zákonnému zástupci nebo opatrovníku, běží od toho doručení nebo oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

Podle stavu právní úpravy, která platila do 17. 7. 2017, se otázkou počátku běhu lhůty pro podání opravného prostředku, jde-li o rodiče mladistvého, který nedovršil v době doručování usnesení věku osmnácti let nebo jiným způsobem nenabyl plné svéprávnosti, zabýval Nejvyšší soud. Ve svém rozsudku stanovil, že protože rodič takového mladistvého má v řízení postavení zákonného zástupce a podle § 43 odst. 1 ZSVM má mimo jiné i právo za něj podávat opravné prostředky, podle § 137 odst. 1 tr. ř. se takovému rodiči musí oznámit

²⁶⁷Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 101 a násl.

²⁶⁸Institut společenského zástupce byl zrušen novelou tr. řádu č. 265/2001 Sb. k 31. 12. 2001. Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 190.

²⁶⁹Hrušáková, M., Žatecká, E. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: Komentář*. ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 6. 2022]. ASPI_ID KO218_2003CZ. ISSN 2336-517X. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

usnesení soudu a ve smyslu § 143 odst. 1 tr. ř. se pak běh lhůty pro podání stížnosti počítá od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději. Zákonodárce tak citovanou novelou zpřesnil ZSVM o úpravu vycházející ze stejných zásad, na kterých později výkladem předchozí právní úpravy Nejvyšší soud vystavěl tento rozsudek.²⁷⁰

K doručování ve věcem mladistvých existuje zajímavé stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky (dále jen „Nejvyšší soud ČSR“), na základě něhož povinnost doručit rozsudek zákonnému zástupci mladistvého obžalovaného trvá do doby nabytí zletilosti obžalovaným. Není-li do té doby rozsudek zákonnému zástupci doručen, nemůže lhůta k podání odvolání u obžalovaného a jeho obhájce uplynout dříve než po osmi dnech ode dne, v němž obžalovaný dovršil osmnáctý rok svého věku (popř. v němž obžalovaný starší šestnácti let uzavřel manželství – srov. nabývání plné svéprávnosti podle § 30 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník²⁷¹), tj. ode dne, v němž nejpozději měl být rozsudek zákonnému zástupci mladistvého obžalovaného doručen. Stejná lhůta k podání odvolání však běží i dřívějším zákonným zástupcům mladistvého obžalovaného (pokud jimi je některá z osob uvedených v § 247 odst. 2 tr. řádu), kteří však již nemohou podat odvolání za obžalovaného proti jeho vůli.²⁷²

Následující závěry a doporučení Ústavního soudu, které zde uvádím, se týkaly vydání trestního příkazu, avšak je třeba podle mého mínění je vztáhnout i na celé přípravné řízení. V souladu se základní zásadou trestního řízení vyjádřenou v § 2 odst. 14 věta druhá tr. řádu, která opravňuje, aby každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, používal před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá, která je dále rozvedena v § 28 tr. řádu, Ústavní soud ve svém plenárním stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 49/18 ze dne 29. 1. 2019 judikoval, že je zásahem v rozporu s čl. 36 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) ve spojení s čl. 38 odst. 2 a čl. 8 odst. 2 Listiny, pokud orgány činné v trestním řízení spojují právní účinky s pouhým doručením opisu trestního příkazu, který bylo třeba za podmínek trestního řádu přeložit do cizího jazyka, aniž byl úřední překlad tohoto trestního příkazu obviněnému doručen podle § 28 odst. 3 tr. řádu. A stejně tak je neústavním zásahem orgánů činných v trestním řízení, spojují-li právní účinky doručení takového trestního příkazu se vzdáním se práva podat odpor osobou, proti které byl vydán,

---

²⁷⁰Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem R 10/2018 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²⁷¹Poznámka autora.

²⁷²Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR uveřejněné pod číslem R 48/1979 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 3. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

když ta předtím v průběhu trestního řízení prohlásila, že neovládá český jazyk, a nebyla vzhledem ke své specificky zranitelné pozici dostatečně poučena o významu vzdání se tohoto práva, popř. jí toto poučení nebo obsah trestního příkazu nebyly náležitě přetlumočeny.²⁷³

Ve stanovisku Ústavní soud odkázal mimo jiné na svůj předchozí nález sp. zn. III. ÚS 3816/16 ze dne 21. 3. 2017, kterým označil za neústavní zásah Obvodního soudu pro Prahu 1, jenž spočíval v nenařízení hlavního líčení po vzdání se práva odporu proti doručenému trestnímu příkazu, který nebyl obviněné přeložen/přetlumočen nebo jsou-li o řádnosti takového překladu či přetlumočení důvodné pochybnosti.

Právě i k vyvrácení různých pochybností stran vedení spravedlivého procesu Ústavní soud podle mého názoru příhodně v obecné rovině doporučil, aby byl z jednání (ať je jeho forma jakákoli) zásadně pořizován audio záznam nebo písemný protokol. Protokol by pak měl zachycovat (minimálně) nejdůležitější okamžiky jednání, mezi které bezpochyby patří i otázka doručení a přetlumočení či překladu trestního příkazu v případě trestního řízení s cizinci. Zvláštní důraz je v takových případech nutno klást i na zachycení poučení o opravném prostředku (a o jeho důsledcích) a případné reakce na toto poučení ze strany obviněných.

Výše uvedené závěry a doporučení Ústavního soudu je třeba podle mého mínění vztáhnout dále i na celá přípravná řízení vedená nejenom proti cizincům a uplatnit je při obdobných úkonech orgánů činných v trestním řízení, zejména vydávají-li rozhodnutí vyjmenované v § 28 odst. 2 tr. řádu – např. usnesení o zahájení trestního stíhání. Ale i ve spojení s odst. 4 téhož paragrafu, podle kterého je třeba obviněnému písemně přeložit i písemnost neuvedenou v odstavci 2, je-li to zapotřebí pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu, a to v rozsahu určeném orgánem činným v trestním řízení, který je zcela nezbytný k seznámení obviněného se skutečnostmi, které jsou mu kladeny za vinu. Zde mě napadá jako vhodný praktický příklad příkaz k domovní prohlídce, který závažným způsobem zasahuje do základních práv a svobod, k tomu srov. blíže kapitolu 6. Rozhodnutí svého druhu.

Novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. totiž právě posílila realizaci práva obviněného nebo podezřelého (§ 28 odst. 5 tr. řádu) na použití jazyka, kterému rozumí.²⁷⁴

Nadto též Ústavní soud potvrdil svůj předchozí nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 291/96 ze dne 23. 9. 1997 o právu vzdát se odporu proti trestnímu příkazu, ve spojení se současným

---

²⁷³Stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 49/18 ze dne 29. 1. 2019 [cit. 3. 3. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>. Vyhlášeno též ve Sbírce zákonů pod č. 61/2019 Sb.

²⁷⁴Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

zněním § 314g odst. 1 poslední věta tr. řádu, viz podkapitola 4.3.2. Navrácení lhůty.

Blíže k aplikaci ustanovení § 28 tr. řádu viz podkapitola 5.1.3.Fáze písemného vyhotovení.

Trestní řád v ustanovení § 64 obecně upravuje doručování do vlastních rukou. Podle odst. 1 se do vlastních rukou se doručuje a) obviněnému obžaloba, návrh na schválení dohody o vině a trestu, návrh na potrestání a předvolání, b) osobám oprávněným podat proti rozhodnutí opravný prostředek opis tohoto rozhodnutí a c) jiná písemnost, jestliže to předseda senátu, státní zástupce nebo policejní orgán z důležitých důvodů nařídí. Obhájce ve vztahu k ustanovení písm. b), podává-li opravný prostředek v zastoupení obviněného, pak z hlediska podmínky uvedené v ustanovení § 64 odst. 1 písm. b) tr. řádu o doručování do vlastních rukou není osobou oprávněnou podat proti rozhodnutí opravný prostředek. Proto mu není nutno doručit rozhodnutí do vlastních rukou, ale postačí doručení způsobem vyplývajícím z ustanovení § 62 a 63 odst. 1 tr. řádu. To ovšem neplatí v případě obhájce v řízení proti uprchlému (§ 306 odst. 1 tr. řádu) a obhájce zemřelého obviněného (srov. např. ustanovení § 36a odst. 2 písm. d) tr. řádu), v němž z povahy věci vyplývá potřeba, aby rozhodnutí byla obhájci doručována ve spojení s § 63 odst. 4 tr. řádu do vlastních rukou.²⁷⁵

Zde je namístě uvést, že s účinností od 1. 7. 2012 jsou všem advokátům zřizovány ze zákona datové schránky.²⁷⁶ Tedy orgány činné v trestním řízení primárně doručují jakékoliv písemností, u nichž to je technicky možné (například *a contrario* originální listinné vyhotovení znaleckého posudku), obhájcům do jejich datových schránek. Vzhledem k tomu, že zákon o datových schránkách nerozlišuje doručovací postupy při doručování do datových schránek, tak jako to činí procesní předpisy pro účely listinného doručování, lze mít za to, že doručení do datové schránky splňuje nejen náležitosti doporučeného doručení do vlastních rukou (§ 49 o. s. ř.), ale argumentem *a maiori ad minus* i tzv. doručení jiných písemností (§ 50 o. s. ř.) a je v tomto ohledu univerzální a jednoduché.²⁷⁷ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, jen výslovně stanoví v § 19 odst. 2, že má-li být dokument doručen do vlastních rukou, je třeba, aby to odesílatel vyznačil v datové zprávě.

---

²⁷⁵Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích uveřejněné pod číslem R 7/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 18. 9. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²⁷⁶Ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, jenž nabyl účinnosti 1. 7. 2009.

²⁷⁷Korbel, F., Prudíková, D. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1 a násl. [cit. 21. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

Stejně jako Korbel s Prudíkovou argumentují Mates a Smejkal a dodávají, že významné je, že doručení dokumentu ať již tím, že se osoba do schránky přihlásí, nebo se tak stalo na základě fikce, má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou i jiná doručení, s nimiž příslušné procesní předpisy počítají, tj. doručení, které má být potvrzeno, i ostatní doručení, která není třeba vykazovat (§ 17 odst. 6 citovaného zákona).²⁷⁸

V § 64 odst. 2 až 3 tr. řádu je upraveno uložení písemnosti, nebyl-li adresát písemnosti, kterou je třeba doručit do vlastních rukou, zastižen. Odstavec 4 pak upravuje náhradní doručení fikci, podle níž se uložená, nedoručená písemnost po uplynutí deseti dnů od uložení, považuje za doručenou posledního dne této lhůty, i když se adresát o uložení nedověděl, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, nebo uvedenou adresu označil pro účely doručování. Odstavec 5 při doručování taxativně vyjmenovaných písemnosti vylučuje použití institutu náhradního doručení podle předchozího odst. 4. Jedná se o případy, doručují-li se a) obviněnému usnesení o zahájení trestního stíhání, obžaloba, návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu, rozsudek, trestní příkaz nebo předvolání k hlavnímu líčení nebo veřejnému zasedání, nebo b) jiná písemnost, jestliže to předseda senátu, státní zástupce, nebo policejní orgán z důležitých důvodů nařídí. Zákonodárce u těchto písemností vyloučil náhradní doručení z důvodu závažnosti právních důsledků s nimi spojených a jejich významu pro realizaci ústavně garantovaných práv na obhajobu a spravedlivý proces, které by jinak byly možností uplatnění náhradního doručení těchto písemností, co do včasného seznámení se adresáta s nimi, reálně omezeny.

V praxi se může stát, že některá písemnost výslovně neuvedená v citovaném ustanovení odst. 5 se svým významem rovná tam vyjmenovaným písemnostem. Ústavní soud v takových případech vyžaduje, aby orgány činné v trestním řízení uplatnily možný ústavně konformní výklad § 64 odst. 5 tr. řádu a vždy nařídily podle § 64 odst. 5 písm. b) trestního řádu, že tu kterou písemnost nelze doručovat náhradním způsobem.²⁷⁹ Citovaný případ se týkal rozhodnutí ve vykonávacím řízení – usnesení soudu o nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu (§ 330 tr. řádu). Rozhodnutí o povinnosti nástupu výkonu trestu odnětí svobody se tak svým významem blíží např. odsuzujícímu rozsudku nebo některým jiným rozhodnutím, která patří mezi písemnosti, u kterých je doručování náhradním způsobem vyloučeno *ex lege*.

²⁷⁸Mates, P., Smejkal, V. *Možnosti elektronické komunikace s orgány veřejné moci*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 461 a násl. [cit. 4. 1. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁷⁹Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3026/16 ze dne 18. 11. 2016 [cit. 21. 4. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

Podle mého názoru závěry Ústavního soudu lze vztáhnout na obdobné případy ve všech fázích trestního řízení, ve kterých různé orgány činné v trestním řízení doručují adresátům písemnosti, jež jsou svými právními důsledky významné ve shora popsaném smyslu. Typově může jít o opisy rozhodnutí osobám oprávněným podat proti těmto rozhodnutím opravné prostředky (§ 64 odst. 1 písm. b) tr. řádu), zvláště jde -li o zákonné zástupce nebo opatrovníky osob, které nejsou plně svéprávné, v řízení proti mladistvým (§ 67 odst. 3 ZSVM) apod. Tento můj názor při současné právní úpravě umenšit využití náhradního doručení je podpořen i starším názorem trestního kolegia Nejvyššího soudu, podle kterého stávající úpravu možností náhradního doručování není nutno rozšiřovat, ale spíše je třeba hledat jiné – i personální – možnosti, jak zefektivnit doručování zásilek, u nichž nelze využít fikce doručení (např. doručování prostřednictvím soudních doručovatelů nebo justiční strážže).²⁸⁰

Ve stejné zprávě trestní kolegium Nejvyššího soudu též kriticky hodnotí institut společného zmocněnce poškozených upravený v § 44 odst. 2 tr. řádu. Tato úprava měla nejen posílit postavení poškozeného, ale i urychlit řízení ve věcech, ve kterých figuruje větší množství poškozených. Ze závěru průzkumu Nejvyššího soudu se podává, že úprava se zřejmě neosvědčuje. V otázce doručování je problém s často velice složitým zjišťováním adres poškozených. U rozsáhlých trestních věcí s větším množstvím poškozených tato agenda soudy neúměrně zatěžuje. Nejvyšší soud vyslovil, zda by adhezní řízení nemělo být ponecháno více na iniciativě poškozených, a zda by v těchto věcech nešlo vyrozumívat poškozené o možnosti připojit se s nárokem na náhradu škody (usnesení vydané v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudcem podle § 44 odst. 2 tr. řádu) prostřednictvím oznamů na soudní desce, případně v kombinaci s nějakou formou veřejné vyhlášky např. v tisku.²⁸¹

O široké využitelnosti oznamování písemností v trestním řízení prostřednictvím úřední desky pojednává článek Žďárského.²⁸² Žďárský, který je státním zástupcem na Nejvyšším státním zastupitelství²⁸³, v článku nejprve usuzuje, že v praxi státních zástupců a zřejmě i mnoha trestních soudců se doručování v trestním řízení s využitím úřední desky vyskytuje velmi zřídka. Dále popisuje využití úřední desky při doručování písemností do vlastních rukou

²⁸⁰ZPRÁVA O ANALÝZE A VYHODNOCENÍ ÚČINNOSTI NOVELY TRESTNÍHO ŘÁDU Č. 265/2001 SB. VE VZTAHU K SOUDNÍMU ŘÍZENÍ Nejvyššího soudu sp. zn. 0 Ts 42/2003 ze dne 29. 9. 2004 uveřejněná pod číslem 36/2004 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní [cit. 29. 4. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://sbirka.nsoud.cz>>.

²⁸¹Tamtéž.

²⁸²Žďárský, Z. *K doručování a k využití úřední desky v trestním řízení*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2014, ročník 13, číslo 3, s. 55 a násl. [cit. 22. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁸³Struktura státního zastupitelství [cit. 29. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://verejnazaloba.cz/nsz/struktura/odbory/odbor-trestniho-rizeni/>>.

adresáta, podle různých způsobů doručování upravených v trestním řádu a na principu subsidiarity podle § 63 odst. 1 tr. řádu upravených též v o. s. ř.

Při neúspěšném doručování písemností do vlastních rukou adresáta, ačkoliv mu byla zanechána výzva k vyzvednutí písemnosti, po marném uplynutí desetidenní lhůty od jejího uložení o tom odesílající orgán vyvěsí *sdělení* na své úřední desce (§ 64 odst. 4 věta druhá a třetí tr. řád a též subsidiárně § 49 odst. 4 věta druhá a třetí o. s. ř.).

V případě, že adresát nebyl poštou zastižen a výzvu k vyzvednutí písemnosti mu nebylo možné zanechat, pošta písemnost vrátí odesílajícímu soudu nebo státnímu zastupitelství, které písemnost uloží a na jejichž úřední desce se vyvěsí *výzva* k vyzvednutí písemnosti (§ 49 odst. 2 o. s. ř.). I poté, po marném uplynutí desetidenní lhůty od uložení písemnosti, Žďárský za použití analogie se situací zmíněnou v předchozím případě připouští vyvěsit na úřední desce odesílajícího orgánu *sdělení*, kde si může adresát písemnost vyzvednout, aby se i adresát, který si písemnost nevyzvedl ve lhůtě požadované zákonem, mohl s písemností seznámit. Možnost vyvěsit *sdělení* v tomto případě výslovně uvádějí též Korbel a Prudíková.²⁸⁴

Se situací, v níž soud nebo státní zastupitelství v trestním řízení doručují písemnost určenou do vlastních rukou adresáta prostřednictvím pošty, pošta jim následně písemnost vrátí, ony samy písemnost uloží a vyvěsí o tom výzvu na úřední desce, trestní řád nepočítá, neboť § 64 odst. 3 tr. řádu připouští uložení písemnosti u soudu a státního zastupitelství pouze v případech, doručují-li písemnost jejich doručovatelé nebo orgán justiční stráže podle § 64 odst. 3 písm. a), b) a 62 odst. 1 tr. řádu. Civilní procesní úprava na tuto situaci myslí v § 49 odst. 3 písm. b) o. s. ř., podle kterého se písemnost ukládá u soudu, jemuž byla vrácena z důvodu nemožnosti zanechat výzvu. S ohledem na subsidiární užití ustanovení pro doručování v občanském soudním řízení (§ 63 odst. 1 tr. řádu) je tudíž úprava obsažená v občanském soudním řádu v těchto specifických situacích dostačující a plně využitelná i pro doručování v trestním řízení.

Jestliže by byla písemnost určená do vlastních rukou adresáta doručována jiným doručujícím orgánem než poštou, tj. soudním doručovatelem, doručovatelem státního zastupitelství, orgánem justiční stráže, orgánem obce nebo policejním orgánem, pro uložení písemnosti a následné vyvěšení *sdělení* a výzvy na úřední desce, resp. pro dovození tzv. fikce doručení by se uplatnila v zásadě shodná pravidla a podmínky jako při doručování písemností poštou,

---

²⁸⁴Korbel, F., Prudíková, D. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1 a násl. [cit. 21. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

uvádí Žďárský.²⁸⁵

Naopak u doručování písemností, jež nejsou určeny do vlastních rukou adresáta, pokud trestní řád konkrétní způsob doručování v trestním řízení doručujícím orgánem upravuje („nestanoví jinak“ ve smyslu § 63 odst. 1 tr. řádu, a tedy principu subsidiárního použití úpravy v o. s. ř.) a (současně) o. s. ř. u tohoto způsobu doručování možnost vyvěšení písemnosti na úřední desce soudu připouští, pak podle názoru Žďárského nic nebrání vyvěšení takové písemnosti na úřední desce podle § 50 odst. 2 o. s. ř. i při doručování v trestním řízení. Pokud doručující orgán není ve svém postupu upraveném v § 50 odst. 1 o. s. ř. úspěšný, tj. nebyl-li adresát doručujícím orgánem zastižen a (současně) doručovanou písemnost nelze vhodit do schránky, anebo když v místě doručení nelze zanechat oznámení (arg. „*Nelze-li doručit podle odstavce 1, ...*“), až v takovém případě nastupuje režim předpokládaný v odstavci 2, podle něhož je nedoručená písemnost doručujícím orgánem vrácena odesílajícímu soudu, který ji doručí vyvěšením na své úřední desce, přičemž takto vyvěšená písemnost se považuje za doručenou desátým dnem po vyvěšení. Shora zmíněná desetidenní úložní doba se v takovém případě nepočítá od data vyvěšení sdělení na úřední desce, nýbrž od zanechání písemné výzvy adresátovi (pošta je povinna uvést, ve který den nebyl adresát zastižen).

Tento postup přichází v úvahu pouze při doručování písemností, které nejsou určeny do vlastních rukou adresáta, neboť pro postup při doručování písemností do vlastních rukou upravený v § 49 o. s. ř. obsahuje trestní řád speciální úpravu v § 64 a pokud jde o úřední desku státního zastupitelství, analogický postup je v obdobných případech výslovně vyloučen kancelářským řádem státního zastupitelství v jeho § 14 odst. 5 věta druhá²⁸⁶.

Právě popsané názory Žďárského se mi líbí zejména proto, že Žďárský jasně ukazuje, jak efektivně lze využívat již stávající právní úpravy. Dokazuje tím, že za účelem lepšího využívání úřední desky při doručování v trestním řízení, aby doručení adresátům se stalo účinnějším, není třeba legislativních změn.

Na závěr Žďárský zdůrazňuje, že v žádném z obou případů se nejedná o doručování písemností jejím vyvěšením na úřední desce, nýbrž o doručování písemností doručujícím orgánem (v konkrétních případech poštou) s využitím úřední desky orgánu činného v trestním řízení způsobem předpokládaným civilní a trestní procesní úpravou. *A contrario* srov.

²⁸⁵Žďárský, Z. *K doručování a k využití úřední desky v trestním řízení*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2014, ročník 13, číslo 3, s. 55 a násl. [cit. 22. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁸⁶Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství. In *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2022].

samostatný způsob doručování, s nímž *expressis verbis* počítá § 50l o. s. ř. (arg. „*Stanoví-li zákon, že rozhodnutí nebo jiná písemnost mají být vyvěšeny na úřední desce...*“). V jiných než v zákoně uvedených případech ani z jiných než v zákoně uvedených důvodů nelze tímto způsobem žádnému z účastníků účinně doručovat.²⁸⁷

Ustanovení § 64a tr. řádu pak upravuje situaci, odepře-li adresát, popřípadě osoba oprávněná za něj písemnost převzít, písemnost přijmout. Tehdy se to poznamená na doručence spolu s datem a důvodem odepření a písemnost se vrátí. Uzná-li předseda senátu, státní zástupce nebo policejní orgán, který písemnost odeslal, že přijetí bylo odepřeno bezdůvodně, považuje se písemnost za doručenu dnem, v němž přijetí bylo odepřeno; na tento následek musí být adresát doručovatelem upozorněn.

Doručování do datové schránky (§ 62 odst. 1 věta první tr. řádu) je blíže upraveno v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, jenž nabyl účinnosti 1. 7. 2009. Pro sjednocení nejednotné praxe soudů se jím zabýval Nejvyšší soud a přijal stanovisko pléna publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1/2017. Jedná se o plenární stanovisko v zájmu jednotného rozhodování soudů ve smyslu § 14 odst. 3 ZSS, protože jde o problematiku, která se týká občanskoprávního a obchodního kolegia, ale i trestního kolegia Nejvyššího soudu, neboť i orgány činné v trestním řízení doručují písemnosti především do datové schránky a při doručování v trestním řízení se zčásti použijí přiměřeně též předpisy platné pro doručování v občanském soudním řízení podle principu subsidiarity (§ 63 odst. 1 tr. řádu). Stanovisko se zevrubně zabývá podáním činěným v elektronické podobě a doručováním elektronicky vyhotovených písemností soudem prováděným prostřednictvím veřejné datové sítě. Závěry stanoviska platí v trestním řízení pro podání stran nebo jiných subjektů, které mají obdobné postavení jako strany (§ 59 odst. 1 tr. řádu).²⁸⁸ Dále k doručování po 1. 7. 2009 na základě citovaného zákona srov. článek autorů Korbela a Prudíkové.²⁸⁹ Tehdy souhrnná novela občanského soudního řádu²⁹⁰ a doprovodné

---

²⁸⁷Žďárský, Z. *K doručování a k využití úřední desky v trestním řízení*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2014, ročník 13, číslo 3, s. 55 a násl. [cit. 22. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁸⁸Stanovisko Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem R 1/2017 st. Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. In *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

²⁸⁹Korbel, F., Prudíková, D. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In *Právní rozhledy* [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1 a násl. [cit. 21. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

²⁹⁰Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

novely dalších procesních předpisů zejména změnilo zákonné pořadí způsobů doručování s prioritizací doručování do datové schránky.

Doručují-li písemnost soud nebo státní zastupitelství samy, činí tak svými doručovateli nebo orgány justiční stráže. A nelze-li takto písemnost doručit, doručí se prostřednictvím příslušného policejního orgánu (§ 62 odst. 1 tr. řádu).

Stejně jako vyhotovení soudních písemností i jejich doručování je blíže upraveno v ustanoveních j. ř. s. (§28a a násl.) a v. k. ř. (§ 12 a násl.).

5.1.5. Judikatura Ústavního soudu ve věcech oznamování usnesení doručením, nebo vyhlášením

Konkurencí oznamování usnesení buď doručením, nebo vyhlášením se postupně věnoval Ústavní soud v řadě nálezů. Budu se jim v této podkapitole věnovat převážně v chronologickém pořadí, protože tak lze podle mého názoru nejlépe ukázat, jak na sebe argumentačně navazují a tuto argumentaci postupně rozvíjejí.

Prvním z nich byl náleží z roku 2005 a týkal se nikoliv přípravného řízení, ale podané stížnosti proti usnesení, kterým Městský soud v Brně zamítl návrh na povolení obnovy řízení. Stížnostní soud stížnost zamítl jako opožděnou, protože lhůtu k jejímu podání počítal od vyhlášení napadeného usnesení při veřejném zasedání za přítomnosti stěžovatelovy obhájkyne. Ústavní soud vycházel z výše v práci citovaných ustanovení § 137 tr. řádu a na základě výkladu jazykového, tak i logického a systematického uzavřel, že § 137 odst. 1 tr. řádu zakládá právní účinky oznámení usnesení kontravalentně buď vyhlášením, anebo doručením. Není-li účelem a smyslem doručování toliko naplnění jeho informační funkce, povinnost doručovat dle § 137 odst. 4 tr. řádu ve spojení s ustanovením § 143 odst. 1 a § 140 odst. 1 písm. b), alinea aa) tr. řádu vylučuje právní účinky oznámení usnesení vyhlášením (*argumentum reductionis ad absurdum*).

Ve vztahu k výkladu teleologickému Ústavní soud zopakoval, že jednotlivá ustanovení jednoduchého práva jsou orgány veřejné moci povinny interpretovat a aplikovat v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod, tj. v daném případě *in favorem* procesně oprávněného. Zde odkázal na svoji bohatou judikaturu. Tudíž i při případné, hypoteticky možné konkurenci více metodologicky racionálně

obhajitelných interpretačních alternativ je nutno zvolit jako výsledek výkladu tu, která opodstatněně nabývá přednosti před ostatními, tj. upřednostnit interpretaci takovou, jež je ústavně konformnější. Tento přístup Ústavního soudu, jímž jasně vede všechny orgány veřejné moci, aby vždy hledaly a upřednostňovaly ústavně konformnější interpretaci práva, dokládám na více místech této práce, např. v podkapitole 4.3.2. Navrácení lhůty, a též jej připomíná Říha na mnoha místech ve svém článku zabývajícím se přípravným řízením a rozhodováním soudce v něm²⁹¹.

Nepočítal-li běh lhůty pro podání stížnosti krajský soud až od doručení opisu napadeného usnesení stěžovatelově obhájkyňi, porušil (vyloučil) ústavně zaručené základní právo stěžovatele vyjádřit se k věci s tím, aby se soud za splnění zákonných podmínek vyloženými výhradami zabýval, obsažené v základním právu na spravedlivý proces v intencích kautel plynoucích z čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a též čl. 6 odst. 1 Úmluvy.²⁹²

Na závěrech vyslovených v tomto nálezu neměl stejný senát Ústavního soudu důvod ničeho měnit v následující trestní věci týkající se totožné situace, tj. přiznání právních účinků vyhlášení usnesení o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení v přítomnosti stěžovatele v protikladu jejich přiznání až k okamžiku doručení opisu usnesení stěžovateli. Ústavní soud argumentaci rozvedl, že pokud stěžovateli bylo nutno ve smyslu § 137 odst. 4 tr. řádu doručit opis usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4, pak jeho přítomnost při vyhlášení citovaného usnesení nezaložila účinky oznámení, které nastalo až doručením opisu usnesení. Opačný závěr by nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoúčelná; takový závěr je proto zjevně nesprávný a absurdní. Usnesení o oprávněném prostředku ve smyslu § 137 odst. 4 tr. řádu. se přitom svým významem blíží rozsudku, a právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit. Pokud by se lhůta k podání stížnosti neodvívjela od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl. Obeznačenost s písemným odůvodněním usnesení je pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. Nadto chybný závěr, že by lhůta k podání stížnosti začala běžet od doručení opisu usnesení, pouze pokud oprávněná osoba nebyla přítomna jeho vyhlášení, navíc bezdůvodně zvýhodňuje osoby nepřítomné při vyhlášení usnesení, což není žádoucí, a tento

---

²⁹¹Říha, J. *Rozhodování soudce v přípravném řízení a jeho příslušnost – současnost a budoucnost*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 13 a násl. [cit. 14. 7. 2022]. ASPI_ID LIT238717CZ. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.

²⁹²Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 303/04 ze dne 10. 3. 2005 [cit. 22. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

závěr by mohl vést k obstrukčnímu jednání oprávněných osob.²⁹³

Na tyto citované dva nálezy poté ještě navázal a závěry z nich potvrdil třetí náleží Ústavního soudu týkající se druhově totožné věci sp. zn. IV. ÚS 2519/07 ze dne 23. 1. 2008. Z judikatury Ústavního soudu následně vyšel Nejvyšší soud a rozsudkem rozhodl, že usnesení, jímž byl zamítnut návrh na povolení obnovy trestního řízení, je třeba všem oprávněným osobám oznámit nikoli jen vyhlášením, nýbrž též doručením opisu usnesení, neboť se jedná o usnesení, jímž bylo rozhodnuto o oprávněném prostředku ve smyslu § 137 odst. 4 tr. řádu. Lhůta k podání stížnosti běží oprávněným osobám až od okamžiku doručení opisu tohoto usnesení.²⁹⁴

Z novější judikatury pak odkazují např. na věc sp. zn. III. ÚS 3265/14 ze dne 29. 10. 2015, v níž Ústavní soud rozhodl stejným způsobem. Dovedil, že stížnostní soud porušil sice normy podústavního práva, avšak v důsledku toho byl stěžovatel zbaven oprávněné instance, resp. práva na věcné projednání svého oprávněného prostředku, a tím mu byla odňata možnost reálně a efektivně ve své věci jednat před soudem ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny; ústavněprávní roviny bylo tak dosaženo, a důvod ke kasačnímu zásahu Ústavního soudu je dán. Tehdy již Krajské státní zastupitelství v Plzni k žádosti o vyjádření vedlejšího účastníka uvedlo, že se argumentace stěžovatelů jeví s ohledem na dosavadní judikaturu Ústavního soudu jako opodstatněná.

Dále uvádím náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3842/17 ze dne 31. 5. 2018, který již zcela odkazuje na vlastní bohatou judikaturu v této věci, když řekl, že otázkou, zda lhůta k podání stížnosti proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na obnovu řízení, běží od vyhlášení tohoto usnesení nebo až od doručení jeho opisu, se již Ústavní soud v minulosti zabýval a dospěl k závěru, že rozhodným okamžikem je datum doručení usnesení. Zajímavostí je, že k této ústavní stížnosti se Krajský soud v Českých Budějovicích jako účastník řízení, který napadeným usnesením zamítl stížnost proti zamítnutí návrhu stěžovatele na povolení obnovy řízení pro opožděnost, vyjádřil tak, že námitky obsažené v ústavní stížnosti označil za důvodné. Konstatoval přitom, že usnesení Okresního soudu v Prachaticích je rozhodnutím podléhajícím režimu § 137 odst. 4 tr. řádu, a počátek běhu lhůty k podání stížnosti tak byl stanoven nesprávně (okamžik vyhlášení ve veřejném zasedání za přítomnosti stěžovatele a

²⁹³Náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 457/05 ze dne 5. 1. 2006 [cit. 22. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

²⁹⁴Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem R 8/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 12. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

jeho obhájce), na základě čehož byla stížnost usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. řádu zamítnuta.

Stejně tak se k téže problematice právních účinků oznámení usnesení váže náleží Ústavního soudu týkající se přeměny trestu ve výkonávacím řízení. Shora uvedené závěry vyzývající k hledání ústavně konformnější interpretace práva Ústavní soud doplnil odůvodněním, že postupuje-li účastník, domáhaje se svých práv stanoveným postupem, v souladu s právní úpravou a relevantní judikaturou, není možné výklad jednotlivých pojmů zúžit v jeho neprospěch²⁹⁵.

K téže problematice ve vazebním řízení, které má z povahy věci větší relevanci k tématu rigorózní práce, neboť se o vazbě rozhoduje i již během prvního stadia trestního řízení, pak uvádím následující dva nálezy Ústavního soudu.

První náleží se týkal usnesení o ponechání obžalovaného ve vazbě, které soud pouze vyhlásil za jeho přítomnosti v hlavním líčení, aniž by jeho obhájci vyhotovený opis tohoto usnesení později doručil. Ústavní soud zopakoval obsah znění § 137 odst. 1 tr. řádu a pokračoval tak, že z dnes již v daném ohledu ustálené judikatury vyplývá, že jednotlivá ustanovení jednoduchého práva jsou orgány veřejné moci povinny interpretovat a aplikovat v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod. Odkázal na svoji bohatou judikaturu a k otázce napětí mezi doslovným a teleologickým výkladem tedy opět Ústavní soud konstatoval, že neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace vycházející pouze z jazykového výkladu.

Soud není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, ve kterém to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle, rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci. Takto Ústavní soud akceptuje teleologický výklad jako interpretační přístup jazykovému na roveň postavený, jenž je způsobilý v kontextu racionální argumentace představovat významný korektiv při zjištění obsahu právní normy. Nezbytným předpokladem naplnění smyslu a účelu jednak ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces a v tom rámci práva na obhajobu, jakož i smyslu a účelu práva podat opravný prostředek (stížnost) vůči prvostupňovému soudnímu rozhodnutí,

---

²⁹⁵Náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3003/19 ze dne 10. 12. 2019 [cit. 30. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

je reálná možnost seznámit se s rozhodovacími důvody obsaženými v rozhodnutí, jež je podrobena stížností kritice. Pouze za těchto podmínek se stěžovateli dostává i kvalifikované možnosti skutkově a právně argumentovat, a tedy v případě svého nesouhlasu zpochybňovat argumenty obsažené v odůvodnění, na nichž výrok jím napadeného rozhodnutí spočívá.

Vyjádřeno poněkud jiným způsobem, dikci § 137 odst. 1 tr. řádu nutno vyložit pro oblast předmětného vazebního rozhodování za nastalé procesní situace tak, že stěžovateli mělo být příslušné usnesení Okresního soudu v Kolíně včetně jeho odůvodnění prokazatelně oznámeno takovým způsobem, aby z obsahu oznámení byly seznatelné všechny důvody, o něž se opírá výrok rozhodnutí. Tato úplnost a prokazatelnost oznámení má význam nejen pro realizaci práva obviněného na obhajobu, nýbrž též pro reálnou kontrolu zákonnosti řízení ze strany druhoinstančního orgánu. Těmto požadavkům lze podle Ústavního soudu alternativně vyhovět několika způsoby uvedenými v trestním řádu (§ 136, 137, 55a, 55b): 1. doručením opisu usnesení též obviněnému (resp. obhájci); 2. ústním vyhlášením usnesení, jehož plné znění (včetně odůvodnění) bude zapsáno v protokolu o úkonu; 3. ústním vyhlášením usnesení, jehož plné znění (včetně odůvodnění) bude podchyceno zvukovým záznamem. Pakliže se tak nestalo, Krajský soud v Praze nedostal požadavkům plynoucím z kautel ústavního pořádku České republiky, garantujících právo stěžovatele skutkově a právně argumentovat, tj. reálně a efektivně jednat před soudem ve své věci. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění (§ 128 odst. 2 ve spojení s § 138 tr. řádu), je totiž v posuzované věci obeznámenost s písemným odůvodněním usnesení, nadto týkajícím se v daném případě nikoliv nevýznamné otázky spjaté se zásahem do osobní svobody, pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. S ohledem na takto vyložené důvody Ústavní soud stížnosti pro porušení čl. 36 odst. 1, čl. 40 odst. 3 Listiny a čl. 6 odst. 1, odst. 3 písm. c) Úmluvy vyhověl a napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze v rozsahu týkajícím se stěžovatele zrušil.²⁹⁶

Druhým nálezem Ústavní soud posuzoval právní účinky usnesení, kterým byl vzat do vazby stěžovatel v přípravné fázi trestního řízení. Proti němu stížnost podal stěžovatelův obhájce s tím, že stěžovatel s napadeným usnesením a jeho odůvodněním nesouhlasí a že tuto stížnost doplní ve lhůtě jednoho týdne ode dne, v němž bude obhájci známo písemné vyhotovení napadeného usnesení. Usnesení o vzetí do vazby bylo vyhlášeno 27. 7. 2018 za přítomnosti stěžovatele a jeho obhájce. Lhůta pro podání stížnosti tedy dle Městského soudu v Praze

²⁹⁶Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 426/09 ze dne 9. 6. 2009 [cit. 31. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

uplynula 30. 7. 2018. Zároveň však byla stížnost podána 3. 8. 2018 ještě před doručením písemného vyhotovení usnesení obvodního soudu – dne 6. 8. 2018 obhájci a dne 10. 8. 2018 stěžovateli - a lze tedy předpokládat, že stěžovatel nesouhlasil s ústně vyhlášeným odůvodněním. Podnětem tedy nebylo následně vypracované písemné odůvodnění a svůj nesouhlas s ústním odůvodněním mohl stěžovatel vyjádřit v zákonné lhůtě. Stěžovatel poznamenal, že rozhodnutí soudu představuje vždy jeden projev vůle, a nelze tak stížností napadnout usnesení „vyhlášené“, a nikoliv usnesení „vyhotovené“. Lhůtu pro podání stížnosti nelze fakticky dělit dvojmo a podávat stížnosti dvě.

Stěžovatel měl v takovém případě právo seznámit se před podáním stížnosti s písemným vyhotovením napadeného usnesení obvodního soudu. Byla-li v rozporu s tímto právem jeho stížnost odmítnuta jako opožděná²⁹⁷, došlo k porušení jeho práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny, stejně jako práva na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny. Zejména v případě závažného zásahu do osobní svobody stěžovatele je třeba i možné nejasnosti v jeho postupu a obraně vykládat ve prospěch uplatnění jeho ústavně zaručených práv a svobod.²⁹⁸

Poslední v řadě níže uvedený náleží vycházel z řady výše citovaných nálezů týkajících se doručování v trestním řízení. Též odkazuje na náleží mimo přípravné řízení, a sice vykonávací řízení o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který však rozvíjí shora v práci uvedenou argumentaci Ústavního soudu.

Ústavní soud v něm judikoval, že v projednávané věci je z hlediska ústavněprávních záruk třeba přezkoumat konkrétní procesní situaci, v níž bylo stěžovateli, který podal proti usnesení soudu prvního stupně stížnost již při jednání soudu, doručeno písemné vyhotovení tohoto usnesení pouhé dva dny předtím, než ve věci jednal a rozhodl soud stížnostní, zatímco jeho obhájci bylo písemné vyhotovení usnesení soudu prvního stupně doručeno dokonce až poté, co stížnostní soud ve věci rozhodl.

Dle názoru Ústavního soudu je věc stěžovatele třeba zkoumat ve dvou navzájem souvisejících rovinách: Jde jednak o vlastní možnost adresáta soudního rozhodnutí účinně proti němu brojit opravným prostředkem, který mu zákon dává k dispozici. Dále jde o faktickou možnost účastníka soudního řízení využít právní pomoci, konkrétněji o realizaci práva na obhajobu v trestním řízení v jeho tzv. formální složce (právo mít obhájce a radit se s ním). V intencích

---

²⁹⁷Poznámka autora: Opožděná stížnost má být pro opožděnost podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. řádu správně zamítnuta.

²⁹⁸Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3780/18 ze dne 5. 2. 2019 [cit. 31. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

starších nálezů Ústavního soudu lze mít za to, že ani „předčasné“ podání stížnosti do protokolu, jíž oprávněná osoba bezprostředně reaguje na právě vyhlášené usnesení, jí nesmí znemožnit reagovat v rámci opravného prostředku na právní a skutkovou argumentaci uvedenou v odůvodnění usnesení, jež je teprve posléze vyhotoveno. V takovém případě je oprávněné osobě třeba poskytnout k doplnění její stížnosti přiměřenou dobu, jejíž délku je třeba přizpůsobit povaze napadeného usnesení, resp. jeho meritů (srov. vlastní lhůtu k podání stížnosti podle § 143 odst. 1 tr. řádu). Dále nelze přehlédnout, že stěžovatel měl v řízení obhájce a jakýkoli účinek spojený s oznámením usnesení ve smyslu § 137 odst. 1 tr. řádu mohl v daném případě nastat až doručením opisu usnesení tomuto obhájci (viz § 137 odst. 2 a § 143 odst. 1 větu za středníkem tr. řádu).

Článek 37 odst. 2 Listiny zaručuje právo na právní pomoc v jakémkoli řízení před soudy a jinými orgány veřejné moci. Toto právo je pro trestní řízení, jehož součástí je i řízení o návrhu podle § 331 odst. 1 tr. řádu, konkretizováno v čl. 40 odst. 3 Listiny. V projednávané věci byl postupem obecných soudů v řízení o stížnosti podle § 141 a násl. tr. řádu obhájce stěžovatele zbaven možnosti reagovat na skutkovou a právní argumentaci odůvodnění usnesení soudu prvního stupně, neboť písemné vyhotovení tohoto usnesení bylo obhájci doručeno až poté, co soud druhého stupně již dříve podanou stížnost zamítl.²⁹⁹

Ústavní soud zde poukázal na neúčinnost doručení opisu usnesení obviněnému, který má v řízení obhájce (§ 137 odst. 2 tr. řádu). Pokud v praxi je opis usnesení doručován nejen obhájci, zmocněnci, zákonnému zástupci či opatrovníku oprávněné osoby, ale i přímo této osobě, pak toto doručení je však nad rámec zákonné povinnosti. Určující pro právní účinky (běhu lhůty k podání stížnosti) usnesení je okamžik doručení obhájci či zmocněnci *a contrario* § 137 odst. 3 tr. řádu, podle kterého naopak je třeba usnesení, proti němuž má stížnost, oznámit obviněnému, jehož svéprávnost je omezena, a jeho opatrovníku, i když má obhájce. A též je-li svéprávný obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo na pozorování ve zdravotním ústavu, je třeba takové usnesení oznámit jak obviněnému, tak i jeho obhájci (§ 137 odst. 3 tr. řádu věta druhá).

Výše uvedené závěry z nálezů Ústavního soudu se pak projevují v praxi tak, že jako obhájce bývá přítomen při vyhlášení usnesení ve vazebním zasedání, kde soudci Okresního soudu v Náchodě poučují přítomného obviněného, že s ohledem na judikaturu Ústavního soudu lhůta k podání stížnosti neběží od oznámení usnesení vyhlášením, nýbrž až od doručení jeho

²⁹⁹Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1542/09 ze dne 23. 9. 2010 [cit. 31. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

opisu obhájci.³⁰⁰ Protože takto soudci poučují pouze ústně a stávající poučení obsažené v opisu usnesení uvádí, že stížnost se podává ve lhůtě 3 dnů od oznámení usnesení, tedy nepočítá výslovně s judikaturou Ústavního soudu, navrhol bych proto, aby v těchto případech poučení v naznačeném znění bylo napříště obsaženo přímo v písemných vyhotoveních usnesení. Právní jistotu snad nakonec přinese ustanovení navrhovaného § o5 odst. 1, až rekonfigurovaný trestní řád vstoupí v platnost a nabyde účinnosti, viz výše podkapitola 5. Usnesení. Zde uvádím poslední známé znění citovaného paragrafu: § o5

Lhůta a místo k podání

(1) Stížnost se podává u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, a to do 8 dnů od doručení opisu usnesení státnímu zástupci, osobě, které se rozhodnutí přímo dotýká, a osobě, která svým návrhem dala k usnesení podnět, a to i když byli při vyhlášení usnesení přítomni. V případech, ve kterých se usnesení nedoručuje, běží lhůta k podání stížnosti od jeho oznámení; jestliže se usnesení oznamuje jak obviněnému, tak i jeho opatrovníku nebo obhájci, běží lhůta od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

(2) Osobám se samostatnými obhajovacími právy končí lhůta k podání stížnosti týž dnem jako obviněnému.³⁰¹

Počátek běhu osmidenní lhůty k podání stížnosti bude podle navrhované úpravy ve všech případech jednoznačně určen okamžikem doručení opisu usnesení.

5.1.6. Faktické seznámení se s rozhodnutím

Pokud využiji metodu srovnávací a podívám se oboru práva správního, stojí za to uvést rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 311/2017 ze dne 15. 2. 2018. V něm se Nejvyšší správní soud zabýval zajímavou otázkou, zdali a případně kdy má právní účinky pro začátek běhu lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu nebo opravného prostředku ve správním řízení a zejména pro určení okamžiku, kdy rozhodnutí nabyde právní moci, aniž by adresátovi rozhodnutí bylo řádně doručeno. Nejvyšší správní soud

---

³⁰⁰Například 2 vazební usnesení Okresního soudu v Náchodě sp. zn. 2 T 48/2021 ze dne 26. 7. 2021 a 11. 10. 2021.

³⁰¹Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

argumentoval v souladu s § 72 odst 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Doručení stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí je totiž podmínkou oznámení takového rozhodnutí.

Při určování počátku běhu lhůty pro podání žaloby (stejně jako při posuzování počátku běhu lhůty pro učinění podání v rámci správního řízení) budou soudy (a správní orgány) v naprosté většině případů vycházet z okamžiku, v němž bylo účastníkům řízení rozhodnutí řádně (tedy ve smyslu § 72 odst. 1 správního řádu) oznámeno (doručení stejnopisu do vlastních rukou či ústním vyhlášením). A to proto, že tento způsob oznámení rozhodnutí má zcela jasnou prioritu a zpravidla bude určen okamžik oznámení podle § 72 odst. 1 správního řádu dostačující pro posouzení počátku běhu lhůty pro podání žaloby (či opravného prostředku ve správním řízení). Tento způsob je totiž nejjistější, zpravidla skutkově nerozporný a pro účastníky řízení předvídatelný. Avšak za účelem ochrany právní jistoty ostatních účastníků při specifických situacích, v nichž rozhodnutí správního orgánu nebylo řádně oznámeno, vytvořila judikatura alternativní konstrukci způsobu oznámení rozhodnutí, kterou lze nazvat „faktické seznámení se s rozhodnutím“.

Může například nastat situace, v níž účastník řízení na něm bral plnohodnotnou účast nebo jej dokonce sám inicioval, výsledné rozhodnutí získal z jiného zdroje (a případně proti němu také právními cestami brojil a snažil se jej zvrátit), ale – v důsledku chyby nebo nepozornosti - se mu výsledné rozhodnutí nedostalo do rukou cestou, kterou zákon předpokládá, tedy řádným oznámením. Účelem právní fikce oznámení rozhodnutí prostřednictvím „faktického seznámení se“ s obsahem rozhodnutí je právě ochrana právní jistoty a minimalizace zásahů do právních vztahů konstituovaných již pravomocným správním rozhodnutím, která převažuje nad formalistickým lpěním na řádném oznámení rozhodnutí (a s tím související zpochybnění právní moci rozhodnutí). V takových případech je nutno okamžik oznámení rozhodnutí odvodit právě od okamžiku faktického seznámení se s rozhodnutím. K němu lze dojít například prostřednictvím úřední desky, na které je rozhodnutí vyvěšeno, nahlížením do spisu po vydání rozhodnutí, ale před jeho doručením, od jiných účastníků řízení, kterým již bylo doručeno, apod. V takových případech, v nichž dojde k faktickému seznámení účastníků řízení s rozhodnutím a až později k řádnému doručení, je nutno za účelem zachování právní jistoty a předcházení erozi existujících právních vztahů určovat počátek běhu lhůt od dřívějšího faktického seznámení.

Faktické seznámení se s rozhodnutím jako určitá forma „doručení“ rozhodnutí s sebou nese

nutnost pečlivě posuzovat všechny skutkové okolnosti tak, aby mohl příslušný orgán (zde soud) dospět k jednoznačnému závěru, že k faktickému seznámení skutečně došlo. Tedy k jistotě, že se přímo účastník řízení (ale nikoliv například jeho právní zástupce) v dostatečném rozsahu skutečně seznámil s podstatnými náležitostmi rozhodnutí, a to v rozsahu potřebném pro účelnou obranu proti němu. V tomto konkrétním případě Nejvyšší správní soud neuznal dopis prezidenta republiky adresovaný ministryni školství, mládeže a tělovýchovy ve věci nejmenování profesorů za standardní formu rozhodnutí, když přisvědčil stěžovatelům, že v průběhu celého řízení nemohli jasně seznát, že dopis žalovaného je rozhodnutím.³⁰²

Analogicky stejným způsobem s obdobnými závěry se pak faktickým seznámením se obhájce s právní skutečností v případě, v nichž si obviněný zvolil obhájce namísto obhájce ustanoveného soudem v přípravném řízení, zabýval Nejvyšší soud. Je-li zvolen obhájce obviněným (případně jinou k tomu oprávněnou osobou) na místo ustanoveného obhájce, je to třeba považovat za skutečnost, v důsledku které původní ustanovení obhájce ve smyslu § 37 odst. 2 tr. ř. ze zákona zaniká. Ve vztahu k ustanovenému obhájci je však zánik jeho ustanovení účinný teprve poté, co je o takové skutečnosti příslušným orgánem činným v trestním řízení vyrozuměn nebo se o ní jiným způsobem dozví. Do té doby je oprávněn i povinen hájit práva obviněného s nárokem vůči státu na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V této věci se původně ustanovený obhájce o zániku svého ustanovení prokazatelně dozvěděl až od klienta při jeho návštěvě ve vazební věznici. Ministru spravedlnosti Nejvyšší soud přisvědčil, že řešený případ je významný pro posouzení otázky okamžiku zániku oprávnění ustanoveného obhájce při spojení věcí ke společnému řízení a s tím souvisejícím nárokem původního obhájce (jehož nahradil advokát zvolený na plnou moc) na odměnu a náhradu hotových výdajů, neboť jde o otázku dosud soudy neřešenou, která se ovšem v soudní praxi může běžně vyskytnout.³⁰³

Z vlastní advokátní praxe vím, že soudci Okresního soudu v Náchodě v těchto případech vydají a původně ustanovenému obhájci doručí opatření, jímž jeho ustanovení zruší podle §

---

³⁰²Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 311/2017 ze dne 15. 2. 2018. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 4. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

³⁰³Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem R 21/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 4. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

39 odst. 1 tr. řádu *per analogiam*, tedy protože pominuly důvody nutné obhajoby.³⁰⁴ Ve světle výše uvedeného názoru Nejvyššího soudu, že samotným zvolením obhájce ustanovení původního obhájce ze zákona zaniká, pak doručením tohoto opatření soud již jen deklaruje zrušení ustanovení obhájce, ale zároveň tak určuje nejzazší okamžik, ke kterému končí původně ustanovenému obhájci právo a povinnost obhajovat obviněného klienta, pokud mu zvolení nového obhájce nebylo oznámeno dříve tímto obhájcem ve smyslu § 37 odst. 2, věta druhá tr. ř., obviněným, příslušným orgánem činným v trestním řízení nebo se o něm nedozvěděl jiným relevantním způsobem.

Starší judikát Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky (dále jen „Nejvyšší soud ČSSR“) se zabýval doručováním písemnosti obviněnému do vlastních rukou podle § 63 odst. 1 tr. řádu ve znění účinném do 31. 12. 2001. Trestní řád tehdy vylučoval možnost náhradního doručení uložením u doručující instituce (§ 63 odst. 4 tr. řádu). Nejvyšší soud ČSSR rozhodl, že není rozhodující pro běh lhůt k podání opravného prostředku datum převzetí této písemnosti, která byla v rozporu s trestním řádem uložena na poště, kde si ji adresát později převzal oproti podpisu na doručence. Nemohou nastat právní účinky písemnosti, které trestní řád spojuje s řádným doručením, tj. do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení. právní účinky faktickému seznámení se s rozhodnutím nepřiznává, a pak tedy právní účinky, které zákon spojuje s doručením písemností (např. počátek běhu lhůty k podání opravného prostředku), nastávají jen tehdy, byla-li písemnost doručena řádně, tj. některým ze způsobů, které pro danou písemnost předepisuje nebo připouští trestní řád.³⁰⁵

Od 1. 1. 2012, dne nabytí účinnosti novely trestního řádu zákonem č. 459/2011 Sb., neexistují písemnosti, jejichž uložení u pošty nebo u jiných doručujících orgánů uvedených v § 64 odst. 3 tr. řádu, je vyloučeno - § 64 odst. 6 tr. řádu v účinném znění.

Žďárský uzavírá, že přestože je třeba primárně a zásadně doručovat do datové schránky (§ 62 odst. 1 věta první tr. řádu), není účinnosti doručení na újmu, pokud byla písemnost doručena poštou, ovšem za předpokladu, že byla adresátem převzata a ten se s ní mohl seznámit. Na jedné straně je nutno trvat na tom, aby bylo řádně doručováno, neboť v opačném případě by účastníci řízení mohli být výrazně dotčeni na svých právech, ale na druhé straně nelze přijmout formalistický přístup, je-li naplněna materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti. Pokud se subjekt trestního řízení s obsahem doručované písemnosti

³⁰⁴Například opatření Okresního soudu v Náchodě sp. zn. 0 Nt 275/2019 ze dne 13. 6. 2019.

³⁰⁵Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR uveřejněný pod číslem R 3/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 5. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

seznámil, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, ztrácí význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat, rozhodující vždy je, zda se předmětná písemnost dostala do rukou adresáta. Na podporu tohoto názoru uvádím, že z platné trestněprocesní a subsidiární civilněprocesní právní úpravy (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem R 88/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část civilní nebo usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3807/11 ze dne 28. 2. 2012) přitom neúčinnost takového doručení nevyplývá.³⁰⁶

Na základě výše popsaného se k názoru Žďárského přikláním a doplňuji shodným názorem Korbela a Prudíkové, kteří uvedli k zavedení doručování do datových schránek, že výkladová skupina ministerstev spravedlnosti a vnitra zastává názor, že vady ve správné volbě způsobu doručování znemožní *a priori* pouze náhradní doručení fikcí a jinak povedou k určení neúčinnosti doručení pouze tehdy, pokud adresát písemnost neobdržel. Bude-li prokázáno, že adresát písemnost i přes vadu způsobu či adresy obdržel, doručení by mělo být účinné, nemá-li forma zvítězit nad materiálním smyslem a účelem doručování. Ústřední přirozenoprávní myšlenkou doručování musí zůstat především fakt, že jde jen o způsob, jakým účastníky řízení seznámit s písemnostmi, nikoli o cíl právní úpravy jako takový.³⁰⁷

Ačkoliv tedy výše citovaný novější správněprávní judikát Nejvyššího správního soudu stejně jako starší trestněprávní judikát Nejvyššího soudu ČSSR faktické seznámení se s písemnostmi vyloučily, novější trestněprávní judikát Nejvyššího soudu faktické seznámení uznal. Ve prospěch tohoto, dá se říct, moderního přístupu pak svědčí závěry odborné veřejnosti zastoupené autory Žďárským, Korbelem a Prudíkovou. Samozřejmě je třeba mít na paměti, že v mezidobí došlo i k popsané novelizaci § 63 a 64 tr. řádu, jež umožnila uložení všech doručovaných písemností u pošty a jiných doručujících orgánů.

5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením

Úprava, od kterého okamžiku usnesení (a ani rozsudek) nabyde vlastnosti, že orgán činný v

---

³⁰⁶Žďárský, Z. *K doručování a k využití úřední desky v trestním řízení*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2014, ročník 13, číslo 3, s. 55 a násl. [cit. 22. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

³⁰⁷Korbel, F., Prudíková, D. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In *Právní rozhledy* [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1 a násl. [cit. 21. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

trestní řízení, který usnesení vydal, je jím vázán, chybí jak v trestním řádu, tak v j. ř. s. a v. k. ř. Analogií práva nahlédneme-li do § 156 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, nalezneme úpravu, že je soud vázán rozsudkem, jakmile jej vyhlásí. Dále podle § 170 odst. 1 téhož zákona obecná úprava stanoví, že usnesením je soud vázán, jakmile je vyhlásil; nedošlo-li k vyhlášení, jakmile bylo doručeno, a není-li třeba doručovat, jakmile bylo vyhotovené. V oblasti práva veřejného je stejná otázka obdobně upravena pro rozsudek v § 49 odst. 10 věta druhá zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, podle něhož jakmile soud vyhlásí rozsudek, je jím vázán. Pro usnesení platí podle § 55 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, že soud je vázán usnesením, jakmile je vyhlásil, a nevyhlašuje-li se, doručením. Jak pro občanské soudní řízení, tak pro soudní řízení správní podle citovaných ustanovení platí, že soudy nejsou vázány usneseními, jimiž toliko upravují vedení řízení.

Bližší se právním účinkem vázanosti správního orgánu rozhodnutím ve správním právu věnovala ve svém článku Pouperová. Tato autorka vylučuje možnost spojovat vázanost orgánu rozhodnutím již se samotným okamžikem vyhotovení takového rozhodnutí. Důvodem je skutečnost, že pouhým vyhotovením, podepsáním a založením do spisu, aniž by bylo rozhodnutí vypraveno k doručení účastníkům řízení, by došlo k silnému oslabení efektivity mechanismu ochrany účastníků před nečinností správního orgánu. Byl by tak vyloučen přístup účastníků řízení k uvedeným prostředkům nápravy.³⁰⁸ Dochází tedy k závěru, že vnitřně vázán svým rozhodnutím je orgán až okamžikem jeho vydání. Tedy správní orgán vydávající rozhodnutí musí provést úkon směřující k tomu, že rozhodnutí již pustí ze své vnitřní sféry, tj. vydá (v protikladu k vyhotovení) s účinky, resp. projevem navenek v okamžiku vydání správního rozhodnutí dle § 71 odst. 2 správního řádu.

Všechny výše popsané závěry z oblasti soukromého práva a veřejného práva jsou podle mého názoru platné i pro trestní řízení, jež vlastní úpravu počátku vázanosti orgánu činného v trestním řízení vydaným usnesením nemá, jak shora uvedeno. Přitom je však třeba mít na paměti zvláštnosti vyplývající z povahy trestního řízení, viz dále.

Podle mého názoru nebude v praxi činit potíže určit okamžik počátku vázanosti orgánu činného trestním řízení svým usnesením, je-li vyhlášováno nebo oznamováno doručením. S výjimkou usnesení, která není třeba vyhotovovat podle § 136 odst. 1 tr. řádu a jimiž se jen upravuje průběh řízení nebo způsob provedení důkazů anebo jimiž se nařizuje nebo připravuje

---

³⁰⁸Pouperová, O. *Rozhodnutí správního orgánu a jeho platnost*. In *Správní právo*, Ministerstvo vnitra ČR, 2018, ročník 51, číslo 8, s. 513 [cit. 3. 8. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-8-2018.aspx>>.

jednání soudu³⁰⁹, případ, že by se nějaké usnesení v přípravném řízení neoznamovalo žádnému subjektu trestního řízení ani osobě na něm zúčastněné, zřejmě neexistuje.³¹⁰ Z vlastní advokátní praxe zajímavá situace však může nastávat, pokud se obhájce dostaví k policejnímu orgánu k provedení nějakého úkonu trestního řízení ve věci svého obviněného klienta a policejní orgán ještě za přítomnosti dalších jiných osob služebně činných v policejním orgánu obhájci předloží k nahlédnutí vyhotovené usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu osoby, jež dosud v trestním řízení vystupovala jako svědek. V ten okamžik policejní orgán dané usnesení vydal ze své vnitřní sféry, obhájce ve vnějším světě se hodnověrně dozvěděl o jeho existenci se všemi důsledky. Myslím si, že v té situaci je poté nutné, aby se policejní orgán zachoval tak, že usnesení existuje, je třeba je poznamenat do spisu a doručit obviněnému, jeho případnému obhájci a a státnímu zástupci.

Obecně si myslím, že s ohledem na postavení policejního orgánu v přípravném řízení by se dalo uzavřít, že poté, co poznamená policejní orgán usnesení do spisu, již je pro něj usnesení závazné, protože poznámka o něm ve spise je zjistitelná ve vnějším světě jakoukoliv příslušnou osobou – zejména státním zástupcem v rámci výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Avšak jistě s výhradou doložení vady projevené vůle, na jejímž základě jako nicotné by usnesení bylo opraveno, tedy škrtem vymazáno ze spisu³¹¹.

Pro případ, že se policejní orgán někdy poté rozhodne, že danou osobu trestně stíhat již nechce – například pro nezákonnost takového trestního stíhání nebo jakýkoliv jiný důvod - je potom dle mého názoru vždy třeba řádně postupovat podle § 160 odst. 2 tr. řádu a usnesení o zahájení trestního stíhání tak jako tak doručit obviněnému, případně jeho obhájci, a státnímu zástupci a za splnění podmínek též dalším tam uvedeným osobám. Státní zástupce pravděpodobně nezákonné či neodůvodněné usnesení o zahájení trestního stíhání svým usnesením zruší podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu, případně svým usnesením trestní stíhání zastaví z některého z důvodů uvedených v § 172 tr. řádu. Nesprávný postup policejního orgánu naopak bude, pokud vyhotovené usnesení skartuje ani je nepoznamená do spisu ani je nevypraví k doručení adresátům, ačkoliv již nejméně jedna osoba vně policejního orgánu ví o existenci usnesení.

---

³⁰⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1732 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³¹⁰Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 416.

³¹¹Články 23 odst. 4 a 93 pokynu policejního prezidenta č. 170/2015, spisový řád [cit. 15. 1. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.policie.cz/>>.

Můj názor podporuje i starší judikát Nejvyššího soudu ČSR, dle něhož jestliže vyšetřovatel neoznámí usnesení o vznesení obvinění³¹², proti kterému je přípustná stížnost, osobě, které se toto usnesení přímo dotýká, neumožňuje se, aby takovéto usnesení nabylo právní moci. Nutno se proto postavit na stanovisko, že za tohoto stavu trestní stíhání z důvodu uvedeného v ustanovení § 172 odst. 1 písm. c) tr. řádu, tj. že obviněný nemohl být usvědčen ze spáchání stíhaného skutku výsledky trestního stíhání, nelze tímž vyšetřovatelem zastavit, protože nebyla pravomocně vyřešena otázka, zda tu obviněný je či nikoli. Na tom nic nemění skutečnost, že stížnost obviněného proti usnesení o vznesení obvinění nemá odkladný účinek.³¹³ Tyto soudní závěry jsou stále aplikovatelné s přihlédnutím k vývoji právní úpravy.

Za dnešní právní úpravy policejní orgán musí usnesení o zahájení trestního stíhání doručit obviněnému, jeho obhájci, má-li jej, a státnímu zástupci a případně dalším osobám uvedeným v § 160 odst. 2 tr. řádu. Myslím si, že státní zástupce pak může (musí), jsou-li pro takový postup splněny zákonné předpoklady, bez dalšího, tj. aniž by vyčkal doručení opisu obviněnému, usnesení zrušit nebo trestní stíhání svým usnesením zastavit v rámci výkonu dozoru nad vyšetřováním, jak uvádím výše.

Můj názor podporuje výkladové stanovisko nejvyšší státní zástupkyně, kde vyslovuje jednoznačně stanovenou povinnost vyplývající pro státního zástupce z ustanovení § 174a odst. 2 písm. e) tr. řádu rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu, která může nahrazovat vlastními. Státní zástupce ihned usnesení o zahájení trestního stíhání, jakmile mu je doručeno, přezkoumá. V případě zjištění, že výroková část vzbuzuje vážné pochybnosti o své zákonnosti nebo odůvodněnosti, státní zástupce má povinnost přezkoumat i spisový materiál a postupovat neprodleně podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu, pokud se tato nezákonnost potvrdí.³¹⁴ Tedy státní zástupce na nic nevyčkává, zejména zda obviněný nebo jeho obhájce či zákonný zástupce napadnou usnesení stížností, a je toliko omezen tím, že dané oprávnění rušit a případně nahrazovat nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu může využít výlučně v přípravném řízení, tj. předtím, než po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání přejde rozhodovací pravomoc ve

³¹²Institut trestního řádu upravený v § 163 a účinný od 1. 1. 1962 do 31. 12. 1993, který jednoznačně určoval procesní postavení osoby v trestním řízení jako obviněného.

³¹³Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR uveřejněné pod číslem R 15/1979 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 12. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

³¹⁴Výkladové stanovisko poř. č. 3/2004 sp. zn. SL 741/2004, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k výkladu ustanovení § 174a odst. 2 písm. e) trestního řádu pokud jde o stanovení lhůty dozorového státního zástupce pro zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání podle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu. In Sbíрка výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2004 [cit. 7. 12. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/stanovisko-3-2004.pdf>>.

věci na soud.³¹⁵ Toto stanovisko dále potvrzuje i věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008, jenž uvádí stejně, že státní zástupce vykonávající dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení může usnesení o zahájení trestního stíhání zrušit na základě svých dozorových oprávnění ještě předtím, než usnesení o zahájení trestního stíhání bude doručeno osobě, která má být obviněna.³¹⁶

Postupovat zde z úřední povinnosti a neprodleně je výrazem zásady oficiality a zásady rychlosti jako základních zásad ovládajících trestní řízení, srov. podkapitoly 4.1. Zásada oficiality a 4. 3. Dodržování lhůt – zásada rychlosti.

Bliže se účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání věnuji v následující podkapitole.

5.3. Účinky usnesení o zahájení trestního stíhání

Usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu představuje jeden z nejzávažnějších úkonů v trestním řízení, kvůli němuž proti obviněnému mohou být užitá všechna omezující oprávnění, které zákon s touto „rolí“ spojuje.³¹⁷ Teprve až po zahájení trestního stíhání proti určité osobě jako obviněnému mohou orgány činné v trestním řízení vůči ní provádět důležité procesní úkony, které lze provést pouze proti obviněnému. Mezi ně Vantuch řadí např. první výslech obviněného (§ 91 tr. řádu), rozhodnutí o vzetí do vazby (§ 68), příkaz k zatčení (§ 69), zadržení obviněného (§ 75), zadržení a otevření zásilek (§ 86 a 87), vyšetření duševního stavu obviněného pozorováním ve zdravotnickém ústavu nebo ve zvláštním oddělení věznice (§ 116 odst. 2).³¹⁸

Vůbec ustanovení obhájce obviněnému či jeho zvolení (§ 36 a násl. tr. řádu) a veškerá obhajoba, zejména obhájcová možná účast při vyšetřovacích úkonech (§ 165 odst. 2 tr. řádu), jsou myslitelné jen, byla-li osoba řádně obviněna z určitého skutku, v němž je spatřován určitý trestný čin.

---

³¹⁵Ježek, V. *K problematice usnesení o zahájení trestního stíhání*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2008, číslo 4, s. 30. Dále též Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2072 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³¹⁶Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 80.

³¹⁷Vondruška, F. *K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trř, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 5, poznámka č. 11 [cit. 4. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³¹⁸Vantuch, P. *Zahájení trestního stíhání a jeho účinky vůči podezřelému (osobě, proti níž se řízení vede) od 1. 1. 2002*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2003, ročník 2, číslo 3, s. 13 a násl. [cit. 24. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

Důležité je proto vyjasnění si otázky, od jakého okamžiku je usnesení vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení, účinné, a tedy od kdy trestní řád jí přiznává právo se proti usnesení bránit.

Zdůrazňuji, že se v této podkapitole snažím zachovávat a rozlišovat pojmosloví vyhotovit/vydat usnesení ve smyslu, jak je chápe Pouperová, viz podkapitola 5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením.

V období 1. 1 1994 - 31. 12. 2001 za účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 293/1993 Sb. platilo, že osoba, proti níž se vedlo trestní řízení, se stala obviněnou sdělením obvinění. Vyšetřovatel takovou skutečnost osobě buď sdělil přímou řečí při osobním kontaktu, anebo bez vyhlášení jí mohl písemně vyhotovený záznam o sdělení obvinění doručit do vlastních rukou bez možnosti uložení, a tedy bez možnosti uplatnění fikce doručení podle tehdy platného ustanovení § 63 odst. 1 písm. c), odst. 3 písm. b) tr. řádu. Obě varianty sdělení - vyhlášením nebo doručením - měly tytéž účinky vůči osobě, proti níž se vedlo trestní řízení, tedy že sdělením obvinění se tato osoba stala obviněným se všemi právy a povinnostmi v trestním řízení a bylo lze proti němu použít prostředků daných trestním řádem.³¹⁹ K tomu srovnej starší judikát z té doby, ve kterém Nejvyšší soud stanovil ukončení doby páchání skutku vzhledem k ustanovení § 12 odst. 11 tr. řádu, které je doposud ve stále stejném znění. Sdělení obvinění podle Nejvyššího soudu nenastalo v okamžiku, v němž bylo vyšetřovatelem vypracováno, ale až dnem, ve kterém osobě, proti níž se vedlo trestní řízení, bylo skutečně obvinění sděleno, tj. dnem doručení opisu sdělení obvinění.³²⁰

Současný pohled odborné veřejnosti na otázku účinku usnesení o zahájení trestního stíhání se postupně utvářel na podkladě rozporných názorů, které jednotliví autoři publikovali v odborných časopisech od roku 2002 a kterým se věnují v následujících odstavcích.

Po účinnosti novely trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. se na stránkách odborného časopisu *Trestněprávní revue* rozhořela polemika, zdali nová právní úprava zahajování trestního stíhání přináší změny do postavení osoby obviněné. Jak shora předesílám, konkrétně se tedy pak jednalo o otázku, od jakého okamžiku se stává osoba, proti níž se vede trestní řízení, obviněnou a lze vůči ní použít příslušných prostředků trestního práva procesního. Na tomto základě lze rozdělit účinky usnesení o zahájení trestního stíhání zaprvé vůči orgánu, jež

---

³¹⁹Vantuch, P. *K účinkům obvinění sděleného do 31. 12. 2001 (před novelou trestního řádu provedenou z. č. 265/2001 Sb.) a doručení obviněnému po 1. 1. 2002*. In *Bulletin advokacie, Česká advokátní komora*, 2003, číslo 6-7, s. 84.

³²⁰Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem R 49/1997 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In *Beck-online [právní informační systém]*. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 1. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

usnesení vydal, čímž v důsledku začíná vyšetřování, a zadruhé navenek vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení.

V prvním článku Stříž zastal názor, že účinky zahájení trestního stíhání nastanou v okamžiku, v němž policejní orgán podle § 160 odst. 1 tr. řádu rozhodne o zahájení trestního stíhání konkrétní osoby a vydá o tom usnesení. Účinky budou působit univerzálně. Jakmile policejní orgán usnesení o zahájení trestního stíhání písemně vyhotoví (napíše a vytiskne) v patřičné formě a s příslušnými náležitostmi, zejména podpisem oprávněné osoby a opatřením otisku úředního razítka, je jím vázán. Zrovna tak v témže okamžiku je usnesení účinné i navenek vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení. Zde ale poznamenávám, že k vydání usnesení je ještě dále třeba, aby opustilo vnitřní sféru policejního orgánu, tedy aby bylo vypraveno k doručení nebo alespoň poznamenáno do spisu.

Svůj názor Stříž podpořil obecnou úpravou vykonatelnosti usnesení. Podle § 140 odst. 2 tr. řádu je usnesení vykonatelné, i když dosud nenabylo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, avšak nepřiznává jí odkladný účinek. Podle § 160 odst. 7 tr. řádu ve spojení s § 141 odst. 4 tr. řádu je vůči usnesení o zahájení trestního stíhání přípustná stížnost, avšak zákon jí odkladný účinek nepřiznává. Okamžikem vydání takového usnesení se z osoby podezřelé, proti níž se vede trestní řízení, stává osoba obviněná bez dalších podmínek - zejména povinnosti doručit opis usnesení této osobě, jejímu obhájci a státnímu zástupci - a lze vůči ní použít prostředků, jež připouští trestní řád. Do doby, než bude opis usnesení doručen osobě, proti níž se vede trestní řízení, Stříž pouze vyloučil použití takových institutů trestního řádu, způsobů dokazování, které by znamenaly porušení práva na obhajobu a spravedlivý proces.

Poukazem na tehdy platnou úpravu zajišťovacích institutů zadržení podle § 75 tr. řádu a příkazu k zatčení obviněného podle § 69 tr. řádu dále Stříž argumentoval, že je možné osobu, proti níž se vede trestní řízení, zadržet nebo zatknout, aniž by jí byl předtím nezbytně doručen opis usnesení o zahájení trestního stíhání. Dle jeho názoru tento postup ani neodporuje mezinárodním závazkům České republiky, neboť stačí, že podle čl. 5 odst. 2 Úmluvy každý, kdo je zatčen, musí být seznámen neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, s důvody svého zatčení a s každým obviněním proti němu.

Posledním argumentem Stříže byl jazykový výklad, podle něhož trestní řád v § 160 odst. 2 a § 64 odst. 5 písm. a) užívá v souvislosti s doručováním usnesení o zahájení trestního stíhání termínu obviněný, ačkoliv je z kontextu zřejmé, že se jedná o situace ještě předtím, než je

tomuto obviněnému doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání.³²¹ S tímto jazykovým výkladem Stříže nesouhlasím, neboť si myslím, že odporuje systematice trestního řádu. Mám za to, že obviněný je v trestním řádu za obviněného označován právě s ohledem na svoje postavení, práva a povinnosti, nikoliv z hlediska přesně chronologického postupu v řízení. Přesto v této podkapitole raději pro přesnost zde v těchto situacích užívám termínu osoba, proti níž se vede trestní řízení, podle výkladového ustanovení § 12 odst. 6 tr. řádu.

Následně se v dalším vydání Trestněprávní revue vůči Střížovu názoru vymezil Vondruška. K první otázce, tj. kdy je usnesením o zahájení trestního stíhání vázán policejní orgán, Vondruška napsal, že účinky usnesení spočívají v tom, že je jím orgán, který je vydal, vázán, a nemůže je libovolně ani měnit ani rušit, je povinen je ve lhůtě 48 hodin od jeho vydání doručit státnímu zástupci (počítané nikoli až od okamžiku doručení usnesení obviněnému), státní zástupce je oprávněn je zrušit, a to již bezprostředně po doručení státnímu zástupci, atd.³²² Jeho názor odpovídá pojetí vnitřní vázanosti rozhodnutím orgánem, jenž je vydal, jak jsem zpracoval v předcházející podkapitole 5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením.

Vydáním usnesení začíná vyšetřovací fáze přípravného řízení. Osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna, musí být usnesení nejprve doručeno, čímž se stane obviněnou. Stačí k tomu srovnat úpravu zkráceného přípravného řízení. Ve zkráceném přípravném řízení též trestní řád výslovně stanoví zahájení trestního stíhání na okamžik doručení návrhu na potrestání soudu podle § 314b odst. 1 tr. řádu, a nikoli podezřelému, přičemž samosoudce může podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. řádu rozhodnout o zastavení trestního stíhání obviněného, jsou-li pro to důvody, uvedené v § 172 odst. 2 tr. řádu, aniž by musel být nejdříve podezřelému návrh na potrestání doručen. Nepostupuje-li takto samosoudce, teprve až soud doručí návrh na potrestání podezřelému, zároveň mu v tom okamžiku sděluje obvinění ve smyslu § 12 odst. 11 tr. řádu.³²³

Ve shodě s autory novely č. 265/2001 Sb. viděl Vondruška smysl zahajování trestního stíhání formou usnesení Vondruška v tom, že tato forma přinesla obviněnému právo domoci se

---

³²¹Stříž, I. *Kdy nastávají účinky usnesení o zahájení trestního stíhání*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 4, s. 112 a násl. [cit. 2. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

³²²Vondruška, F. *K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trř, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 5, s. 138 a násl. [cit. 4. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

³²³Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích uveřejněný pod číslem R 15/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 12. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

přezkoumání rozhodnutí o zahájení trestního stíhání v řádném přezkumném řízení, a tím zároveň zvýraznila postavení státního zástupce v přípravném řízení a zdůraznila výkon jeho dozoru. Stále však zůstává podstatou institutu zahájení trestního stíhání to, že se opravdu sdělí - oznámí určité osobě obvinění činěné o tom, že je stíhána pro určitý skutek a trestný čin, jehož se měla popsaným jednáním dopustit, resp., že je dáno důvodné podezření, že se takového jednání způsobem, který byl dříve popisován v opatření o sdělení obvinění, a podle stávající úpravy je popsán v usnesení o zahájení trestního stíhání, dopustila, a že bude vůči ní použito prostředků, jež v zájmu objasnění věci trestní řád stanoví, přičemž má všechna práva i povinnosti obviněného v trestním řízení.³²⁴

S výše uváděným Střížovým názorem na znění a uplatnění čl. 5 odst. 2 Úmluvy Vondruška polemizoval tak, že v této oblasti je třeba vykládat vnitrostátní zákonnou úpravu v souladu s ustanoveními uvedených úmluv, nikoli konstruovat existující zákonné instituty odlišně od ní, jen na podkladě výkladu těchto úmluv.

Protože tehdejší zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění platném do 31. 12. 2009 mimo jiné nadále užíval pojmu sdělení obvinění pro skutečnost, která přerušovala promlčení trestního stíhání podle jeho § 67 odst. 3 písm. a), bylo lze argumentovat i jazykovým výkladem. Zákonodárce evidentně chtěl dále rozlišovat mezi pojmy zahájení trestního stíhání (vydáním usnesení) a sdělením obvinění (doručením opisu usnesení osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna), a proto je zachoval v tehdy platných zněních trestních předpisů. I dnes platné znění trestního řádu stále používá obou pojmů, viz pojem sdělení obvinění je obsažen v § 12 odst. 11, § 91 odst. 1 a § 207 odst. 2 tr. řádu, a vyjadřuje tak funkčně skutečnost, že obviněný byl skutečně seznámen s podstatou sděleného obvinění proti němu. Dalšímu použití jazykového výkladu ve výše naznačeném smyslu podle Stříže – tj. označení obviněného i za situace, ve které tato osoba, proti níž se vede trestní řízení, má být teprve obviněna doručení opisu usnesení o zahájení trestního stíhání - se však Vondruška bránil tak, že zákonodárcem používaná terminologie není bezvýjimečně jednotná.

Nevystačíme si ani s obecnou úpravou vykonatelnosti jakéhokoliv usnesení, pokud sice proti němu zákon stížnost připouští, avšak ta nemá odkladný účinek. Je nutné přihlédnout k povaze institutu zahájení trestního stíhání, jenž je prostřednictvím této zákonem stanovené formy realizován. Usnesení o zahájení trestního stíhání je co do svého účinku vykonatelné od okamžiku, v němž je doručeno osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna,

³²⁴Sněmovní tisk 785/0 VI. novela trestního řádu [online] [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>>.

neboť až od toho okamžiku nastanou ve vztahu k němu veškeré jeho účinky a ani případně jím podaná stížnost jim nemůže zabránit. Do té doby ve skutečnosti ještě tato osoba není obviněná, to znamená, že není zákonným postupem seznámena s tím, že je v roli osoby, která je povinna se podrobit úkonům trestního řízení.

Proto pro účinky usnesení o zahájení trestního stíhání vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení, není významný okamžik vydání usnesení, ale okamžik, v němž jí je opis usnesení doručen. Jiný výklad podle Vondrušky není možný, neboť by odporoval základním principům, na nichž stojí stávající trestní řízení.³²⁵

Nakonec v květnu 2002 nejvyšší státní zástupkyně k této problematice vydala příslušné sjednocující výkladové stanovisko, přičemž celou Vondruškovu argumentaci převzala, ale účinky oznámení takového usnesení přiznala také i jeho vyhlášení v přítomnosti osoby, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna.³²⁶

Vantuch se pak k těmto problematickým otázkám vrátil v článku pro *Trestněprávní revue* v následujícím roce 2003. Zopakoval předchozí argumenty, že účinky vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení, nastávají doručením usnesení o zahájení trestního stíhání této osobě. Usnesení se doručuje do vlastních rukou – poznamenávám, že tehdy bez možnosti uložení a náhradního doručení podle § 64 odst. 4, 5 písm. a) tr. řádu v tehdejší znění. Vantuch zdůraznil, že trestní řád definuje obviněného a podmiňuje jeho postavení v § 32 slovy tak, že vyžaduje, aby proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, což logicky vyžaduje, aby mu bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání. Pouhé vydání usnesení nepostačuje.³²⁷

Se stejnou argumentací jako Vondruška s Vantuchem se později v dalším článku k tématu vyjádřil Ježek. Podle něj novela zákonem č. 265/2001 Sb. znamená návrat ke stavu účinnému od 1. 1. 1962 do 31. 12. 1993, ve kterém platilo, že po zahájení vyšetřování vyšetřovací orgán vydal usnesení o vznesení obvinění, které oznámil sobě, proti níž se vedlo trestní řízení a která měla být obviněna, do tří dnů, nejpozději však na počátku jejího prvního výslechu (§ 165 odst. 1, 3 tr. řádu v tehdy platném znění). Zdůraznil, že obviněný musí od samého

---

³²⁵Vondruška, F. *K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trř, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 5, s. 138 a násl. [cit. 4. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

³²⁶Výkladové stanovisko poř. č. 13/2002 sp. zn. SL 723/2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002. In *Sbírka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 2002* [cit. 19. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/stanovisko-13-2002.pdf>>.

³²⁷Vantuch, P. *Zahájení trestního stíhání a jeho účinky vůči podezřelému (osobě, proti níž se řízení vede) od 1. 1. 2002*. In *Trestněprávní revue* [online], C. H. Beck, 2003, ročník 2, číslo 3, s. 13 a násl. [cit. 24. 11. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

počátku trestního stíhání vědět, že je proti němu vedeno trestní stíhání a pro jaký skutek a že proti němu mohou být použity prostředky trestního procesu.³²⁸

Navíc usnesení o zahájení trestního stíhání má relevanci pouze v písemné formě. Jeho ústní přednes osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna, nemá účinky vyhlášení podle obecné úpravy oznamování usnesení § 137 odst. 1 tr. řádu, neboť chybí zvláštní zákonná úprava, kterou by vyžadoval konkrétní případ usnesení o zahájení trestního stíhání. Účinky tak má až vyhotovení usnesení vůči policejnímu orgánu a doručení jeho opisu osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna. Opět tak Ježek rozlišuje jednak zahájení trestního stíhání (vyšetřování) k okamžiku písemného vyhotovení usnesení o něm a jednak postavení osoby, proti níž se vede trestní řízení. Ta se teprve až okamžikem doručení opisu usnesení stává obviněnou. V mezidobí mezi vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a doručením jeho opisu osobě, proti níž se vede trestní řízení, může probíhat trestní stíhání bez obviněného, který ještě není. Mimo jiné jej nelze vyslechnout jako obviněného a není možná činnost obhájce s jeho právy, jak vést obhajobu.³²⁹

Ve shodě s názorem Pouperové a dalšími výše uvedenými autory Šámal s Růžičkou ve svém komentáři k trestnímu řádu spojují účinek vnitřní vázanosti orgánem vydávajícím usnesení o zahájení trestního stíhání k okamžiku, v němž je usnesení vyhotoveno a následně rozesláno všem oprávněným osobám – tedy opustí vnitřní sféru vydávajícího orgánu.³³⁰

Účinky usnesení o zahájení trestního stíhání vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení, opět ve shodě s argumentací výše uvedených autorů, vyjma Stríže, Šámal s Růžičkou přiznávají až k okamžiku jeho doručení do vlastních rukou, ale účinky oznámení takového usnesení přiznávají i jeho vyhlášení.³³¹ Stejný názor ohledně účinků usnesení o zahájení trestního stíhání vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení, až teprve jeho doručením této osobě zastává též Jelínek.³³²

Pokud jde o účinky doručení opisu usnesení o zahájení trestního stíhání osobě, proti níž se vede trestní řízení a která využila svého oprávnění na pořízení překladu tohoto usnesení (§ 28 odst. 1, 2 tr. řádu), postačí doručení opisu v jednacím, tj. českém, jazyce, ve kterém se trestní

---

³²⁸Ježek, V. *K problematice usnesení o zahájení trestního stíhání*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2008, číslo 4, s. 29.

³²⁹Ježek, V. op. cit., s. 33.

³³⁰Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2058 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³³¹Šámal, P. a kol. op. cit., s. 2058.

³³²Jelínek, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. aktualizované vydání podle stavu k 1. 2. 2016. Praha: Leges, 2016, s. 856.

řízení vede (§ 2 odst. 14 tr. řádu). Na základě tohoto doručení orgány činné v trestním řízení smějí použít proti v té chvíli již obviněnému všech zákonných procesních prostředků, včetně možnosti jeho vzetí do vazby (§ 68 odst. 1 tr. řádu), bez ohledu na to, že mu nebyl dosud písemný překlad usnesení o zahájení trestního stíhání doručen, přičemž musí být splněna podmínka, že v souladu s ustanovením čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy a § 91 odst. 1 tr. ř. byl obviněný v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s podstatou sděleného obvinění. Ustanovení § 28 odst. 3 tr. řádu má v takovém případě jen ten význam, že teprve doručení písemného překladu usnesení o zahájení trestního stíhání započne běh lhůty k podání opravného prostředku (§ 160 odst. 7 tr. řádu). Krajský soud v Brně judikoval, že zásady obsažené v § 2 odst. 14 tr. řádu je nutno vykládat tak, že právní důsledky spojené s provedením určitého úkonu orgánem činným v trestním řízení nastávají vyhotovením určitého rozhodnutí v úředním jazyce, to je v češtině.³³³

Doplňuji tuto problematiku o závěry z usnesení Městského soudu v Praze, které usnesení Krajského soudu v Brně o několik měsíců předcházelo. Podle nich neprohlásí-li obviněný výslovně, že nepožaduje pořízení písemného překladu usnesení o zahájení trestního stíhání, nemůže písemný překlad takového rozhodnutí nahradit jeho ústní překlad tlumočnickem, ať už provedený v rámci určitého úkonu trestního řízení nebo mimo něj. Soud opět vyslovil, že doručení usnesení o zahájení trestního stíhání vyhotoveného v českém jazyce obviněnému cizinci, jemuž měl být podle § 28 odst. 2 a 3 tr. řádu doručen jeho písemný překlad, je z hlediska běhu procesních lhůt neúčinné. Toto pochybení nemůže zhojit případné dodatečné prohlášení obviněného, že jeho překlad nepožaduje, nýbrž pouze opětovné řádné doručení daného usnesení. Tedy lhůta pro podání opravného prostředku proti usnesení o zahájení trestního stíhání, které je třeba podle § 28 odst. 2 tr. řádu obviněnému písemně přeložit a které mu nebylo oznámeno vyhlášením, počíná běžet dnem následujícím po dni, v němž mu byl doručen písemný překlad takového rozhodnutí (§ 28 odst. 3 a § 60 odst. 1 tr. řádu). Konečně skutečnost, že dosud nenabylo právní moci usnesení o zahájení trestního stíhání, brání ukončení vyšetřování. Podání obžaloby dříve, než nabude právní moci usnesení o zahájení trestního stíhání, je v rozporu s § 176 tr. řádu. Jde současně o závažnou procesní vadu, kterou nelze napravit v řízení před soudem, odůvodňující ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) tr. řádu vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Soud též zhodnotil ústní přetlumočení usnesení osobě, která má být obviněna, jako neformální a které nezakládá účinky oznámení

³³³Usnesení Krajského soudu v Brně uveřejněné pod číslem R 15/2005 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 4. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

vyhlášením, ve shodě s Ježkem, viz výše.³³⁴

Rozpor jsem však našel v komentářích k hmotněprávním účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání na přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 4 písm. a) trestního zákoníku. V citovaném ustanovení se píše, že promlčecí doba se přerušuje zahájením trestního stíhání pro trestný čin, o jehož promlčení jde. Nejde již o formulaci sdělení obvinění, jak platilo do 31. 12. 2009 v ustanovení § 67 odst. 3 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, viz výše. Šámal s Růžičkou ve svém komentáři k trestnímu řádu také vykládají účinky zahájení trestního stíhání vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna, právě až k okamžiku doručení opisu usnesení o zahájení trestního stíhání této osobě.³³⁵

Naopak v komentáři k trestnímu zákoníku Púry přiznává účinky usnesení o zahájení trestního stíhání na přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti již od jeho vydání, resp. přesněji řečeno od okamžiku, v němž bylo vydáno a vyhotovený opis usnesení byl rozeslán všem oprávněným osobám, neboť zákon sice připouští stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, avšak nepřiznává odkladný účinek takové stížnosti.³³⁶

Pokud by zákonodárce spojoval účinky usnesení o zahájení trestního stíhání na přerušení promlčecí doby k okamžiku doručení jeho opisu osobě, proti níž se vede trestní řízení, pak si myslím, že by zde byl zachoval formulaci sdělení obvinění, která je stále zachována v trestním řádu, viz výše. Jestliže trestní zákoník obsahuje v daném ustanovení formulaci zahájení trestního stíhání, pak se přikláním k výkladu Púryho. O tom, že usnesení bylo vyhotoveno a jeho opis rozeslán, bude učiněn záznam ve spise. Takový okamžik pak bude dodatečně a určitě zjistitelný k posouzení přerušení běhu promlčecí doby a zároveň bude odpovídat pojmu vydání rozhodnutí ve smyslu, jak jej chápe Pouperová – viz podkapitola 5.2. Vázanost orgánu činného v trestním řízení usnesením.

---

³³⁴Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 63 T 11/2003 ze dne 9. 9. 2003. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 6. 2022]. Též publikovaný in Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2004, ročník 3, číslo 12, s. 353 [cit. 5. 6. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

³³⁵Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2070 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³³⁶Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník* [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 469, marg. č. 15 [cit. 4. 1. 2022]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

5.4. Sdělení obvinění *de lege ferenda*

Napříště bude v obou plánovaných formách přípravného řízení – standardního přípravného řízení a zkráceného přípravného řízení – zahajována trestní stíhání sdělením obvinění. Sdělení obvinění bude vždy znamenat předěl mezi fází prověřování a fází vyšetřování v rámci přípravného řízení. Bude se preferovat realizace sdělení obvinění ústně, ke kterému dojde na počátku prvního výslechu, s následným záznamem o tomto úkonu do spisu. Tento záznam bude součástí protokolu o výslechu obviněného, který se provedeném výslechu též doručí (předá krátkou cestou) obviněnému. Záznam musí obsahovat popis skutku, tak aby nemohl být zaměněn za jiný skutek, zákonné označení trestného činu, který je ve skutku spatřován, obviněný v záznamu pak musí být označen údaji, jaké o něm musejí být uvedeny v rozsudku. Výjimečně lze připustit, aby sdělení obvinění obsahující náležitě popsany skutek bylo zaznamenáno na samostatné listině a tato listina byla předána obviněnému³³⁷. Jinak si myslím, že by bylo užitečné zachovat možnost sdělit obvinění též doručením jeho opisu poštovní přepravou nebo jiným doručovatelem, případně datovou schránkou apod. osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna, ačkoliv to není úplně zřejmé z verze paragrafovaného znění připravovaného nového trestního řádu³³⁸. Blíže se budoucí úpravou přípravného řízení zabývám v samostatné podkapitole 1.2. Vymezení přípravného řízení *de lege ferenda*.

Navrhovaná úprava zavede osvědčený institut sdělení obvinění. Předpokládám proto, že na základě zkušeností s minulými zněními trestního řádu, přesněji v období 1. 1 1994 - 31. 12. 2001 Sb. za účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 293/1993 Sb., bude možné učinit přehlednější a jasnější závěr o tom, že osoba, proti níž se vede trestní řízení, se stane obviněnou až skutečným sdělením obvinění se všemi účinky. I tak by přesto podle mě nejlépe vyhovovalo praxi, pokud by se upravily účinky obvinění přesně a výslovně v textu zákona.

Že otázka účinků budoucí úpravy sdělení obvinění bude méně problematická, než byla současná úprava v počátcích účinnosti, bylo možné vypožorovat již z předcházejícího věcného záměru zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008. Ten účinky

---

³³⁷Říha, J. *Přípravné řízení v návrhu rekonstruované právní úpravy*. In Gřivna, T., Šimánová, H. (eds.) *Přípravné řízení dnes a zítra: sborník příspěvků z konference pořádané UOČR dne 20. 6. 2019*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019, s. 90 a násl.

³³⁸Ustanovení § 17 projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 1. 2. 2020, uveřejněné na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://tpp.justice.cz>> [cit. 18. 12. 2021].

obvinění, resp. sdělení obvinění, vázal na okamžik oznámení tehdy uvažovaného usnesení o zahájení trestního stíhání osobě, jež má být obviněna, která se tak současně stane obviněnou.³³⁹ Následující východiska a principy nového trestního řádu z roku 2014 o otázce účinků obvinění mlčí, pouze alternativně k usnesení o zahájení trestního stíhání zavádějí institut sdělení obvinění³⁴⁰. Ve shodě s mým názorem je konečně v ustanovení § 51 (c27) připravovaného nového trestního řádu uvedeno, že osobu lze považovat za obviněného a použít proti ní prostředků upravených trestněprocesním zákonem teprve tehdy, bylo-li jí sděleno obvinění.

Sdělení obvinění bude jedním z opatření v trestním řádu. Opuštěním zahajování trestního stíhání formou usnesení samozřejmě odpadne možnost obviněného podat proti takovému opatření stížnost. Proti němu bude obviněný moci podat státnímu zástupci žádost, aby sdělení přezkoumal.³⁴¹ Říha však k tomu uvádí, že je obvyklou v praxi v řadě evropských zemí sdělovat obvinění ústní formou bez možnosti opravného prostředku, která navíc vyhovuje požadavkům ESLP.³⁴²

---

³³⁹Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), 2008, s. 79 a násl.

³⁴⁰Východiska a principy nového trestního řádu, 2014, s. 26.

³⁴¹Ustanovení § 17a projednané části nového trestního řádu velkou Komisí pro nový trestní řád v paragrafovaném znění, které je aktuální ke dni 1. 2. 2020.

³⁴²Říha, J. *Přípravné řízení v návrhu rekonstruované právní úpravy*. In Gřivna, T., Šimánová, H. (eds.) *Přípravné řízení dnes a zítra: sborník příspěvků z konference pořádané UOČR dne 20. 6. 2019*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019, s. 90 a násl.

6. Rozhodnutí svého druhu

Rozhodnutí svého druhu jsou rozhodnutími orgánů činných v trestním řízení, která mají zvláštní formu odlišnou od rozsudku, usnesení i trestního příkazu, a která se uplatňují v určitých, zákonem předvídaných případech. Na ně se vztahuje věta v § 119 odst. 1 a 2 tr. řádu - jestliže zákon nestanoví něco jiného.³⁴³ Vedle rozsudku, usnesení a trestního příkazu rozhodnutí svého druhu představují čtvrtý typ rozhodnutí v trestním řízení.³⁴⁴ Rozhodují se jimi některé otázky a procesní situace, pro které nevyhovuje forma usnesení vzhledem k povaze těchto rozhodnutí, specifickému obsahu, odlišnému režimu doručování a jiným zvláštnostem, které stanoví zákon.³⁴⁵ Jde o některé otázky operativní, v nichž je sice nezbytné učinit rozhodnutí, ale obecná forma rozsudku ani usnesení zde nevyhovuje.

Rozhodnutí svého druhu se často uplatňují tam, kde se vyžaduje, aby rozhodl soud (někdy státní zástupce, který k rozhodnutí v určitých případech potřebuje souhlas soudce, nebo policejní orgán, který k rozhodnutí v určitých případech potřebuje souhlas soudce nebo státního zástupce) - viz podkapitoly 3.2. Státní zástupce a 3.3. Soud - protože jde o zásahy do základních práv a svobod, ale tento procesní úkon je nutno učinit bez zbytečného prodlení, neboť jinak by byl ohrožen účel trestního řízení.³⁴⁶ V takových případech je o zásazích do základních práv a svobod třeba rozhodnout bez zbytečných průtahů a okamžitou vykonatelností.³⁴⁷ Jen takové urychlené rozhodnutí může zajistit účel trestního řízení.³⁴⁸

Ústavní soud požaduje v případě užití trestněprávních nástrojů omezujících základní práva a svobody jednotlivce (zejm. domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, osobní prohlídka, zadržení a otevření zásilek, odposlechy telekomunikačního provozu), aby se soudní ochrana základních práv projevila ve vydání soudního příkazu a v jeho dostatečném odůvodnění. To musí odpovídat jak požadavkům zákona, tak především ústavním principům, z nichž zákonné ustanovení vychází, resp. které zpětně limitují jeho interpretaci, neboť

³⁴³Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 461.

³⁴⁴Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 391.

³⁴⁵Jelínek, J. a kol. op. cit., s. 461.

³⁴⁶Fenyk, J., Císařová, D., Grívna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>. A též Chmelík, J. a kol. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 277.

³⁴⁷Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 392.

³⁴⁸Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 80.

aplikace takového ustanovení představuje zvlášť závažný zásah do základních práv a svobod každého jednotlivce.³⁴⁹

V každém jednotlivém případě trestní řád stanoví obsahové a formální náležitosti toho kterého rozhodnutí, okruh osob, kterým se oznamují nebo se o nich vyrozumívají, opravné prostředky, které je možné uplatnit (opravné prostředky z povahy věci jsou vyloučené, tedy nejsou žádné ovšem s výjimkou příkazů a možnosti přezkoumání jejich zákonnosti Nejvyšším soudem podle § 88 odst. 8 a § 88a odst. 2 tr. řádu)³⁵⁰, případně také písemnou formu a další související otázky.³⁵¹ A i když u všech rozhodnutí svého druhu nejsou všechny tyto náležitosti vyjádřeny výslovně, vyplývají z povahy každého procesního úkonu tohoto typu – to se týká např. jejich písemné formy. Trestní řád diferencovaně vyžaduje, aby každé rozhodnutí bylo písemně vyhotoveno nebo jeho podstatný obsah (nebo plné znění³⁵²) alespoň zachycen v protokole o úkonu, v jehož rámci bylo vydáno. Tak například § 55 odst. 1 písm. d) tr. řádu upravuje protokolaci obsahu rozhodnutí, který byl při úkonu vyhlášený.

Ustanovení § 83 odst. 1 tr. řádu o příkazu k domovní prohlídce ve spojení s ustanovením § 83a odst. 1 tr. řádu o příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků vyžaduje, aby příkazy byly vydány písemně a byly odůvodněny. Příkazy se doručí se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce. Ustanovení § 88 odst. 2 tr. řádu o příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a ustanovení § 88a odst. 1 tr. řádu o příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu vyžadují písemné vydání příkazů.³⁵³

Zrovna tak povolení státního zástupce nebo soudce ke sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, podle § 158d odst. 2, 3, 4 tr. řádu musí být písemné. Blíže se požadavkem na písemnou formou samotné žádosti policejního orgánu či státního zástupce vedoucí k vydání citovaného povolení a dalšími souvisejícími náležitostmi tohoto typu povolení zabývá např. rozsudek Nejvyššího soudu v kauze Davida Ratha a spol.,

³⁴⁹Bod 25 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 ze dne 8. 6. 2010 [cit. 24. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>. Vyhlášen též ve Sbírce zákonů pod č. 219/2010 Sb.

³⁵⁰Toman, P. *Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2017, číslo 5, s. 23 a násl. A též Vantuch, P. *Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2008, číslo 10, s. 31 a násl.

³⁵¹Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 61, 130 a násl.

³⁵²Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 78.

³⁵³Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>. A též Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 80.

jenž zůstal nezměněn po přezkoumání Ústavním soudem.³⁵⁴

Lze požadovat, aby příkaz měl náležitosti včetně odůvodnění jako usnesení.³⁵⁵ K tomu dodávám, že kvalita náležitostí samozřejmě musí uměřeně odpovídat povaze konkrétního příkazu – na jedné straně jím orgány činné v trestním řízení zasahují do základních práv a svobod, na druhé straně je ale nutné jednat okamžitě. Též Ústavní soud judikoval, že na samotné odvodnění příkazu nelze klást příliš vysoké požadavky, neboť v situacích, kde je prověřování trestní věci na samém počátku, nelze od policejního orgánu očekávat detailní znalost věci.³⁵⁶

U domovní prohlídky, zvláště jde-li o neodkladný úkon, se jedná o zvlášť závažný zásah do ústavně zaručeného základního práva na domovní svobodu, a proto také rozhodnutí, na jehož základě má být takový úkon proveden, musí být i z tohoto hlediska zvláštní závažnosti přiměřeně a dostatečně odůvodněno. Nestací pouhý odkaz na příslušná zákonná ustanovení (příp. jejich citace), aniž by bylo současně dostatečně zřejmé, z jakých skutkových (a případně i jiných) okolností tento příkaz jako rozhodnutí orgánu veřejné moci vychází, případně čím - a v čem - pokládá zákonem stanovené podmínky za naplněny.³⁵⁷

Stejně tak dále Ústavní soud klade nároky na odůvodnění příkazu k domovní prohlídce tak, že domovní prohlídka nesmí být tato zahájena toliko formálně, tj. na základě pouhého odkazu na příslušná zákonná ustanovení. V případě, že je domovní prohlídka nařízena před zahájením trestního stíhání stěžovatele, musejí být naplněny silnější požadavky, tj. příkaz k domovní prohlídce musí být vydán s odůvodněním, že jde o úkon neodkladný nebo neopakovatelný, přičemž je irelevantní, zda byl návrh státního zástupce na vydání příkazu k domovní prohlídce odůvodněn neodkladností a neopakovatelností tohoto úkonu, a případně jak, a samozřejmě ani to, že policejní orgán následně v protokolu uvedl, že prohlídka byla provedena jako neodkladný úkon. Je tomu tak proto, jelikož domovní prohlídku, musí zásadně povolovat soud (srov. čl. 12 odst. 2 Listiny). Souhlas soudce s jejím provedením je předvídan jako pravidlo, neboť představuje preventivní kontrolu skrze nezávislou a neutrální instanci, kterou není a nemůže být státní zástupce, jenž je stranou trestního řízení. Tím méně je nezávislým a

---

³⁵⁴Bod 73 rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tz 3/2017-II. ze dne 7. 6. 2017. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 3. 2023]. Ve spojení s usnesením Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2285/17 ze dne 28. 5. 2019 [cit. 11. 3. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

³⁵⁵Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 168.

³⁵⁶Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3094/10 ze dne 2. 3. 2011 [cit. 21. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

³⁵⁷Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 362/06 ze dne 1. 11. 2006 [cit. 21. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

neustranným orgánem policejní orgán.³⁵⁸ K výše uvedenému srov. podkapitolu 4.2. Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti.

V tomto rozměru k závažnosti zásahů do základních práv a svobod se negativně vyjádřili advokáti Toman a Sokol ve svých článcích, v nichž zásadně kritizovali novelu trestního řádu zákonem č. 287/2018 Sb. Novela zavedla s účinností od 1. 2. 2019 do trestního řádu nový § 7b, na základě něhož v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho souhlasem (s výhradou věci, jež nesnese odklad) policejní orgán mohou nařídit osobě, která data důležitá pro trestní řízení drží nebo je má pod svojí kontrolou, aby taková data uchovala v nezměněné podobě po dobu stanovenou v příkazu a učinila potřebná opatření, aby nedošlo ke zpřístupnění informace o tom, že bylo nařízeno uchování dat, případně aby znemožnila přístup jiných osob k takovým datům. Oprávnění vydat takový příkaz není ohraničeno, tedy zejména tím, že by si oba tyto orgány činné v trestním řízení musely vyžádat souhlas soudce, nebo by jeho využití bylo omezeno pouze na závažné trestné činy, které mohou být v daném trestním řízení vyšetřovány.³⁵⁹

Oběma advokátům samozřejmě zvláště záleží na zachování důvěrnosti komunikace mezi advokátem a jeho klientem. Rozhodnutím policejního orgánu nebo státního zástupce lze nařídit třetí osobě, aby na své vlastní náklady zaznamenávala a uchovala veškerý obsah jejich komunikace. *Daty důležitými pro trestní řízení zákon myslí data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací.* Pod tímto názvem se skrývá obsah veškerých mailů s přílohami, obsah webových stránek, obsah naší nejdůvěrnější komunikace vedené prostřednictvím různých platforem (WhatsApp, Messenger, Viber, Telegram, Twitter³⁶⁰ a jiné) včetně obrázků k nim připojených nebo prohlížených a mnohem více.³⁶¹ V příkazu musí být označena data, na která se příkaz vztahuje, důvod, pro který mají být data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, a doba, po kterou mají být tato data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, která nesmí být delší než 90 dnů. Příkaz musí obsahovat poučení o následcích neuposlechnutí příkazu (§ 7b odst. 4 tr. řádu). A orgán, který příkaz vydal, jej neprodleně doručí osobě, vůči které směřuje (§ 7b odst. 5 tr. řádu). Sokol navíc upozorňuje na technické obtíže advokátů příkazu vyhovět na straně jedné a na konflikt s jinými povinnostmi

³⁵⁸Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3369/10 ze dne 10. 1. 2012 [cit. 24. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<http://nalus.usoud.cz>>.

³⁵⁹Toman, P. *Podstrčený paragraf 7b trestního řádu – kde se vzal a o čem je.* In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019 [cit. 18. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/07/22/podstrceny-paragraf-7b-trestniho-radu-kde-se-vzal-a-o-cem-je/>>.

³⁶⁰Od července 2023 Twitter je přejmenován na X <<https://twitter.com>> [cit. 2. 9. 2023].

³⁶¹Toman, P. op. cit.

advokáta vůči svým klientům na straně druhé – zejména jak klienta informovat, že data nemůže smazat, protože mu byl doručen příkaz.³⁶²

Toman namítá, že zjišťovat obsah komunikace mezi advokátem a klientem umožňoval trestní řád již v dřívějším znění před novelou za využití ustanovení § 88 tr. řádu upravující podmínky odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo ustanovení § 158d odst. 3 tr. řádu týkajícího se sledování osob a věcí, přičemž věci se rozuměla i data umístěná v počítačových systémech. K zásahu do soukromí těmito způsoby však mohlo dojít jen s předchozím souhlasem soudu a obsah komunikace byl zjišťován do budoucna. Podobného výsledku mohl policejní orgán dosáhnout i cestou domovní prohlídky podle § 82 tr. řádu, opět k ní byl vyžadován předchozí souhlas soudu.³⁶³

S kritikou existence § 7b tr. řádu od obou advokátů souhlasím. Ustanovení tohoto paragrafu jednoznačně představuje další narušení důvěrného vztahu mezi advokátem a jeho klientem v trestním řízení. Všechny příkazy zasahující do základních práv a svobod, zde práva na důvěrnost komunikace³⁶⁴ mezi advokátem a klientem, musejí podle mého názoru vždy podléhat v přípravném řízení souhlasu soudce. Bohužel ani nový trestní řád v § s5 se souhlasem soudce nepočítá a pouze v podstatě překlápí stávající úpravu.³⁶⁵

Závěrem k této pasáži nutno zdůraznit, že negativně se právní úprava § 7b tr. řádu nedotýká toliko advokátů - či přesněji obhájců – ale má bohužel širší uplatnění vůči jakékoliv třetí osobě v rámci trestního řízení, například advokátovi jako zmocněnci poškozeného, důvěrníkovi poškozeného (§ 50 odst. 1 tr. řádu) apod.

Protože náležitost v podobě písemné formy rozhodnutí svého druhu trestní řád v některých případech výslovně nestanovuje, v podstatě by vyhovovalo tato rozhodnutí pouze ústně vyhlášovat. Písemná forma však vyplývá ze skutečnosti, že orgány činné v trestním řízení projevují svou vůli zásadně v písemné podobě a že je třeba tato rozhodnutí, resp. jejich opisy

---

³⁶²Sokol, T. *Povinnost dle § 7b trestního řádu z pohledu advokáta*. In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019 [cit. 18. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/08/02/povinnost-dle-%c2%a7-7b-tr-radu-z-pohledu-advokata/>>.

³⁶³Toman, P. op. cit.

³⁶⁴Legislativní zkratka pro důvěrnost informací sdělovaných mezi obviněným a obhájcem jakýmkoli způsobem, zejména ústně, elektronicky nebo v listinné podobě, ať již přenášených nebo uchovávaných v soukromí obsažená v § 52a (c28a) aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněné na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

³⁶⁵Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněné na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

doručovat a zakládat do spisu.³⁶⁶ Fryšták též dovozuje nutnost písemné formy z potřeb praxe. Jiná než písemná forma nebude připadat v úvahu, neboť rozhodnutí musí být oznamována dotčeným subjektům trestního řízení a dále musí být zpětně přezkoumatelná z hlediska jejich zákonnosti a důvodnosti.³⁶⁷ Pokud tato rozhodnutí vydává soud (v přípravném řízení v prvním stupni soudce nebo ve druhém stupni předseda senátu podle § 2 odst. 9 tr. řádu), činí tak operativně bez jednání.³⁶⁸

Z toho vyplývá, že se v procesu tvorby rozhodnutí svého druhu neuplatní fáze usnášení, a to ve formě kolektivního rozhodování, jež je naopak obvyklá při tvorbě usnesení, viz blíže podkapitola 5.1.1. Fáze usnášení.

Právní moci a vykonatelnosti nabývají i rozhodnutí svého druhu, ale na rozdíl základních forem rozhodnutí zde chybí výslovná právní úprava. Rozhodnutí svého druhu je pravomocné a vykonatelné ihned, jakmile bylo vydáno, protože zákon proti němu nepřipouští žádný opravný prostředek.

Třebaže trestní řád proti rozhodnutím svého druhu nepřipouští žádný ani mimořádný³⁶⁹ opravný prostředek, jejich odůvodněnost a zákonnost však lze přezkoumat na podkladě opravného prostředku podaného proti příslušnému rozhodnutí ve věci samé (v přípravném řízení se jedná o usnesení), a to v rámci řízení, které předcházelo takovému rozhodnutí, jestliže v přípravném řízení bylo učiněno i některé rozhodnutí svého druhu, viz § 147 odst. 1 písm. b) nebo i § 267 odst. 3 tr. řádu v řízení o stížnosti pro porušení zákona).³⁷⁰ Lze uvažovat i o postupu podle § 157a tr. řádu, viz blíže kapitola 7. Opatření jako procesní úkon.

Samozřejmě je proti rozhodnutím svého druhu přípustný mimořádný opravný prostředek – ústavní stížnost – za podmínek *a contrario* § 75 odst. 1 ve spojení s § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Stěžovatel nejprve musí vyčerpat všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, jimiž se rozumí zejména řádné opravné prostředky a některé mimořádné opravné prostředky.

Přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu lze dosáhnout na základě speciální úpravy v § 314l až 314n tr. řádu. Úprava je výsledkem debat odborné veřejnosti v České a Slovenské

³⁶⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁶⁷Fryšták, M., Provazník, J., Sedláčková, J., Žatecká, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 202.

³⁶⁸Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁶⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1660 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

³⁷⁰Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

republiky, která poukazovala na skutečnost, že nemožnost podat řádný opravný prostředek proti příkazu nekoresponduje s čl. 13 Úmluvy, který přiznává každému, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, právo na účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, bez ohledu na formu tohoto prostředku, která je dána vnitrostátním právem. Slovenský zákonodárce se vydatně inspiroval českou právní úpravou – srov. § 362f a § 362g zákona č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok.³⁷¹

Trestní řád připouští v rámci přípravného řízení i rozhodnutí jiných orgánů (srov. kapitolu 3. Orgány vydávající rozhodnutí v přípravném řízení). Jedná se např. o ministra spravedlnosti (§ 97 odst. 1 MJS – vydání do cizího státu, § 367 tr. řádu - řízení o udělení milosti), prezidenta republiky (§ 366 tr. řádu – udělení milosti), Nejvyššího státního zastupitelství (§ 71 odst. 4 MJS – dohoda o společném vyšetřovací týmu), Ministerstva spravedlnosti (§ 80 MJS – vyžádání z cizího státu), aniž trestní řád nebo MJS stanoví podrobnosti takových rozhodnutí.³⁷²

Příklady rozhodnutí svého druhu jsou příkaz k zatčení (§ 69 odst. 1, 2 tr. ř.). Příkaz opatří otiskem kulatého úředního razítka (§ 22 j. ř. s.), vlastnoručním podpisem předsedy senátu nebo soudce a doručuje se příslušnému policejnímu orgánům - srov. § 27 odst. 4 v. k. ř.

Příkaz k domovní prohlídce v přípravném řízení na návrh státního zástupce vydává soudce (§ 83 odst. 1 tr. ř.), který je třeba doručit osobě, u níž se prohlídka koná, a to při prohlídce, nebo není-li to možné, nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která brání doručení, a dále je třeba doručit policejnímu orgánu, který prohlídku vykoná – srov. § 28 odst. 2 v. k. ř. Pro příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků obdobě platí výše uvedené (§ 83a odst. 1 tr. řádu).

Příkazem orgány činné v trestním řízení rozhodují, je-li to výslovně stanoveno v trestním řádu (např. podle § 69 tr. řádu příkaz k zatčení). Nebo v jiných případech trestní řád uvádí, že orgány činné v trestním řízení rozhodnou, ale neuvádí již formu rozhodnutí (např. podle § 86 odst. 1 tr. řádu zadržení zásilky a § 87a odst. 1 tr. řádu záměna zásilky).³⁷³ Obžaloba (§ 176 tr. řádu), návrh na potrestání (§ 179c odst. 2 písm. a) tr. řádu) návrh na schválení dohody o vině a trestu (§ 175b tr. řádu) jsou podle § 2 odst. 8 tr. řádu jedinými rozhodnutími, na jejichž

³⁷¹Záhora, J. *Preskúmanie zákonnosti príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky*. In Tlapák Navrátilová, J., Galovcová, I. (eds.) *Pocta Jiřímu Jelínkovi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 227 a násl.

³⁷²Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 462.

³⁷³Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 168.

základě je možné trestní stíhání před soudy.

De lege ferenda příkaz a povolení jako druhy rozhodnutí budou upraveny připravovaným trestním řádem. Soudce v přípravném řízení bude rozhodovat o závažných zásazích do základních práv a svobod příkazem nebo bude vydávat povolení, pokud trestněprocesní zákon nestanoví jinak (§ m1 odst 2). Nový trestní řád stanoví náležitosti příkazu a povolení (§ m22 a § m25), podmínky jejich vyhotovení (§ m23) a též určí, že jejich právní moc a vykonatelnost nastane jejich vydáním (§ m24).³⁷⁴

---

³⁷⁴Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

7. Nabytí právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí

Charakteristickým znakem většiny rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení je, že nabývají právní moci a vykonatelnosti. V přípravném řízení právní moci a vykonatelnosti nabývají usnesení (§ 140 tr. řádu) a rozhodnutí svého druhu.³⁷⁵

V případě, že již nelze rozhodnutí zvrátit řádným opravným prostředkem, stává se pravomocným a také vykonatelným³⁷⁶ - k dřívější vykonatelnosti usnesení viz dále v textu. Právní moc je vlastnost rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, která se navenek projevuje v nezměnitelnosti a závaznosti rozhodnutí. Rozhodnutí je v právní moci, pokud proti němu nelze podat řádný opravný prostředek. Právní moci nabývají výroky rozhodnutí, nikoli jeho odůvodnění či jiné části. To je důsledkem skutečnosti, že autoritativní závěr orgánu činného v trestním řízení je obsažen jen ve výroku rozhodnutí a že opravný prostředek lze podat právě toliko proti tomuto výroku (nebo pro chybějící výrok, resp. pro vady předcházejícího řízení způsobující nesprávnost výroku rozhodnutí), ale není přípustný proti odůvodnění rozhodnutí (viz *a contrario* § 145 odst. 1 t. řádu).^{377 378}

Právní moc má značný význam, protože propůjčuje rozhodnutí stabilitu, a tím napomáhá k právní jistotě ve společenských vztazích, jichž se pravomocné rozhodnutí týká. Právní moc rozhodnutí je (vedle jeho zákonnosti, odůvodněnosti a přesvědčivosti) rovněž projevem autority orgánů činných v trestním řízení, a tím i státu samotného. Považuje-li totiž stát pravomocné rozhodnutí za závazné a za konečné rozřešení věci, na němž se zpravidla již nedá nic měnit, vyjadřuje tím zároveň, že je nezbytné se podrobit rozhodnutí, a to i za použití případného donucení státní mocí.

Stabilita, kterou do právních vztahů přináší pravomocné rozhodnutí, je důležitým prvkem výchovného účinku rozhodnutí vůči procesním stranám a veřejnosti, jímž napomáhá k posilování úcty k právu. Institut právní moci rozhodnutí je konečně i významnou zárukou ochrany občanských práv a svobod, protože mimo jiné znemožňuje stíhat znovu pro týž skutek osobu, proti které bylo již trestní řízení pravomocně skončeno, a tak ji vystavovat

³⁷⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

³⁷⁶Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 169.

³⁷⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁷⁸Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 148 a násl.

opětovně nepříznivým účinkům trestního řízení.

Nezměnitelnost rozhodnutí, tedy tzv. formální právní moc, znamená definitivní vyřešení určité otázky rozhodnutím a nemožnost podat proti rozhodnutí řádný opravný prostředek, kterým je u usnesení stížnost. Nezměnitelnost pravomocného rozhodnutí spočívá v tom, že již nelze pokračovat v určitém řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno, a není možné dosáhnout tak jiného rozhodnutí o téže otázce. Vyjadřuje tedy skončení konkrétního procesu před orgány činnými v trestním řízení, tudíž v tomtéž řízení již zásadně nelze rozhodovat o stejné otázce. Z hlediska nezměnitelnosti jako formální stránky právní moci lze rozlišovat dvě kategorie rozhodnutí:

a) rozhodnutí, proti kterým není vůbec přípustný jakýkoli řádný opravný prostředek, nabývají právní moci ihned jejich vyhlášením, a pokud se nevyhlašují, stávají se pravomocnými okamžikem, v němž byla učiněna, tj. dnem vydání (vyhotovení). Týká se to zejména některých usnesení, všech rozhodnutí učiněných v druhém stupni (§ 140 odst. 1 písm. a) tr. řádu) a všech rozhodnutí svého druhu (viz dále kapitola 6. Rozhodnutí svého druhu);

b) rozhodnutí, proti nimž zákon připouští řádný opravný prostředek, nabývají právní moci na základě různých právních skutečností nebo událostí podle toho, zda byl proti nim včas a oprávněnou osobou podán opravný prostředek, zda se ho oprávněná osoba nevzdala nebo jej vzala zpět, a jak bylo rozhodnuto o účinně podaném opravném prostředku. Podle toho rozhodnutí nabývá právní moci, jestliže opravný prostředek proti němu nebyl ve lhůtě podán (§ 140 odst. 1 písm. b) alinea aa) tr. řádu), oprávněné osoby se výslovně vzdaly opravného prostředku nebo ho vzaly zpět (§ 140 odst. 1 písm. b) alinea bb) tr. řádu), anebo opravný prostředek byl zamítnut jako nedůvodný (§ 140 odst. 1 písm. b) alinea cc) tr. řádu).

Nezměnitelnost pravomocného rozhodnutí však není absolutní, takové rozhodnutí nelze považovat za zcela nedotknutelné. Trestní řád totiž předpokládá jen relativní nezměnitelnost pravomocného rozhodnutí. V určitých případech právní normy výjimečně připouštějí zrušení či modifikaci pravomocného rozhodnutí nebo jeho části, a to zejména v zájmu zajištění plné zákonnosti nebo obecné spravedlnosti rozhodnutí. V přípravném řízení se tak může stát především na podkladě rozhodnutí o mimořádných opravných prostředcích, a to stížnosti pro porušení zákona (§ 266 a násl. tr. řádu) a obnovy řízení (§ 277 a násl. tr. řádu). Podobnou povahu má i oprávnění nejvyššího státního zástupce rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o nestíhání podezřelého podle § 159d odst. 1 tr. řádu, o zastavení trestního stíhání

nebo o postoupení věci (§ 174a tr. řádu).³⁷⁹

Výjimečná³⁸⁰ dodatečná změna pravomocného rozhodnutí je přípustná též v případě navrácení lhůty (§ 61 odst. 2 tr. řádu), v případě použití tzv. *beneficia cohesionis* (§ 150 odst. 2, § 269 odst. 2 ve spojení s § 261 a dále též § 285 tr. řádu). Zásah do pravomocného odsuzujícího rozhodnutí je možný i na podkladě zrušovacího oprávnění vůči pravomocným rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení, které má Ústavní soud, pokud rozhoduje o ústavních stížnostech podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy a § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, viz též § 314h a násl. tr. řádu.

Nezměnitelnost rozhodnutí v uvedeném smyslu se však nevztahuje na některá rozhodnutí výlučně procesní povahy, která lze v závislosti na procesní situaci změnit, resp. nahradit jiným rozhodnutím, pokud to ještě přichází v úvahu. Usnesení, pokud obsahuje písařské chyby a jiné zřejmé nesprávnosti, k nimž došlo v jejich vyhotoveních a opisech, lze opravit nebo změnit (§ 131 ve spojení s § 138 tr. řádu), a to případně i s dodatečně přípustným opravným prostředkem (§ 133 ve spojení s § 138 tr. řádu).³⁸¹ Srov. podkapitolu 5.1.3. Fáze písemného vyhotovení.

Závaznost rozhodnutí (tzv. materiální právní moc) pak znamená, že věc je rozřešena nejen konečným, ale i závazným způsobem a nemůže být předmětem opětovného projednávání ani v jiném řízení. Pravomocné rozhodnutí nabývá tím tedy právní účinky, začíná reálně působit a subjekty, jichž se týká, jsou povinny se jím řídit. Pokud tak dobrovolně neučiní, může být pravomocné rozhodnutí realizováno s použitím donucovací moci státu.

Materiální stránka právní moci spočívající v závaznosti rozhodnutí zároveň znamená, že vzniká překážka věci rozhodnuté (*exceptio rei iudicatae*). Trestní řád ji sice neformuluje obecně, ale jen pro nejdůležitější případy v podobě zásady *ne bis in idem*, která znamená, že nikdo nemůže být opětovně stíhán pro týž skutek, pro nějž byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby nebo o němž bylo pravomocně rozhodnuto jiným meritorním rozhodnutím, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno (§ 11 odst. 1 písm. h), i), j) a k), odst. 2, odst. 3, § 11a tr. řádu). Jde o rozvedení ústavně zaručeného práva podle čl. 40 odst. 5 Listiny.

³⁷⁹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

³⁸⁰Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 169.

³⁸¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

Nové trestní stíhání téže osoby pro týž skutek je vyloučeno nejen pravomocnými meritorními rozhodnutími tuzemských orgánů činných v trestním řízení, ale též obdobnými rozhodnutími soudů a jiných justičních orgánů členských států Evropské unie, resp. přidružených států (§ 11 odst. 2 tr. řádu) nebo rozhodnutími mezinárodních soudních orgánů (§ 11 odst. 5 tr. řádu). Pravomocné rozhodnutí orgánu České republiky činného v trestním řízení nebrání trestnímu stíhání téže osoby za tentýž skutek v cizině, pokud mezinárodní smlouva, jíž je cizí stát vázán, nebo jeho právní řád nestanoví něco jiného.

Důvod nepřípustnosti trestního stíhání je i v případech podle § 11a tr. řádu charakterizovaných tím, že ještě nebylo zahájeno trestní stíhání.

K právní moci rozhodnutí musí všechny státní orgány a instituce přihlížet z moci úřední.

Procesní nauka i trestní řád rozeznávají právní moc úplnou (§ 140 odst. 1 tr. řádu) a právní moc částečnou (§ 140 odst. 3 tr. řádu). Úplná právní moc znamená, že rozhodnutí již není možno napadnout řádným opravným prostředkem v žádné jeho části, tedy se stalo nezměnitelným a závazným v celém svém obsahu. O částečnou právní moc jde za situace, jestliže i po podání řádného opravného prostředku existuje některý výrok rozhodnutí, který nelze v opravném řízení přezkoumat a změnit nebo zrušit.

Oddělitelná část rozhodnutí, kterou se orgán druhého stupně rozhodující o řádném opravném prostředku nemůže zabývat, nabývá právní moci. K tomu, kdy může nabýt právní moci oddělitelný výrok usnesení, jímž bylo rozhodnuto o jednotlivých skutcích vykazujících znaky trestného činu, viz rozhodnutí Nejvyššího soudu, v němž judikoval, že bylo-li jedním usnesením rozhodnuto o dvou samostatných skutcích (s odlišným okruhem poškozených), bylo rozhodnuto ve skutečnosti o dvou věcech a dvěma výroky; nic na tom nemění ani skutečnost, že ve vztahu k oběma skutkům bylo věcně rozhodnuto stejně a že zdánlivě bylo rozhodnuto jedním výrokem. Ve vztahu ke každému samostatnému skutku zakládajícímu znaky trestného činu jde totiž o výrok samostatný, nezávisle na tom, jak tato okolnost bude v usnesení formálně vyjádřena. Neobstojí proto názor vyjádřený v dovolání, že bylo-li jedním usnesením rozhodnuto o dvou skutcích věcně shodně a jedním výrokem, stalo se tak v jedné věci.³⁸²

Okamžik nabytí právní moci a okamžik nabytí vykonatelnosti usnesení jsou spjaté s otázkou doručování usnesení. Proto se oběma otázkám v práci věnuji, srov. jednak následující

³⁸²Usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem R 6/2006 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 3. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

podkapitoly a jednak výše podkapitoly 5.1.4. Fáze oznámení doručením a 5.1.5 Judikatura Ústavního soudu ve věcech oznamování usnesení doručením, nebo vyhlášením.

7.1. K okamžiku nabytí právní moci usnesení

V celé kapitole 5. Usnesení se zabývám judikaturou vyšších soudů v otázce, od kdy běží lhůta k podání stížnosti – zda od vyhlášení usnesení, či až od doručení jeho opisu osobám oprávněným podat proti usnesení stížnost. V té kapitole též uvádím řešení této otázky v připravované úpravě v novém trestním řádu.

V této souvislosti pak vyvstává otázka, zda-li v případě uvedeném v § 140 odst. 1 písm. b) alinea aa) tr. řádu, že je vyhlášeno usnesení za podmínek § 137 odst. 1 a 2 tr. řádu, okamžik nabytí právní moci usnesení je určován nezávisle na citované judikatuře, tedy striktně podle znění zákona, a to uplynutím třídenní lhůty od vyhlášení usnesení (§ 143 odst. 1 ve spojení s § 140 odst. 1 písm. b) tr. řádu)³⁸³.

Já se přikláním jednoznačně k názoru, že v takovém případě okamžik nabytí právní moci usnesení sleduje plně osud lhůty k podání stížnosti, tedy přednost má ustanovení § 140 odst. 1 písm. b) alinea aa) tr. řádu - usnesení je pravomocné a vykonatelné, jestliže zákon sice proti němu připouští stížnost, avšak stížnost ve lhůtě nebyla podána. Dokud lze na základě judikatury usnesení napadnout stížností, nelze uvažovat, že by usnesení nabylo právní moci a z ní plynoucích právních účinků. O tom by každý orgán činný v trestním řízení měl adresáta usnesení poučit, jak soudům ukládá § 16 odst. 2 a 3 j. ř. s. Též srov. praxi Okresního soudu v Náchodě ve vazebních věcech v podkapitole 5.1.5. Judikatura Ústavního soudu ve věcech oznamování usnesení doručením, nebo vyhlášením.

Dalším argumentem pro zmíněný názor, který vyplývá ze shora uvedeného, je, že právě kvůli nutnosti se nejprve fakticky seznámit s písemným odůvodněním usnesení je třeba logicky vázat právní moc usnesení až k okamžiku uplynutí třídenní lhůty od doručení opisu usnesení.

Avšak popsání pojetí je v určitých situacích prolamováno zájmem na tom, aby orgány činné v trestním řízení neotálely s vypracováním písemného odůvodnění usnesení. Takovou situaci popisují výše v podkapitole 5.1.3. Fáze písemného vyhotovení na vazebním rozhodnutí, u

---

³⁸³Srov. Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1750 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

kterého kvůli zájmu na ochraně osobní svobody, není možné účelově prodlužovat dobu, po kterou je obviněný stíhán vazebně. Značný časový odstup mezi vyhlášením usnesení a doručení jeho opisu státnímu zástupci by mohl vést k umělému a nepřijatelnému, třeba i několikaměsíčnímu prodlužování intervalu mezi přezkoumáváním podmínek dalšího trvání vazby, přičemž by se tím i otevíral prostor pro případné spekulativní zneužívání takového postupu ze strany orgánů činných v trestním řízení.³⁸⁴

Dle mého názoru již mnohokrát vyjádřeného v této rigorózní práci je pak řešením takový přístup orgánů činných v trestním řízení, aby v tom kterém případě hledaly a používaly ústavně konformní výklad trestního řádu, jak požaduje Ústavní soud. Jsem přesvědčen, že by orgány činné v trestním řízení dospěly k závěru, že v citované situaci vazebního rozhodnutí uplatní výklad, že pro nabytí právní moci (nebo alespoň pro začátek běhu lhůty pro přezkum či jiný účinek) citovaného usnesení je určující den jeho vyhlášení, třebaže jeho opis bude stranám doručen později. Mám za to, že kritériem takového posouzení musejí být konkrétní dopady konkrétního rozhodnutí do osobních, majetkových a jiných poměrů obviněného, jež jsou pro svoji citlivou povahu pod ochranou právních předpisů ústavní úrovně, zejména Listiny.

7.2. Vykonatelnost rozhodnutí

Vykonatelnost rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení se týká všech rozhodnutí, jejichž obsah lze vykonat. Je to vlastnost rozhodnutí, která znamená, že obsah rozhodnutí je třeba splnit, a nestane-li se tak dobrovolně, může být splnění rozhodnutí vynuceno vůči tomu, komu ukládá nějaké povinnosti (zákazy, příkazy, omezení, nutnost strpění něčeho). Vykonatelnost úzce souvisí s právní mocí rozhodnutí a je třeba ji odlišovat od vlastního výkonu rozhodnutí (viz § 315 a násl. tr. řádu), protože ani vykonatelné rozhodnutí nemusí být v některých případech vykonáváno ve vykonávacím řízení.³⁸⁵

V případě usnesení trestní řád diferencovaně a výslovně stanoví, zda je určité usnesení vykonatelné, i když nenabylo právní moci. Právní moc usnesení je totiž předpokladem jeho vykonatelnosti jen tam, kde zákon přiznává stížnosti odkladný účinek (§ 141 odst. 4 tr. řádu).

³⁸⁴Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3287/14 ze dne 27. 2. 2015 [cit. 21. 2. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://nalus.usoud.cz>>.

³⁸⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

Proto je usnesení vykonatelné, i když nenabylo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, ale výslovně jí nepřiznává odkladný účinek (§ 140 odst. 2 tr. řádu). Za příklady mohou uvést usnesení o vzetí do vazby podle § 68 tr. řádu³⁸⁶, jakož ostatní vazební usnesení (§ 74 odst. 2 tr. řádu).

V ostatních případech je usnesení vykonatelné až po nabytí právní moci (§ 140 odst. 1 tr. řádu).³⁸⁷ Jedná se tedy o případy, ve kterých rozhodnutí je vykonatelné, jak uvádím shora, pokud ho není možno napadnout opravným prostředkem buď proto, že tr. řád podání opravného prostředku nepřipouští (např. usnesení podle § 140 odst. 1 písm. a) a *a contrario* § 141 odst. 2 tr. řádu), nebo proto, že podle § 140 odst. 1 písm. b) tr. řádu opravný prostředek nebyl podán žádnou z oprávněných osob v zákonné lhůtě (alinea aa),³⁸⁸ dále oprávněné osoby se stížnosti výslovně vzdaly nebo ji výslovně vzaly zpět (alinea bb), nebo podaná stížnost byla zamítnuta (alinea cc).

Nevykonatelnost usnesení po podání žádosti o navrácení lhůty podle § 61 tr. řádu se uplatní tak, že podá-li oprávněná osoba žádost o navrácení lhůty k podání stížnosti, je to důvod k tomu, aby usnesení dočasně nebylo vykonáváno, a to až do doby, než je pravomocně o žádosti rozhodnuto. Jestliže došlo po nabytí právní moci usnesení již k jeho výkonu a osoba jinak oprávněná k podání stížnosti podala žádost o navrácení lhůty, je třeba opatření učiněná k výkonu zrušit, popř. upravit. Podání takové žádosti jednou z více osob, o nichž bylo usnesením rozhodnuto, však neodůvodňuje stejný postup i vůči ostatním. Případné pozdější použití *beneficia cohaesionis*, jak uvádím shora, tomu není na překážku.³⁸⁹

Citovaný pokyn ke zrušení nebo upravení opatření učiněných k výkonu usnesení podle mého názoru je třeba uplatnit vedle případu navrácení lhůty i v případech, v nichž bude nejasné, zda již usnesení nabylo právní moci, a je tak i vykonatelné. K tomu srov. předchozí podkapitulu 7.1. K okamžiku nabytí právní moci usnesení.

---

³⁸⁶Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 169.

³⁸⁷Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁸⁸Novotný, F. a kol. op. cit., s. 169.

³⁸⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1752 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

8. Opatření jako procesní úkon

Opatření jsou úkony, jimiž orgány činné v trestním řízení projevují taktéž svoji vůli vedle formy rozhodnutí. Opatření se svým obsahem blíží rozhodnutím, schází jim však náležitosti rozhodnutí. Jejich povaha je procesní – lze říci spíše technicko-organizační³⁹⁰ a operativní³⁹¹ – avšak obecnou úpravu ve smyslu zákonem předepsané podoby a obsahu opatření trestní řád ani jiný právní předpis³⁹² neobsahuje.³⁹³ Opatření vyvolávají vznik, změnu nebo zánik trestně procesního vztahu, nejde však o podání.³⁹⁴ Pro jejich bližší úpravu je třeba nahlédnout do podzákoných předpisů. Jedná se například o § 22 odst. 1 j. ř. s. o použití kulatého úředního razítka, jehož otiskem opatřuje soud zejména listinné opisy nebo stejnopisy vyhotovení soudních rozhodnutí a opatření, nebo dále § 30 v. k. ř. o ustanovení obhájce a úkonech souvisejících nebo § 18 v. k. ř. o přibrání znalce. Trestní řád, j. ř. s. nebo v. k. ř. pak upravují postup při provádění některých z těchto úkonů. K písemnému vyhotovení nejčastěji vydávaných opatření se používají i typizované tiskopisy.³⁹⁵

Opatření jsou neformálními úkony, opravný prostředek proti nim není přípustný.³⁹⁶ Obranou proti nim pak je neformální žádost o přezkum, který zákon u některých opatření umožňuje. Některá opatření lze tak přezkoumat v rámci dozoru státního zástupce nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení – např. právo obviněného a poškozeného kdykoliv žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy ve vyšetřování nebo závady v postupu policejního orgánu podle § 157a tr. řádu.³⁹⁷ K průtahům srov. blíže podkapitolu 4.3.1. Rychlost vedení přípravného řízení.

Růžička toto právo podat žádost podle § 157a tr. řádu dává do souvislosti s jakýmkoliv případem, v němž policejní orgán nevydává usnesení, proti němuž by vždy směřovala stížnost

³⁹⁰Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 391.

³⁹¹Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

³⁹²Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁹³Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 132 a násl. a Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. op. cit. s. 391.

³⁹⁴Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 170.

³⁹⁵Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. op. cit., hlava XV Rozhodnutí.

³⁹⁶Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 462 a Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 132.

³⁹⁷Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018, s. 132 a násl.

(§ 141 odst. 2 tr. řádu), ale činí právě opatření, resp. uplatňuje jakýkoliv postup, nebo je naopak nečinný podle názoru podatele. Tuto žádost může podat jednak ten, proti němuž se trestní řízení vede (§ 157a odst. 1 tr. řádu), tedy nejenom obviněný. Dále ji může podat samozřejmě i obviněná právnická osoba a též poškozený.³⁹⁸

Jedná-li soud ve druhém stupni v přípravném řízení ve vazebním zasedání (§ 74 odst. 1 tr. řádu), mám za to, že jako obrana proti opatření se uplatní i úprava, podle které kdo se cítí opatřením předsedy senátu při řízení hlavního líčení zkrácen, může žádat, aby rozhodl senát podle § 203 odst. 3 tr. řádu ve spojení s § 238 tr. řádu o subsidiaritě užití ustanovení o hlavním líčení na řízení ve veřejném zasedání³⁹⁹ vzhledem k tomu, že vazebního zasedání se vždy účastní obviněný (§ 73f odst. 2 tr. řádu).

Shodně jako u rozhodnutí svého druhu odůvodněnost a zákonnost opatření lze přezkoumat na podkladě opravného prostředku podaného proti příslušnému rozhodnutí ve věci samé (v přípravném řízení se jedná o usnesení), a to v rámci řízení, které předcházelo takovému rozhodnutí, jestliže v přípravném řízení bylo učiněno i některé rozhodnutí svého druhu, viz § 147 odst. 1 písm. b) nebo i § 267 odst. 3 tr. řádu v řízení o stížnosti pro porušení zákona).⁴⁰⁰

V případě opatření přibrání znalce novela zákonem č. 265/2001 Sb. zavedla quasiopravný prostředek, jímž lze vznést námitky proti osobě znalce z důvodu podjatosti znalce, proti odbornému zaměření znalce nebo proti formulaci otázek položených znalci podle § 105 odst. 3 tr. řádu. Vznést námitky není vázáno žádnou lhůtou, ale je žádoucí vznést je co nejdříve, aby o nich příslušný orgán činný v trestním řízení stihl rozhodnout ještě předtím, než bude znalecký posudek vypracován. Lze je ale vznést i kdykoliv později, když se pro ně objeví důvod. Navíc je možné námitky vznést i v rámci opravného prostředku proti meritornímu rozhodnutí.⁴⁰¹ Zvláštní postup je též v případě určení náhrady a odměny tlumočníka, znalce nebo konzultanta, neboť nesouhlasem s určením náhrady a odměny lze vyvolat rozhodnutí ve formě usnesení (srov. § 29 odst. 2 věta druhá, § 110b a § 157 odst. 5 věta třetí tr. řádu).⁴⁰²

U opatření je třeba pečlivě odlišovat, zda jsou činěna podle trestního řádu, nebo policejního

---

³⁹⁸Růžička, M. *K institutu žádosti o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce podle § 157a trestního řádu*. In Gřivna, T. (ed.) *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám. Čtyřstoletí hledání spravedlnosti na Nejvyšším soudě ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 196 a násl.

³⁹⁹Šámal, P. a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2573 [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/>>.

⁴⁰⁰Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz/>>.

⁴⁰¹Šámal, P. a kol. op. cit., s. 1575.

⁴⁰²Šámal, P. a kol. op. cit., s. 1660.

zákona. Tak např. od procesního předvedení v trestní řízení podle § 90, 98 a 158 odst. 7 tr. řádu je třeba odlišovat předvedení k podání vysvětlení nebo ke zjištění totožnosti prováděné policistou podle § 61 odst. 5 a § 63 odst. 3 policejního zákona, tj. mimo trestní řízení.

Od procesního zadržení v trestním řízení podle § 75 a násl. tr. řádu je nutno odlišovat zajištění osoby policistou podle § 26 policejního zákona. Policejní opatření má bezpečnostní, nikoli procesní charakter. Výkon zadržení v policejní cele upravuje policejní zákon v ustanoveních § 28–33.

Jestliže však postup policie zřejmě neplní jen pořádkový účel, je třeba celou dobu omezení osobní svobody započítávat do lhůty procesního zadržení uvedené v § 77 odst. 1 tr. řádu.⁴⁰³

Touto pasáží se opět dotýkám někdy problematického rozhraničení postupu v rámci trestního řízení od postupu podle policejního zákona, srov. blíže kapitola 1. Přípravné řízení.

Například předvolání obviněného nebo svědka je procesním úkonem, který lze považovat formálně za opatření. Zakládá totiž povinnost osoby obviněného nebo svědka dostavit se ve stanovenou dobu k orgánu činném v trestním řízení, to znamená, že má za následek vznik určitého procesně právního vztahu.⁴⁰⁴ Kvůli právě uvedenému následku předvolání, tj. vzniku trestně procesního vztahu, se k tomuto názoru přikláním.

Především jsou opatřeními úkony výslovně takto označené (§ 81 odst. 4, § 151 odst. 3 tr. řádu), která ale podle např. § 65 odst. 5 a 6 tr. řádu nebo § 85b odst. 7 tr. řádu nebo 103a odst. 2 tr. řádu nejsou opatřeními ve smyslu zde popisovaného procesního úkonu, ale jedná se o úkony orgánů činných v trestním řízení, kterými se má zabránit tomu, aby se neoprávněná osoba seznámila se skutečnostmi, které jí mají být utajeny, nebo aby byla zajištěna bezpečnost svědka.⁴⁰⁵

Podle povahy věci jsou jimi však i další úkony trestního řízení, pro něž není stanoveno, že je třeba učinit je ve formě rozhodnutí.⁴⁰⁶ Za opatření lze považovat určení lhůty ke zvolení obhájce (§ 38 odst. 1 tr. řádu), ustanovení obhájce a zrušení jeho ustanovení (§ 39 odst. 1 tr. řádu), dále např. zadržení (§ 75 a § 76 odst. 1 tr. řádu), předvolání a předvedení podle (§ 90 a

---

⁴⁰³Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích uveřejněné pod číslem R 46/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 1. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

⁴⁰⁴Novotný, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017, s. 170.

⁴⁰⁵Tamtéž.

⁴⁰⁶Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, hlava XV Rozhodnutí [cit. 23. 3. 2021]. Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.

§ 98 tr. řádu), přibrání znalce (§ 105 tr. řádu). Opatřením je i souhlas soudce udělený k některým úkonům (příkazům) státního zástupce v přípravném řízení (§ 87 odst. 1 a § 87a odst. 1 tr. řádu) nebo souhlas státního zástupce udělený k některým úkonům (příkazům) policejního orgánu (§ 79 odst. 1, § 79a odst. 1 a § 79c odst. 1 tr. řádu).⁴⁰⁷

Jelínek výslovně zdůrazňuje, že obhájce je ustanovován obviněnému písemným opatřením, kterého se užije i pro případy zrušení ustanovení nebo zproštění obhajoby na žádost obhájce nebo obviněného podle § 40 tr. řádu. *A contrario* o zproštění obhajoby z důvodů podle § 40a tr. řádu v přípravném řízení soudce rozhoduje usnesením, proti kterému již lze podat stížnost s odkladným účinkem.⁴⁰⁸

Jako obhájce si myslím, že písemná forma ustanovení obhájce není nezbytně nutná ve všech případech ustanovování obhájců. Ze zkušenosti vím, že v neodkladných případech (srov. § 30 odst. 2 v. k. ř., tehdy soudce opatření učiní ihned) nastávají situace, ve kterých obhájce je ustanoven soudcem ústně telefonicky tak, aby se obhájce mohl neprodleně vypravit na místo úkonu právní služby za obviněným klientem.

Mladistvý klient ještě nemusí být v této fázi trestního řízení obviněný (§ 42a odst. 1 písm. a) ZSVM). Sám jsem se po příjezdu na místo prováděného úkonu policejnímu orgánu legitimoval pouze ústním ustanovením z telefonického hovoru se soudcem, policejní orgán mi nechtěl zprvu umožnit poradu s mladistvým podezřelým s odůvodněním, že policejní orgán neví, zda vůbec budou podezřelého stíhat. Nenechal jsem se odbýt a domáhal jsem se porady v té době již se svým klientem.

Dodatečné opatření o ustanovení v písemné formě mi soud později samozřejmě doručil poté, co je vyhotovil a vypravil k doručení. Já se však domnívám, že toto ustanovení lze chápat jen jako písemné potvrzení prvotního ústního opatření učiněného ústně telefonem. Pak toto písemné potvrzení má jen deklaratorní účinek. Můj názor do značné míry potvrzuje usnesení, v němž Nejvyšší soud zároveň shrnuje charakteristiku opatření, když uvádí, že procesní úkony ustanovení a zrušení ustanovení obhájce mají formu opatření, jež jsou považována za neformální úkony spíše organizačně-technické a operativní povahy. Zákon blíže nevymezuje obsahové a formální náležitosti opatření a ponechává úpravu podzákonným normám. S ohledem na skutečnost, že náležitosti opatření nejsou trestním řádem nikterak specifikovány, soudní praxe v zásadě umožňuje, nesnese-li věc odkladu, telefonické ustanovení obhájce,

---

⁴⁰⁷Tamtéž.

⁴⁰⁸Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 256.

pokud je ustanovení současně nebo vzápětí, zpravidla do 3 dnů, deklarováno a verifikováno opatřením v písemné podobě.⁴⁰⁹

Pokud jde o dataci opatření v písemné podobě, v mojí vlastní praxi opatření byla datována vždy shodně ke dni telefonického ustanovení, byť mi byla doručena až v následujících dnech, ačkoliv shodné datum v písemném vyhotovení opatření podle citovaného judikátu není nutné. Dále z tohoto usnesení Nejvyššího soudu vyplývá, že prvotní ústní forma oznámení o ustanovení obhájce je stejně účinná i vůči obviněnému.

---

⁴⁰⁹Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 1062/2002 ze dne 15. 1. 2003. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 2. 2023]. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

Závěr

Z předchozích kapitol se podává, že tvorba rozhodnutí v přípravném řízení je navzájem úzce propojená s používáním základních zásad trestního řízení orgány činnými v trestním řízení. Na základní zásady je třeba vážně myslet a brát zřetel, kdykoliv se má vydat rozhodnutí.

V rigorózní práci se na různých místech objevují pasáže o stěžejní zásadě přiměřenosti a zdrženlivosti. Je tomu tak ve výkladových rozhodnutích Ústavního soudu, který vždy a konstantně upřednostňuje vykládat a používat právní normy ústavně konformním způsobem, aby orgány veřejné moci nezasahovaly do základních lidských práv a svobod jednotlivců více, než je nezbytně nutné pro naplnění daného účelu. V zájmu této zásady se zároveň Ústavní soud vyhýbá nadměrnému rušení těch napadených ustanovení právních předpisů, které lze ponechat v právním řádu a jen je ústavně konformním způsobem vykládat a používat. V rigorózní práci tak popisují a souhlasím, jak Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2014 nařídil orgánům činným v trestním řízení ústavně konformním způsobem vykládat a používat před Ústavním soudem napadená ustanovení § 15 odst. 3 věty druhé a odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

Taktéž Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 32/16 ze dne 8. 8. 2017 přiznal právo na navrácení lhůty poškozenému či jeho zmocněnci, zmeškal-li z důležitých důvodů lhůtu k podání opravného prostředku, jímž uplatňuje právo, které nelze uplatnit jinak než v trestním řízení, dle § 61 odst. 1 tr. řádu obdobně jako v případě žádosti obviněného a jeho obhájce. Naopak v tomto konkrétním případě jsem s tímto postupem Ústavního vyslovil nesouhlas, když si myslím, že lepším řešením by bylo (a stále může být) novelizovat příslušné ustanovení § 61 odst. 1 tr. řádu a jasně a jednoznačně rozšířit okruh oprávněných osob na právo na navrácení lhůty i o poškozeného a jeho zmocněnce. Jednalo by se analogicky o stejné řešení jako v případě možnosti použití ustanovení § 250 odst. 1 trestního řádu, umožňujícího vzdát se práva odvolání, i na případ odporu proti trestnímu příkazu, jehož úprava do 31. 12. 2001 vzdání se výslovně neumožňovala. Až následně velká novela trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. nakonec v souladu s ústavně konformním výkladem a praxí zakotvila možnost výslovně se vzdát odporu proti trestnímu příkazu v § 314g poslední věta tr. řádu. V § k28 odst. 1 nejnovější verze připravovaného nového trestního řádu počítá s

přiznáním práva na navrácení lhůty jak obviněnému nebo jeho obhájci, tak poškozenému, zúčastněné osobě anebo jejich zmocněnci anebo jiné osobě zúčastněné na trestním řízení.⁴¹⁰ Autoři nového trestního řádu v této otázce tedy uvažovali ve shodě s mým názorem.

V podkapitole 5.1.4 Fáze oznámení doručením píšu o nálezů Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3026/16 ze dne 18. 11. 2016. Ústavní soud vyžaduje, aby orgány činné v trestním řízení uplatnily možný ústavně konformní výklad § 64 odst. 5 tr. řádu a vždy nařídily podle § 64 odst. 5 písm. b) trestního řádu, že tu kterou písemnost nelze doručovat náhradním způsobem. Citovaný případ se týkal rozhodnutí ve vykonávacím řízení – usnesení soudu o nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu (§ 330 tr. řádu). Důvodem pro tento způsob doručování je, že rozhodnutí o povinnosti nástupu výkonu trestu odnětí svobody se svým významem blíží např. odsuzujícímu rozsudku nebo některým jiným rozhodnutím, která patří mezi písemnosti, u kterých je doručování náhradním způsobem vyloučeno *ex lege*. Jsem přesvědčený, že uvedené nároky na doručování lze klást na obdobné případy rozhodnutí ve všech fázích trestního řízení, v nichž různé orgány činné v trestním řízení doručují adresátům písemnosti, jež jsou svými právními důsledky významné ve shora popsaném smyslu, a blíží se tak svojí povahou např. shora uvedenému rozsudku. Mám na mysli případy, kdy orgány činné v trestním řízení významněji zasahují do základních lidských práv a svobod dotčených adresátů.

Konečně velké uplatnění zásada přiměřenosti a zdrženlivosti našla v řadě nálezů Ústavního soudu v případech konkurence oznamování usnesení buď doručením, nebo vyhlášením, jimž se Ústavní soud postupně věnoval – viz celá podkapitola 5.1.5. Judikatura Ústavního soudu ve věcech oznamování usnesení doručením, nebo vyhlášením. Na základě těchto nálezů můžeme říct, že dnes již víceméně jednoznačně platí, že lhůta pro podání stížnosti proti rozhodnutí o vazbě, obnově řízení nebo přeměně trestu běží až od okamžiku doručení písemného vyhotovení usnesení, nikoliv již od okamžiku jeho vyhlášení v přítomnosti toho, jemuž je třeba usnesení oznámit. Taková je moje osobní zkušenost obhájce z vazebních zasedání u Okresního soudu v Náchodě. Naposledy tak šlo o protokol a usnesení o vzetí obviněného do vazby v trestní věci sp. zn. 0 Nt 2204/2023 ze dne 5. 5. 2023. Protokol obsahuje větu „*Vyhlášeno s odůvodněním a poučením o právu stížnosti.*“ Usnesení pak obsahuje standardní poučení, že proti tomuto usnesení je možné podat stížnost do 3 dnů ode dne oznámení ke Krajskému soudu v Hradci Králové prostřednictvím soudu podepsaného. Avšak při

---

⁴¹⁰Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online] [cit. 27. 12. 2022]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

vyhlašování usnesení soudkyně přítomné poučila, že lhůta k podání stížnosti - a v případě okamžitého podání stížnosti do protokolu - lhůta k odůvodnění podané stížnosti pobeží až od doručení písemného vyhotovení usnesení. Takové poučení správně reflektuje shora uvedenou judikaturu Ústavního soudu.

Avšak je-li v konkrétním případě větším zásahem do základních práv a svobod obviněného vyčkávání na doručení opisu usnesení, dle Ústavního soudu je určující pro běh některých lhůt a nabytí některých účinků usnesení den vyhlášení usnesení.

Z právě uvedeného vyplývá, že vedle zpracování základních zásad bylo třeba se výše citovanými a dalšími rozhodnutími zabývat v jednotlivých kapitolách též proto, abych na nich detailněji popsal, jak rozhodnutí nabývají právních účinků – vnitřní vázanosti, právní moci a vykonatelnosti. S tím je spojena ona otázka, od kdy pak počíná běžet lhůta k podání opravného prostředku proti těmto rozhodnutím.

Samozřejmě bylo namístě věnovat se v rigorózní práci pojmu přípravného řízení a jednotlivým orgánům činným v trestním řízení, které v přípravném řízení vydávají rozhodnutí. Jsou jimi policejní orgán, státní zástupce, soud – výjimečně však v přípravném řízení rozhodnutí vydávají i jiné subjekty.

Zásluhu na tom, jak jednotně vykládat a používat trestní řád od poslední velké novely v roce 2001, má někdejší nejvyšší státní zástupkyně Marie Benešové. Byla to ona, kdo se podepsala pod řadu výkladových stanovisek v době po 1. 1. 2002, kdy nabyla účinnosti velká novela trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. a na základě poznatků z praxe a z debat mezi odbornou veřejností bylo třeba postupně ustálit praxi státních zástupců. Pro účely této rigorózní práce mně pak šlo samozřejmě hlavně o výkladová stanoviska dopadající na tu část praxe státních zástupců, v níž vydávají rozhodnutí v přípravném řízení. Této činnosti Marie Benešové proto přičítám velký význam. V rigorózní práci jsem z jejích výkladových stanovisek čerpal a srovnával je s názory ostatních odborníků – viz podkapitola 5.3. Účinky usnesení o zahájení trestního stíhání.

Na usnesení o zahájení trestního stíhání je mimořádně zajímavé posuzovat, ve kterém okamžiku toto usnesení vyvolává účinky nejprve vůči policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a ve kterém okamžiku je vyvolává později vůči osobě, proti níž se vede trestní řízení a jež má být obviněna. Většina autorů dospěla k tomu, že usnesením o zahájení trestního stíhání je orgán, který je vydal, vázán okamžikem právě jeho vydání. Tehdy začíná trestní stíhání. Osoba, proti níž se vede trestní řízení, se obviněnou stává ale až okamžikem doručení

opisu tohoto usnesení. O účinnosti oznámení usnesení ústním vyhlášením nepanuje mezi odborníky shoda. Vítám, že v ustanovení § 51 (c27) připravovaného nového trestního řádu⁴¹¹ bude uvedeno, a postaveno tak najisto, že osobu lze považovat za obviněného a použít proti ní prostředků upravených trestněprocesním zákonem teprve tehdy, bylo-li jí sděleno obvinění.

Celá tato problematika má svůj přesah hmotněprávní. Protože trestní zákoník spojuje přerušeni promlčecí doby mj. se zahájením trestního stíhání, navrhuji změnit tento termín na formulaci: *jakmile bylo obviněnému sděleno obvinění*. Jednalo by se o návrat k dřívějšímu osvědčenému znění trestního zákona z roku 1961, viz dále. Trestní řád a trestní zákoník by souladně a hlavně lépe a jednoznačně určovaly okamžik přerušeni promlčení.

Vzhledem k době, ve které tato práce vznikala, tj. době příprav rekodifikace trestního řádu, bylo nutné reflektovat zamýšlenou budoucí úpravu rozhodnutí v přípravném řízení. Díky dosud uveřejněným materiálům rekodifikačních komisí a časopiseckým článkům některých autorů budoucího trestního řádu jsem mohl práci zajímavě obohatit.

Ohledně formálního vymezení, dělení a obsahu přípravného řízení lze vysledovat podle mého soudu správnou snahu do budoucna přípravné řízení zjednodušit, v jednotlivých aspektech se vrátit k některým již osvědčeným nástrojům, aby se s novým trestním řádem lépe pracovalo představitelům všech relevantních právních povolání, to vše s cílem, aby přípravné řízení probíhalo účinněji a rychleji. Jedná se například o znovuzavedení institutu sdělení obvinění nebo shodné dělení obou forem přípravného řízení na prověřování a vyšetřování.

Avšak na druhou stranu je nutné ohlídat, aby nebyla nepřiměřeně krácena práva subjektů trestního řízení. Jako advokát se na tomto místě přirozeně beru za práva osob, vůči nimž se vede trestní řízení, jakož i za práva poškozených. Myslím si, že v práci zpracované otázky budoucí úpravy v zásadě vyhovují výše stanoveným kritériím, ačkoliv i o tom probíhá řada sporů mezi odbornou veřejností. Příkladem je zmiňovaný institut sdělení obvinění, které nebude lze napadnout stížností, nebo zrušení institutu záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, jenž se v praxi neosvědčil.

Snaha zjednodušit rozhodování se týká i jednotné úpravy příkazu. Za snahu zjednodušit neboli zpřesnit lze označit i zanesení výstupů z dosavadní ustálené judikatury českých soudů, zejména Ústavního soudu, do textu nového trestního řádu, které se týkají jednoznačného pravidla pro počítání lhůty pro podání stížnosti proti usnesení v případech, kde podání opravného prostředku zákon umožňuje - § 05 odst. 1, podle něhož se stížnost bude podávat u

---

⁴¹¹Tamtéž.

orgánu, proti jehož usnesení směřuje, a to do 8 dnů od doručení opisu usnesení.⁴¹²

Úprava opatření zůstane za účinnosti nového trestního řádu bez větších změn. Stále půjde o úkony povahy procesní, spíše technicko-organizační⁴¹³ a operativní. Jejich forma ani obsah nebudou obecným způsobem v novém trestním řádu upraveny, jejich úprava zůstane svěřena podzákonným předpisům.

My bychom již uvažovali podle připravovaných pravidel v rámci zveřejněného návrhu rekodifikace, ovšem, jak již v úvodu této práce upozorňuji, aktuálně (k 26. 8. 2023) platí, že současný ministr spravedlnosti Pavel Blažek pro nesouhlas jak obou komor Parlamentu, tak odborné veřejnosti, zejména zástupců advokacie, nepředloží návrh nového trestního řádu vládě.⁴¹⁴

Rekodifikaci trestního práva věnují dlouhodobě pozornost představitelé všech relevantních právnických profesí. Myslím si, že je to správný a důležitý předpoklad pro vznik vyvážené a kvalitní právní normy. Věřím, že legislativním procesem tak nakonec projde taková verze nového trestního řádu, na které bude široká jak odborná, tak politická shoda. Osobně se zvědavostí se těším, nakolik mi nový trestní řád zjednoduší a zpříjemní každodenní práci při obhajobách či jiném zastupování klientů v advokátní praxi.

---

⁴¹²Tamtéž.

⁴¹³Stříž, I., Polák, P., Fenyk, J., Hájek, R. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010, s. 391.

⁴¹⁴Nový trestní řád je ve sněmovně neprůchodný, potvrdil Blažek. In Česká justice [online], Media Network s.r.o., 2023. Dostupný také z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/05/novy-trestni-rad-je-ve-snemovne-nepruchodny-potvrdil-blazek/>>.

Seznam zkratek

dohoda o vině a trestu	Dohoda o prohlášení viny a přijetí trestu
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ETR	Evidence trestních řízení
j. ř. s.	Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
MJS	Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů
Nejvyšší soud ČSR	Nejvyšší soud České socialistické republiky
Nejvyšší soud ČSSR	Nejvyšší soud Československé socialistické republiky
o. s. ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
policejní zákon	Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
StZast	Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
tr. řád, trestní řád	Zákon č. 141/1960 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších protokolů
Úř. věst.	Úřední věstník Evropské unie
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
v. k. ř.	Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. kancelářský řád 505/2001–Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, uveřejněná pod č. 1/2002 Sbírkou instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky, ve znění pozdějších instrukcí
ZSS	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- (1) ANTL, Miroslav., VESELÝ, Josef a kol. *Průvodce policisty trestním řízením se vzory procesních postupů Policie ČR*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2002. 440 s. ISBN 80-7201-341-6.
- (2) CÍSAŘOVÁ, Dagmar a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. - Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X.
- (3) DRAŠTÍK, Antonín., FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: Komentář*. In ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. ASPI_ID KO141_1961CZ. ISSN 2336-517X. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (4) FENYK, Jaroslav., CÍSAŘOVÁ, Dagmar., GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní* [online]. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 952 s. ISBN 978-80-7598-307-7 (e-pub). Dostupný také z WWW: <<https://www.smarteca.cz>>.
- (5) FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 265 s. ISBN 978-80-7418-041-5.
- (6) FRYŠTÁK, Marek., PROVAZNÍK, Jan., SEDLÁČKOVÁ, Jolana., ŽATECKÁ, Eva. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015. 339 s. ISBN 978-80-7418-246-4.
- (7) GERLOCH, Aleš. *Teorie práva* [online]. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. 336 s. ISBN 978-80-7380-652-1. Dostupný také z WWW: <<https://www.levna-knihovna.cz/lib-book/2/1087>>.
- (8) HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Teorie práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Edice učebnic Právnické fakulty MU, 1998. 341 s. ISBN 80-210-1791-0.
- (9) HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŽATECKÁ, Eva. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: Komentář*. ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. ASPI_ID KO218_2003CZ. ISSN 2336-517X. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (10) CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a

- nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6.
- (11) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání, podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018. 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.
- (12) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. 440 s. ISBN 978-80-7502-185-4.
- (13) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. aktualizované vydání podle stavu k 1. 2. 2016. Praha: Leges, 2016. 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
- (14) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7.
- (15) JELÍNEK, Jiří., ŘÍHA, Jiří., SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 560 s. ISBN 978-80-7502-302-5.
- (16) KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- (17) NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní kodexy Trestní zákon, trestní řád a související předpisy*. 1. vydání. Praha: EUROIUNION, s. r. o., vydavatelství právnické a ekonomické literatury, 1998. 1135 s. ISBN 80-85858-61-4.
- (18) NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4.
- (19) RŮŽIČKA, Miroslav. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 769 s. ISBN 80-7179-929-7.
- (20) STŘÍŽ, Igor., POLÁK, Přemysl., FENYK, Jaroslav., HÁJEK, Roman. *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl - trestní řád*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2010. 1185 s. Edice komentované zákony. ISBN 978-80-7201-803-1.
- (21) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I., II., III.* [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupný také z WWW: <<https://www-beck-online-cz>>.

- (22) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník* [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5. Dostupný také z WWW: <<https://www-beck-online-cz>>.
- (23) ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUCHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1009 s. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4.
- (24) ŠÁMAL, Pavel., NOVOTNÝ, František., RŮŽIČKA, Miroslav., VONDRUŠKA, František., NOVOTNÁ, Jaroslava. *Přípravné řízení trestní*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 1443 s. ISBN 80-7179-741-3.

Sborníky

- (25) GRÍVNA, Tomáš. (ed.) *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám. Čtvrtstoletí hledání spravedlnosti na Nejvyšším soudě ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. 551 s. ISBN 978-80-7400-709-534.
- (26) GRÍVNA, Tomáš., ŠIMÁNOVÁ, Hana. (eds.) *Přípravné řízení dnes a zítra: sborník příspěvků z konference pořádané UOČR dne 20. 6. 2019*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 343 s. ISBN 978-80-7380-787-0.
- (27) JELÍNEK, Jiří. (ed.) *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2016, trestní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. 224 s. ISBN 978-80-7502-155-7.
- (28) TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana., GALOVCOVÁ, Ingrid. (eds.) *Pocta Jířímu Jelínkovi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2020. 498 s. ISBN 978-80-7502-464-0.

Články

- (29) FRYŠTÁK, Marek. *PRE-TRIAL PROCEEDINGS IN THE CZECH REPUBLIC*. In

Jurisprudencija [online], 2010, 3(121), s. 251-267. ISSN 2029–2058. Dostupný také z WWW:

<<https://www.proquest.com/openview/38ffe3e38efd74bf69616320fc04625f/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=2026708>>.

- (30) FRYŠTÁK, Marek. *Vztah policejního orgánu a státního zástupce v rámci přípravného řízení aneb vliv profesní a odborné úrovně policejního orgánu na kvalitu tohoto řízení*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 28. ASPI_ID LIT238718CZ. ISSN 1214-3758. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (31) HRACHOVEC, Petr. *Identita obviněného a právní moc rozhodnutí v trestním řízení*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2000, ročník 8, číslo 4, s. 166-167. ISSN 1210-6410. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (32) JANSKÝ, Ladislav. *Usnésti se na něčem, usnésti něco*. In Naše řeč, Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i, 1955, ročník 38, číslo 1-2, s. 63–64. ISSN 2571-0893. Dostupný také z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4409>>.
- (33) JEŽEK, Vladimír. *K problematice usnesení o zahájení trestního stíhání*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2008, číslo 4, s. 29-33. ISSN 1210-6348.
- (34) KORBEL, František., PRUDÍKOVÁ, Dana. *Změny v systému doručování po 1. červenci 2009*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 17, s. 1-12. ISSN 1210-6410. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (35) KOUDELKA, Zdeněk. *Příslušnost soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku - nález Pl. ÚS 4/2014*. In Právo a bezpečnost [online], Wolters Kluwer ČR, 2016, ročník 3, číslo 2, s. 62. ASPI_ID LIT215634CZ. ISSN 2336-5323. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (36) KOUDELKA, Zdeněk. *Příslušnost státního zastupitelství, 1. část*. In Trestní právo [online], Wolters Kluwer ČR, 2014, ročník 19, číslo 2, s. 42. ASPI_ID LIT48750CZ. ISSN 1211-2860. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (37) KOUDELKA, Zdeněk. *Vojenská justice v ČR*. In Vojenské rozhledy [online], Ministerstvo obrany ČR, 2009, ročník 18 (50), číslo 2, s. 79–84. ISSN 2336-2995. Dostupný také z WWW: <<https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/vojenska-justice-v-cr>>.

- (38) MATES, Pavel., SMEJKAL, Vladimír. *Možnosti elektronické komunikace s orgány veřejné moci*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2009, ročník 17, číslo 13, s. 461-464. ISSN 1210-6410. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (39) POUPEROVÁ, Olga. *Rozhodnutí správního orgánu a jeho platnost*. In Správní právo, Ministerstvo vnitra ČR, 2018, ročník 51, číslo 8, s. 510–524. ISSN 0139-6005. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-8-2018.aspx>>.
- (40) DRTINA, Martin. *Jiří Říha: Rekodifikace zrychlí trestní proces*. In Ekonom [online], Economia, a.s., 2020. ISSN 2787-9380. Dostupný také z WWW: <<https://pravniradce.ekonom.cz/c1-66811060-rekodifikace-zrychli-trestni-proces>>.
- (41) ŘÍHA, Jiří. *Rozhodování soudce v přípravném řízení a jeho příslušnost – současnost a budoucnost*. In Státní zastupitelství [online], Wolters Kluwer ČR, 2017, ročník 15, číslo 5, s. 13. ASPI_ID LIT238717CZ. ISSN 1214-3758. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (42) SOKOL, Tomáš. *Povinnost dle § 7b trestního řádu z pohledu advokáta*. In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019. ISSN 2571-3558. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/08/02/povinnost-dle-%c2%a7-7b-tr-radu-z-pohledu-advokata/>>.
- (43) STRÍŽ, Igor. *Kdy nastávají účinky usnesení o zahájení trestního stíhání*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 4, s. 112. ISSN 1213-5313. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (44) ŠÁMAL, Pavel. *K postupu při záměně identity obžalovaného v pravomocném rozsudku*. In Právní rozhledy [online], C. H. Beck, 2000, ročník 8, číslo 6, s. 255-257. ISSN 1210-6410. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (45) ŠÁMAL, Pavel. *K problematice totožnosti obviněného v trestním řízení ve vztahu k právní moci (vykonatelnosti) rozhodnutí*. In Soudní rozhledy [online], C. H. Beck, 2001, ročník 7, číslo 9, s. 316. ISSN 1211-4405. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (46) ŠÁMAL, Pavel. *Rekodifikace trestního řádu*. In Právní prostor [online], ATLAS CONSULTING spol. s.r.o., 2015. ISSN 2336-4114. Dostupný také z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekodifikace-trestniho-radu>>.

- (47) TOMAN, Petr. *Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2017, číslo 5, s. 23-25. ISSN 1210-6348.
- (48) TOMAN, Petr. *Podstrčený paragraf 7b trestního řádu – kde se vzal a o čem je*. In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019. ISSN 2571-3558. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/07/22/podstrceny-paragraf-7b-trestniho-radu-kde-se-vzal-a-o-cem-je/>>.
- (49) VÁLOVÁ, Irena. *Po velké a malé komisi pro rekonstrukci trestního řádu se sešla užší skupina*. In Česká justice [online], Media Network s.r.o., 2014. Dostupný také z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2014/08/po-velke-a-male-komisi-pro-rekodifikaci-trestniho-radu-se-sesla-uzsi-skupina/>>.
- (50) VANTUCH, Pavel. *Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2008, číslo 10, s. 28-33. ISSN 1210-6348.
- (51) VANTUCH, Pavel. *K účinkům obvinění sděleného do 31. 12. 2001 (před novelou trestního řádu provedenou z. č. 265/2001 Sb.) a doručeného obviněnému po 1. 1. 2002*. In Bulletin advokacie, Česká advokátní komora, 2003, číslo 6-7, s. 83-90. ISSN 1210-6348.
- (52) VANTUCH, Pavel. *Zahájení trestního stíhání a jeho účinky vůči podezřelému (osobě, proti níž se řízení vede) od 1. 1. 2002*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2003, ročník 2, číslo 3, s. 13. ISSN 1213-5313. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (53) VONDRUŠKA, František. *K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trř, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2002, ročník 1, číslo 5, s. 138. ISSN 1213-5313. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
- (54) ŽDÁRSKÝ, Zbyněk. *K doručování a k využití úřední desky v trestním řízení*. In Trestněprávní revue [online], C. H. Beck, 2014, ročník 13, číslo 3, s. 55-61. ISSN 1213-5313. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.

Internetové zdroje

- (55) Aktuální verze návrhu nového trestního řádu podle stavu k 14. 10. 2022 zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti [online]. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.
- (56) ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. Dostupný také z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
- (57) Beck-online [právní informační systém]. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. Dostupný také z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.
- (58) <<https://eur-lex.europa.eu>>.
- (59) <<https://hudoc.echr.coe.int>>.
- (60) JELÍNEK Jiří. *Zásada rychlosti trestního řízení – bilance a perspektivy* [online], 2008. 14 s. Dostupný také z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/zasada-rychlosti-trestniho-rizeni-bilance-a-perspektivy.aspx>>.
- (61) <<https://justice.cz>>.
- (62) Komise pro trestní řád má nového předsedu. Zdroj: Česká justice, Nejvyšší soud. In Advokátní deník [online], Česká advokátní komora, 2019. ISSN 2571-3558. Dostupný také z WWW: <<https://advokatnidenik.cz/2019/01/15/komise-pro-trestni-rad-ma-noveho-predsedu/>>.
- (63) <<https://nalis.usoud.cz>>.
- (64) Nový trestní řád je ve sněmovně neprůchodný, potvrdil Blažek. In Česká justice [online], Media Network s.r.o., 2023. Dostupný také z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/05/novy-trestni-rad-je-ve-snemovne-nepruchodny-potvrdil-blazek/>>.
- (65) <<https://www.policie.cz>>.
- (66) <<https://sbirka.nsoud.cz>>.
- (67) Sněmovní tisk 785/0 VI. novela trestního řádu [online]. Dostupný také z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>>.
- (68) <<https://twitter.com>>.

(69) <<https://verejnazaloba.cz>>.

(70) Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], 2008. 113 s. Dostupný také z WWW: <<https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4eeff544775a?version=1.0>>.

(71) Východiska a principy nového trestního řádu [online], 2014. 35 s. Dostupný také z WWW: <https://eudeska.justice.cz/Lists/EUD/Attachments/442/MSP-927_2016-OSV-OSV%20-%20p%C5%99%C3%ADloha.pdf>.

Rozhodnutí v přípravném řízení

Abstrakt

Rigorózní práce na téma Rozhodnutí v přípravném řízení se zabývá tvorbou rozhodnutí, nabýváním účinků rozhodnutí a jejich oznamováním adresátům v přípravném řízení. Přípravné řízení včetně zkráceného přípravného řízení je první fází trestního řízení. Protože se nacházíme v době příprav rekodifikace trestního řádu, kapitola o přípravném řízení vymezuje přípravné řízení *de lege ferenda*. Rozhodnutí z hlediska teorie práva je individuální právní akt a produkt rozhodovací činnosti státu. Rozhodnutí v přípravném řízení vydávají orgány činné v trestním řízení - policejní orgán, státní zástupce a soud - s připomínkou, že ve výjimečných případech rozhodují v přípravném řízení i jiné subjekty, např. prezident republiky. Problematický výběr místně příslušného soudu a státního zastupitelství v přípravném řízení je rozebrán na případu Davida Ratha. Ústavní soud přikazuje používat výklad právních předpisů, který neumožní dozorujícímu státnímu zástupci vybrat pro rozhodování o stížnosti v zásadě libovolný soud, který se nachází na území obvodu jeho působnosti.

Následují předpoklady vydání rozhodnutí. Jedná o určité základní zásady, které musejí být dodržovány při vydávání rozhodnutí. Těmito nejdůležitějšími zásadami jsou zásada oficiality včetně výjimek z této zásady, zásada přiměřenosti a zdrženlivosti a zásada rychlosti s ohledem na dodržování lhůt, rychlost vedení přípravného řízení a též s ohledem na institut navrácení lhůty.

Základním druhem rozhodnutí v přípravném řízení je usnesení, na kterém musí být nejprve usneseno, poté vyhlášeno, písemně vyhotoveno a oznámeno svým adresátům. S oznámením rozhodnutí je spojen počátek běhu lhůty pro podání opravného prostředku. Ústavní soud jednoznačně favorizuje počátek lhůty od oznámení usnesení formou doručení jeho opisu před jeho prvotním ústním vyhlášením, což umožňuje adresátovi lépe se rozhodnout, zda proti usnesení podá stížnost. V těchto případech pak usnesení nemůže nabýt právní moci, jak stanovuje zákon. Tento rozpor by měl být vyřešen připravovanou rekodifikací trestního řádu. Dalším druhem rozhodnutí jsou rozhodnutí svého druhu, mezi něž patří příkazy. Rekodifikace přinese zjednodušení, když zavede jednotnou úpravu příkazu. Opatření není rozhodnutím, chybějí mu náležitosti rozhodnutí, i po rekodifikaci stále půjde o úkon povahy procesní, spíše technicko-organizační.

Klíčová slova: přípravné řízení, rozhodnutí, trestní řád

Decisions in Pre-trial Proceedings

Abstract

The rigorous thesis named Decisions in Pre-trial Proceedings deals with decision-making, acquiring the effects of decisions and their notification to the addressees in pre-trial proceedings. Pre-trial proceedings including shortened pre-trial proceedings is the first stage of criminal proceedings. Since we are at the time of preparations for the recodification of the Code of Criminal Procedure, the chapter on pre-trial proceedings defines the pre-trial proceedings *de lege ferenda*. A decision from the point of view of legal theory is an individual legal act and a product of the decision-making activity of the state. Decisions in pre-trial proceedings are issued by authorities involved in criminal proceedings - the police authority, the public prosecutor and the court - with a reminder that in exceptional cases other entities also make decisions in pre-trial proceedings, e.g. the President of the Republic. The problematic selection of the court and the public prosecutor's office in the preliminary proceedings that have territorial jurisdiction is analyzed in the case of David Rath. The Constitutional Court orders the interpretation of legal regulations that will not allow the supervising public prosecutor to choose, in principle, any court that is located in the territory of his jurisdiction to decide on the complaint.

The following are the prerequisites for issuing a decision. These are certain basic principles that must be followed when issuing a decision. These most important principles are the principle of officiality, including exceptions to this principle, the principle of proportionality and restraint, and the principle of speed with regard to the observance of time limits, the speed of conducting pre-trial proceedings and also with regard to the institution of the restoration of the time limit.

A resolution is the basic type of decision in pre-trial proceedings, which must first be resolved, then announced, made in writing and notified to its addressees. The notification of the decision is associated with the beginning of the time limit for filing an appeal. The Constitutional Court clearly favors the beginning of the time limit from the notification of the resolution in form of service of the copy of the resolution over its initial oral announcement, which enables the addressee to better decide whether to file a complaint against the resolution. In these cases, the resolution cannot come in force, as stipulated by

law. This contradiction should be resolved by the upcoming recodification of the the Code of Criminal Procedure.

Another type of decision are the decisions of their kind that include orders. The recodification will bring simplification by introducing a uniform legislation of the order. The measure is not a decision, it lacks requisites of a decision, even after the recodification it will still be a procedural, rather technical-organizational act.

Keywords: pre-trial proceedings, decision, Code of Criminal Procedure